

The Current Situation in Turkey:
**Political Dynamics in
Turkey Ahead of the 2023
General Elections**

Türkiye'deki Mevcut Durum:
**2023 Seçimleri Yaklaşırken
Türkiye'deki Siyasi
Dinamikler**

SEPTEMBER / EYLÜL 2022

**The Current Situation in Turkey:
Political Dynamics in Turkey
Ahead of the 2023
General Elections**

Türkiye'deki Mevcut Durum:
2023 Seçimleri Yaklaşırken
Türkiye'deki Siyasi Dinamikler

Ali Bayramoğlu

Published by / Yayınlayan

Democratic Progress Institute / Demokratik Gelişim Enstitüsü

11 Guilford Street London WC1N 1DH

www.democraticprogress.org • info@democraticprogress.org

+ 44 (0) 20 7405 3835

Design, typesetting and cover design copyright © Medya Production Center

First Published, September 2022 / Baskı, Eylül 2022

ISBN – XXXX

© DPI – Democratic Progress Institute / Demokratik Gelişim Enstitüsü

DPI – Democratic Progress Institute is a charity registered in England and Wales.

Registered Charity No. 1037236. Registered Company No. 2922108

This publication is copyright, but may be reproduced by any method without fee or prior permission for teaching purposes, but not for resale. For copying in any other circumstances, prior written permission must be obtained from the publisher, and a fee may be payable.

DPI – Demokratik Gelişim Enstitüsü İngiltere ve Galler’de kayıtlı bir vakıftır.
Vakıf kayıt No. 1037236. Kayıtlı Şirket No. 2922108

Bu yayının telif hakları saklıdır, eğitim amacıyla telif ödenmeksizin yada önceden izin alınmaksızın çoğaltılabilir ancak yeniden satılamaz. Bu durumun dışındaki her tür kopyalama için yayıncıdan yazılı izin alınması gerekmektedir.
Bu durumda yayıncılara bir ücret ödenmesi gerekebilir.

ABOUT THE AUTHOR / YAZAR HAKKINDA

Ali Bayramoğlu

Ali Bayramoğlu is a writer and political commentator. Since 1994, he has contributed as a columnist for a variety of newspapers. He is currently a columnist for daily Karar. He is a member of the former Wise Persons Committee in Turkey, established to support the by then peace process.

Ali Bayramoğlu

Yazar ve siyaset yorumcusu olan Ali Bayramoğlu uzun yıllar farklı gazetelerde köşe yazarlığı yapmıştır. Çözüm sürecini desteklemek amacıyla kurulan Akil İnsanlar Heyetinde yer almıştır. Bayramoğlu köşe yazılarına şu an Karar gazetesinde devam etmektedir

CONTENTS / İÇİNDEKİLER

Foreword	6
Framework: An Overview of Current Politics	8
I. The Social, Political and Global State of Affairs	10
II. The Political Balances and The Actors	32
III. The Decisive Competition: The Presidency	54
In Lieu of a Conclusion	68
DPI Aims and Objectives	70
Board Members	74
Council of Experts	79
Önsöz	7
Çerçeve: Siyasi Panorama	9
I. Toplumsal-Siyasal-Global İklim	11
II. Siyasi Denge ve Aktörler	31
III. Belirleyici Yarış: Cumhurbaşkanlığı	53
Sonuç Yerine	69
Demokratik Gelişim Enstitüsü'nün Amaçları ve Hedefleri	72
Yönetim Kurulu Üyeleri	74
Uzmanlar Kurulu Üyeleri	79

FOREWORD

This report focuses on the social and political dynamics in Turkey on the road to the elections. Highlighting the rise of authoritarianism following the transition to the Presidential System of Government, Bayramoğlu notes that pushing Kurdish actors out of politics is among the most notable instances of this rise. Bayramoğlu foregrounds the underlying dynamics of this general framework, and the importance of accurately analyzing Turkey on the run-up to the elections. He emphasizes that during this anticipatory period, the social, political and global circumstances, the political balances and actors, as well as the uncertainties surrounding the Presidential elections must be carefully investigated. During the run-up to the elections, Bayramoğlu notes that five factors in particular may influence the political trajectory, and balances among the political actors. These factors are: 1) inflation and the economic crisis, which are exacerbated by the irrational actions of the government, 2) Erdoğan's potential decision to resort to manipulation regarding the Kurdish issue and İmralı in order to hurt support for the HDP, 3) geostrategic developments, which help equate Erdoğan with success and growth in foreign policy, 4) the Six-Party Alliance's presidential candidate, and 5) the effect of the results of the parliamentary election on the outcome of the second round of presidential elections, which are to take place fifteen days later. The report meticulously interprets Turkey's internal dynamics and the characteristics of its political parties, and provides a framework to the reader on the run-up to the elections.

The opinions expressed in the report are those of the writer, and do not reflect the official position of DPI. This research was sponsored by the governments of Norway, Switzerland and Ireland.

Kerim Yıldız

*Chief Executive Officer
Democratic Progress Institute*

ÖNSÖZ

Bu rapor, Türkiye seçimlere yaklaşırken varolan toplumsal ve siyasi dinamiklere odaklanmaktadır. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçişle birlikte ülkedeki otoriter ortamın hızla yükselişe geçtiğinin altını çizen Bayramoğlu, Kürt aktörlerin siyasi alanın dışına itilmesinin bu duruma verilebilecek en belirgin örneklerden biri olduğunu belirtiyor. Bayramoğlu, bu genel çerçevenin altında yatan dinamikleri ve Türkiye'yi seçimler yaklaşırken nasıl doğru bir şekilde analiz etmek gerektiğini öne çıkarıyor. Seçime giden süreçte, toplumsal-siyasal-global iklimin, siyasi denge ve aktörlerin, Cumhurbaşkanlığı seçimleri etrafındaki belirsizliklerin incelenmesi gerektiğini vurguluyor. Bayramoğlu, seçimlere yaklaşılan bu dönemde, siyasi gidişatı ve siyasi dengeleri etkileyebilecek beş faktörün önemini belirtiyor. Bu faktörler şu şekilde sıralanabilir: 1) iktidar kaynaklı ortaya çıkan ve gittikçe derinleşen ekonomik kriz ve yükselen enflasyon, 2) Erdoğan'ın Kürt meselesi ve İmralı konusuna dair potansiyel manipülasyonun HDP oyları üzerindeki etkisi, 3) dış politikada başarı-güç-büyüme duygusunun Erdoğan'la ilişkilendirecek jeo-stratejik ilerlemeler, 4) Altılı Masanın cumhurbaşkanı adayı ve 5) parlamento seçim sonuçlarının 15 gün sonra yapılacak muhtemel cumhurbaşkanlığı ikinci tur seçimleri üzerindeki etkisi. Rapor, ülke içi dinamikleri ve siyasi partilerin özelliklerini detaylı şekilde açıklayarak seçime giden yolda okuyucuya bir çerçeve çizmektedir.

Raporda ifade edilen görüşler yazara aittir ve DPI'nın resmi görüşünü yansıtmamaktadır. Bu araştırma Norveç, İsviçre ve İrlanda hükümetleri tarafından tarafında finanse edilmiştir.

Kerim Yıldız

*İcra Kurulu Başkanı
Demokratik Gelişim Enstitüsü*

FRAMEWORK: AN OVERVIEW OF CURRENT POLITICS

It is not long until Turkey's general elections now, which are expected to be held in June 2023. The social and political mobilization to this end are accelerating by the day. This is the AK Party's 21st year in power. The last 5 years of its reign since the 2017 Constitutional referendum have passed under the Presidential Government System. This system, makes Erdoğan undisputedly the sole owner of political power, through the personalization of the executive and the practice of a de facto union of forces. Securitarian and authoritarian political practices are utilized to this end, and Turkey drifts further away from the rule of law. Politicization of the judiciary under the control of the government, arbitrary practices, arrests, and the arbitrary exclusion of Kurdish actors from the political arena are all instances of this drift. We must also note the nationalist surge fuels social support for these practices. This surge intersects with securitarian and authoritarian practices in discourse, as well as in domestic and foreign politics.

Under these circumstances, the separation and competition that determines political life emerges between the supporters and opponents of authoritarianism-populism. The blocs that exist among the political parties is a typical indicator of this separation. Except for the AK Party and MHP, which make up the ruling duo, all political parties represented in the parliament, both right- and left-wing, are on the side of the opposition. In short, the main segregation and polarization in Turkey is political rather than sociological and cultural at this time.

The ruling bloc, representing the authoritarian tendency, is the product of a deep alliance between actors connected by historical roots, and its structure goes much beyond being dependent on the singular political will of Erdoğan.

ÇERÇEVE: SİYASİ PANORAMA

2023'ün Haziran ayında yapılması beklenen seçimlere az süre kaldı. Bu istikametteki toplumsal ve siyasi seferberlik her geçen gün hızlanıyor. AK Parti'nin iktidardaki 21. yılı. Bunun son 5 yılı, 2017 Anayasa referandumun bu yana, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi altında geçti. Bir başkanlık rejimi versiyonu olan bu sistem, yürütmenin şahsileşmesi ve fiili bir kuvvetler birliği uygulamasıyla Erdoğan'ı siyasal gücün tartışmasız tek sahibi yapıyor. Güvenlikçi ve otoriter siyasi uygulamalar da bu istikamette ve ülke hukuk devleti kurallarından uzaklaşan bir istikamette ilerliyor. Yargının iktidarın denetimi altında siyasallaşması, keyfi uygulamalar, tutuklamalar, Kürt aktörlerin siyasi alandan keyfi biçimde dışlanması örnek olarak sayılabilir. Ayrıca, bunlara kısmi toplumsal destek oluşturan bir milliyetçi dalganın da altını çizmek gerekiyor. Bu dalga, söylemde, iç ve dış siyasette güvenlikçi ve otoriter uygulamalarla kesişiyor.

Bu iklim altında siyasi hayatı belirleyen ayrışma ve yarışma, bu çerçevede, otoritarizm-popülizm yandaşları ile karşıtları arasında ortaya çıkıyor. Siyasi partiler arasındaki bloklaşma bu ayrışmanın tipik göstergesi. İktidar ikilisini oluşturan AK Parti ve MHP dışında, mecliste temsil edilen, sağdan sola uzanan tüm siyasi partiler karşıtlar tarafında yer alıyor. Velhasıl, ülkedeki temel ayrışma ve kutuplaşma, bu dönemde, sosyolojik ve kültürel olmaktan çok siyasi nitelik taşıyor.

Siyasi ve kültürel eğilimler itibarıyla heterojen yapıda olan karşıtların ortak noktası, hukuk devletine, parlamenter sisteme, devlette kurumsal işleyin im ettiği rasyonaliteye geri dönüş. Bu ortak nokta, ayrışmanın siyasi niteliğini

Established after the 15 July 2016 military coup attempt, and reinforced by constitutional amendments, including the presidential government system, this alliance consists of Erdoğan (and the conservative majority which follows him), right-wing nationalists, secular nationalists, and the state-military. The unity of these formerly antagonistic actors, which were in conflict until very recently, and the fact that they dominate the country through controlling the connections between the state and politics, gives an idea about the depth and the structurality of the ascendancy of authoritarianism in Turkey.

What are the dynamics which underlie this general outlook? How should Turkey be analysed in this framework, and in the run-up to the elections? These are the questions which this report endeavours to answer.

I. The Social, Political and Global State of Affairs

Any analysis touching upon the subject of Turkish politics must take into consideration the four factors which shape political life.

The first factor naturally relates to social dynamics. As with all societies, class mobility and conflicts, social movements and waves, large capital transformations, economic crises and displacements, rapid-concentrated internal migration and urbanization waves, and great changes of balance in the relations between the periphery and the centre, determine the periods in which they become prominent. Such social movements, tensions and tendencies create sudden currents, pass through the filter of other determinants, are shaped by them and shape them so that they are reflected in political life, in political ruptures, and in representation. As an example to such dynamics, the tendency to individualism accompanied by great economic reforms in the 1980s, and the identity movements arising from class-based mobility and the changes in the periphery-centre balances in the 1990s, are among the important examples from recent years in this respect.

gösterdiği gibi, aslen iktidarın otoriter yapı ve politikalarından kaynaklandığını gösteriyor.

İktidar cephesi veya otoriter eğilim, tekil bir siyasi iradeye, Erdoğan'a bağlı olmanın ötesinde bir yapıya sahip ve tarihsel kökleri olan aktörler arasındaki derin bir ittifakın ürünü. 15 Temmuz 2016 askeri darbe girişiminden sonra kurulan, cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi dahil, anayasal değişikliklerle pekişen bu ittifak, Erdoğan (ve onu izleyen muhafazakar çoğunluk), sağ milliyetçiler-seküler ulusalcılar ve devlet-asker üçlüsünden oluşuyor. Düne kadar çatışan, antagonist bu aktörlerin birlikteliği, devlet-siyaset arasındaki bağları kontrol ederek ülkeye hükmediyor olmaları ülkedeki otoriter ilerleyişin derinliği ve yapısal durumu hakkında bir fikir veriyor.

Bu genel görüntü altındaki yatan dinamikler nelerdir? Bu çerçevede seçimlere doğru Türkiye'yi nasıl analiz etmek gerekir? Raporun yanıtlamaya çalışacağı sorular bunlar.

I. Toplumsal-Siyasal-Global İklim...

Türk siyasetine dair her analiz siyasi hayatı şekillendiren dört faktörü dikkate almak zorundadır.

İlk faktör doğal olarak toplumsal dinamiklerle ilgilidir. Her toplumda olduğu gibi, Türkiye'de de, sınıfsal hareketlilik ve çatışmalar, sosyal hareket ve dalgalar, büyük sermaye dönüşümleri, ekonomik krizler ve yer değiştirmeler, hızlı-kesif iç göç ve kentleşme dalgaları, çevre-merkez ilişkilerindeki büyük denge değişiklikleri, öne çıktıkları dönemleri belirleyen taşıyıcılarıdır. Bu tür toplumsal hareket, gerginlik ve eğilimler, ani rüzgarlar yaratarak, diğer belirleyenlerin süzgecinden geçer, onlarla şekillenir, onları şekillendirir, böylece siyasi hayata, siyasi kırılmalara, temsil dokusuna yansır. Bu tür dinamiklerle 80'lerde büyük ekonomik reformlar eşliğindeki bireyleşme eğilimi, 90'larda sınıfsal hareketliliklerin ve çevre-merkez dengelerinin değişmesinden doğan

The second factor is the ground on which these dynamics act. This ground consists of the ancient historical determinants of Turkey. The first determining data is the “semi-honeycomb” social structure, resembling a sponge, and which consists of heterogeneous cultural groups and their conflicting relations. This structure is of a nature that produces ethnic, cultural and social value-based political tensions, and which makes them dominant. Economic inputs, segregation, international, regional and national crises and their consequences give this sponge its consistency; sometimes they are absorbed and imprisoned by the sponge, and sometimes they surround the sponge’s tissues and overflow. There is also a structure of common political sensibility, common to the various pores of this honeycomb structure, which is inherited by generations and which provides the second point of historical data. This sensibility, which manifests itself with different symbols and emphases in each cultural group, can be defined as an existential concern about physical and cultural “patrimoine” or heritage; a mood of being under threat, and a reflex to protect territory, and it also has the characteristics of a nation-building element. Since Turkey is a society on the periphery of the West, the cultural and social “other”, with its historical and contemporary dimensions, is essentially the West, and those who are affiliated with the West in terms of values and beliefs. As in every non-Western society on the periphery of the West, the relationship and conflict with the other in Turkey is intertwined, and paradoxical. On the one hand, there is a society that has intertwined its existence, power, livelihood, urban lifestyle, value systems of its secular groups and public institutions with the Western model, and has chosen the West as the direction of progress. On the other hand, the same society and system has a national sensibility giving rise to nationalist currents; a sensibility which pushes away the West, and is centred on anxieties regarding the West, and which is formed by distinct but often intersecting causes such as imperialism, territorial integrity, and value corruption.

The third factor is the “state” factor. In Turkish social and political life, the “state” is an essential historical determinant as an interventionist, administrative, unifying, identical to existence or as its supporting force. It represents institutions, traditions, law enforcement, military-civilian bureaucratic actors as well as a tutelage

kimlik hareketleri bu bakımdan son yılların önemli örnekleri arasında yer alırlar.

İkinci faktör, söz konusu dinamiklerin üzerinde hareket ettiği zemindir. Bu zemin ülkenin kadim tarihsel belirleyenlerinden oluşur. İlk belirleyici veri, kültürel nitelikli ayrışık toplumsal gruplardan, onlara arasındaki çatışmalı ilişkilerinden oluşan, bir süngeri andıran, yarı petekimsi toplumsal yapıdır. Bu yapı, olarak etnik, kültürel, toplumsal değer temelli siyasi gerilimler üreten ve bunları baskın kılan niteliktedir. Ekonomik girdiler, ayrışmalar, uluslararası, bölgesel, ulusal krizler ve sonuçları, bu süngere kıvam verirler, bazen sünger tarafından emilip hapsedilir, bazen süngerin dokularını kuşatır, dışarı taşarlar. Bu petekimsi yapının farklı gözeneklerine ortak olan, kuşaklar tarafından tevarüs edilen, ikinci tarihsel veriyi oluşturan, ortak bir siyasi hassasiyet yapısı da vardır. Her kültürel grupta farklı simge ve vurgularla tezahür eden bu hassasiyet, fiziki ve kültürel “patrimoine”na ilişkin bir varoluş endişesi, tehdit altında olma ruh hali ve alan koruma refleksi olarak tanımlanabilir ve ulus kurucu unsur özellikleri taşır. Batı’nın çerperindeki bir toplum olması itibarıyla, gerek tarihsel gerek güncel boyutlarıyla kültüre ve toplumsal olarak asli öteki Batı ve değer ve inanç anlamında Batı’yla ilişkili olandır. Batı’nın çerperindeki her Batı dışı toplumda olduğu gibi Türkiye’de ötekiyle ilişki ve çatışma iç içe ve paradoksaldır. Bir yandan varoluşunu, gücünü, geçimini, kentlerde yaşam biçimini, seküler grupların değer sistemlerini ve kamu kurumlarını önemli ölçüde Batı modeliyle iç içe geçirmiş, ilerleme istikameti olarak Batı’yı seçmiş bir toplum söz konusudur. Diğer yanı sıra, aynı toplum ve sistem, Batı’yı iten, Batı endişesini merkez alan, emperyalizm, toprak bütünlüğü, değer yozlaşması gibi farklı ama sık sık kesişen, birlikte siyasallaşan gerekçelerle oluşan, milliyetçi rüzgarın temelinde yatan ulusal hassasiyete sahiptir.

Üçüncüsü “devlet” faktörü olarak tanımlanmalıdır. Türk toplumsal ve siyasal hayatında, “devlet”, müdahaleci, yönetici, birleştirici, varoluş özdeş veya dayanak kuvvet olarak asli bir tarihsel belirleyendir. Kurumlar, gelenekler, kanun gücü, askeri-sivil bürokratik aktörler kadar, bunların tümünü kuşatan, topluma ve siyasete dair bir vesayet mekanizmasını, beka ideolojisi üzerine

mechanism regarding society and politics, a vision based on the ideology of survival, which encompasses all of these elements. It is a structure that experiences fragmentation, conflicts and tensions within itself. The state factor, as a result of all these features, has a power that creates a social and political ground, sets the political course, and establishes the limits of legitimacy.

The fourth determining factor is the global. Turkey is a peripheral country, which swiftly absorbs the international state of affairs, and social and political surges, from the left-wing surge to nationalist-populist tendencies, and from identity movements to Islamic politicization. Turkey's transition to a multi-party regime, the military coups it experienced, the axis shifts between democracy and security are not exempt from the effects of external dynamics and climate. These have affected Turkish politics and society both as a state of necessity, through the fear of threats and danger, and by feeding into the impulses of power-seeking, isolation, and nationalism.

Of course, these are pure or ideal types. They coexist; each of the four factors feeds from, and into, the others. Any historical period is determined by the hierarchy and interactions among these four factors.

What, then, is the current state of affairs?

A. The Global Input

It would behove us to begin our answer with the fourth factor. We live in a period in which economic, social and political balances are upturned in terms of their international grounding. Events bring forth events, engender disintegrative outcomes, and evolve into new structures.

Developments such as the Arab Spring upsetting hitherto existing balances, starting a new polarization and a covert war between the West and Islamic movements, and triggering the most notable migration wave of recent years – such occurrences are not just isolated instances, as they have the power to define the period and its climate as a whole. In addition, the international arena has witnessed the emergence and increase of hot conflicts and tensions between countries and states in

kurulu bir tasavvuru ifade eder. Kendi içinde parçalar, çatışmalar ve gerilimler yaşayan bir yapıdadır. Devlet faktörü, tüm bu özellikleriyle, toplumsal ve siyasal zemin oluşturan, siyasi gidişatı belirleyen ve meşruiyet sınırları çizen bir güce sahiptir.

Dördüncü belirleyen global girdiler olarak karşımıza çıkar. Türkiye, uluslararası iklimi, sol dalgadan milliyetçi-popülist eğilimlere, kimlik hareketlerinden İslami siyasallaşmaya toplumsal ve siyasal dalgaları hızla emen bir çevre ülkesidir. Türkiye'nin çok partili rejime geçişi, yaşadığı askeri darbeler, demokrasi ve güvenlik arasındaki aks değişimleri dış dinamiklerin ve iklimin etkisinden muaf değildir. Gerek zorunluluk hali olarak, gerek tehdit tehlike endişesi üzerinden, gerekse güç arayışı, içi kapanma, milliyetçilik duygularını besleyerek Türk siyaseti ve toplumunu etkilemişlerdir.

Doğal olarak bunlar saf haller veya ideal tiplerdir. Birlikte varolurlar. Bu dört faktörden her biri, diğerlerinden beslenir ve diğerlerini besler. Bir tarihsel dönemi bunlar arasında hiyerarşi ve etkileşim düzeni belirler.

Bugün durum ne?

A. Global Girdiler

Yanıtı dördüncü faktörden başlamakta fayda var. Uluslararası zemin bakımından ekonomik, toplumsal ve siyasal dengelerin sarsıldığı bir dönemde yaşıyoruz. Hadiseler hadiseleri çağırıyor, doku bozucu etkiler yapıyor ve yeni yapılara evriliyorlar.

Arap Baharı'nın pek çok dengeyi altüst ederek hem Batı ve İslami hareketler arasında yeni bir kutuplaşmaya, örtülü savaşa start vermesi, hem son yılların en çarpıcı göç dalgasını tetiklenmesi gibi gelişmeler, tekil örnekler olmanın ötesinde, bir bütün halinde, bir dönemi ve iklimini tanımlama gücüne eriştiler. Bunun yanında, uluslararası arena, son birkaç yıldır ülkeler-devletler arası sıcak çatışmaların ve gerilimlerin doğuşu ve artışına da tanıklık ediyor. Doğu Akdeniz'deki enerji havzaları, Türkiye-Yunanistan/Fransa arasında olduğu gibi sert karşılaşmaları tetikliyor. ABD-Çin'in Tayvan sürtüşmesi başka bir

the last few years. The energy basins in the Eastern Mediterranean trigger harsh encounters, such as that between Turkey and Greece-France. The US-China Taiwan friction is another example. The annexation of Crimea by Russia, the war between Armenia and Azerbaijan, and Russia and Ukraine, are ongoing hot conflicts that deeply upset the balance. It is clear that these developments have created a strong and new climate, and brought the strategic calculations of the state to the foreground among other situations and calculations. Conflicts and the possibility of conflict feed into the elements of power, weapons, and national existence. The state gains ground against society; weapons and security against pacifist power; expansion and conflict against cultural interaction. At the same time, balances and perceptions are also shifting. The West, for example, currently tends to represent a political bloc rather than a system of values, both for itself and for non-Western countries. All these tendencies are strongly influenced by the currents of nationalism, immigration, and the national economy. Importantly, there are hints of a return to the idea of a “nation-state” with closed borders.

There are also strong social repercussions to this political course of affairs. In many countries, the search for a strong political will, national power and trust is again moving towards becoming one of the cornerstones of politics; at the same time, a social will that demands a single cultural order instead of the idea of a multicultural society is also growing. On the one hand this feeds into authoritarian tendencies, populist orders, their legitimization, and the intimidation of other actors. On the other hand, it feeds into the isolationist tendency in societies.

We must add to this picture the economic crises that have arrived in waves since 2008, and which have shaken the established liberal economy. In the last few years, the pressure of the pandemic on economic growth, the inevitable inflationary policies that followed –or its inflationary consequences–, the supply inflation that emerged with the energy supply crisis triggered by the Ukraine war, are indicative of recession all over the world. This is experienced as a crisis which increases unemployment, overturns class balances, and triggers insecurity and anxiety.

örnek. Kırım’ın Rusya tarafından ilhakı, Ermenistan-Azerbaycan ve Rusya-Ukrayna savaşı pek dengeyi derinden sarsan açık sıcak çatışmalar. Bu gelişmelerin kuvvetli ve yeni bir iklim oluşturarak, devletin stratejik hesaplarını, diğer haller ve hesaplar arasında ön plana çıkardığı açık. Çatışmalar ve çatışma ihtimali; güç, silah, ulusal varoluş unsurlarını besliyor. Devlet, toplum karşısında, silah ve güvenlik, pasifik güç karşısında, genişleme ve çatışma, kültürel etkileşim karşısında alan kazanıyor. Buna paralel olarak dengeler ve algılar da kayma yaşıyor. Batı örneğin; hem kendisi ve hem Batı dışı ülkeler için bugün değerler sistemi olmaktan çok bir siyasi blok anlamı taşımaya yüz tutuyor. Bütün bunlar, milliyetçilik, göç, milli ekonomi esintileri içeriyor. Önemlisi sınırları kapalı “ulus-devlet” fikrine geri dönüğe dair ipuçları gözleniyor.

Siyasi gidişatın kuvvetli toplumsal yansımaları da oluyor. Pek çok ülkede, güçlü siyasi irade, ulusal güç ve güven arayışı tekrar siyasetin temel taşlarından birisi olmaya doğru ilerlerken, çok-kültürlü toplum fikrinin yerine tek kültür düzenini talep eden bir toplumsal irade de büyüyor. Bunun bir ucu, otoriter eğilimlere, popülist düzenlere ve meşruiyetine, sindirmesine açılıyor. Diğer ucu ise toplumlarda içi kapanma eğilimini besliyor.

Bu tabloya 2008’den itibaren çeşitli dalgalar halinde gelen ve yerleşik liberal ekonomiyi sarsan ekonomik krizleri eklemek gerekir. Son birkaç yıl içinde pandeminin ekonomik büyüme üzerinde baskısı, bunu izleyen kaçınılmaz enflasyonist politikalar veya bunun enflasyonist sonuçları, Ukrayna savaşının da tetiklediği enerji tedarik kriziyle ortaya çıkan arz enflasyonu, tüm dünyada resesyon işaretleri veriyor. İşsizliği büyüten, sınıfsal dengeleri at üst eden, güvensizlik ve endişeleri tetikleyen bir kriz olarak yaşıyor.

Özetlemek gerekirse; dünya ufku, geleceği, bireyi açık toplumun tanımladığı, özgürlükçü değerlerin hükümran olduğu günlerden uzaklaşıyor; hatta bunlara, ekonomik, sosyal, kültürel, siyasi liberalizme dair krizler yaşayarak kapalı arenalara doğru ilerliyor. Bu gidişin riski veya anlamı, devletlerden siyasete ve toplumlara uzanan otoriterleşme eğilimidir.

To summarize, the world, the future and individuals are moving away from the period defined by the idea of the open society, when liberal values prevailed; by experiencing crises regarding these concepts, as well as economic, social, cultural, and political liberalism-related crises, they are moving towards closed arenas. The risk or meaning of this trend is the tendency of authoritarianism to spread from the states to politics and societies.

Indeed, three different layers of the authoritarian surge at the global level prove this. The first among these is the layer of authoritarian capitalist systems. Members of the Shanghai Cooperation Organisation, such as China, Russia, Iran, Kazakhstan, and Kyrgyzstan, belong to this group. Their defining qualities are a well-disciplined and silent society, oppressive politics, and understanding of the state that is shaped by the pursuit of power. Some of these countries are governed by elected autocracies. Another distinctive feature of theirs, peculiar to the current period, is the social support behind these authoritarian structures, which is harnessed through the politicisation of identity through a nationalist rhetoric. One of the factors that activates and nourishes nationalism is the West, or rather opposition to the West and its values, with which these countries are historically distant, but perceive themselves as being in competition.

On the second layer are those countries dominated by populist regimes. Populist governments and tendencies appear in various countries and on various continents, within various blocs and different ideological inclinations. In many of these countries, politics has a majoritarian pattern, with a personalized authoritarian government centered around a leader. Some of these are structures located in the West or on the periphery of the West, but which deviate from Western democracy. Sometimes, as in the example of Orban, who condemns liberal democracy, they go beyond being a deviation, and directly challenge the concept and institution of democracy. Some are further afield; like Maduro or Erdoğan, they advocate a majoritarian, idiosyncratic democracy in conflict with Western and universal values.

The third layer where anti-democratic currents prevail is related to certain political and social tendencies. Recent developments in countries such as France, Sweden

Nitekim global düzeyde otoriter dalganın üç farklı katmanı bunu kanıtıyor. İlki, otoriter kapitalist sistemlerin katmanı. Çin, Rusya, İran, Kazakistan, Kırgızistan gibi üyeleriyle Şangay İşbirliği Örgütü'nün üyeleri bu grubun türlü örneklerini oluşturuyor. Bunlar disiplinli-susun toplum, baskıcı siyaset ve güç peşinde şekillenen devlet anlayışıyla öne çıkıyorlar. Bir kısmı seçimli otokrasilerle yönetiliyor. Bu döneme has diğer ayrıcalıklar ise, bu otoriter yapıların arkasındaki toplumsal destek. Bunu sağlayan ise esas olarak kimlik, daha doğrusu ulusal kimlik faktörü. Milliyetçilik, milli kimlik siyasallaşması bu toplumsal desteğin en önemli taşıyıcısı. Milliyetçiliği aktive eden ve bu rejimleri besleyen unsurlardan birisi ise, tarihsel bir mesafe içinde oldukları, ancak kendilerini rekabet halinde gördükleri Batı, daha doğrusu Batı ve değerlerine yönelik karşıtlık.

İkinci katmanda popülist rejimlerin hâkim olduğu ülkeler bulunuyor. Popülist iktidarlar ve eğilimler, çeşitli ülkelerde ve çeşitli kıtalarda, çeşitli blokların ve farklı ideolojik eğilimlerin içinde karşımıza çıkıyorlar. Bu ülkelerin pek çoğunda siyaset çoğunlukçu bir işleyişe, bir lider etrafında şahsileşmiş otoriter bir dokuya sahip. Bir kısmı Batı'da ya da Batı'nın çeperinde yer alan, ancak Batı demokrasisinden sapma yaşayan yapılar. Kimi zaman, liberal demokrasiyi lanetleyen Orban örneğinde olduğu gibi, sapmanın da ötesinde, demokrasi kavramını ve kurumunu da karşılıklarına alıyorlar. Bir kısmı daha dışarıda yer alıyor. Maduro veya Erdoğan örneğinde olduğu Batı değerleri ve evrensel değerlerle çatışan, çoğunlukçu, kendisine has bir demokrasiyi savunuyorlar.

Anti demokratik rüzgârların estiği üçüncü katman kimi siyasi ve toplumsal eğilimlerle ilgili. Son dönemde Fransa, İsveç ve İtalya'da gibi ülkelerdeki gelişmelerle karşımıza çıkıyorlar. Bu ülkelerde siyasal düzen, Batı demokrasisinin temel felsefesi ve mekanizmalarına sahip çıksa da toplum ve siyaset içeriden tepkisel ve otoriter dalgalar üretiyor. Bu dalgalar, milli devlet vurgusunun öne çıktığı, çok kültürlülük fikrinin dışlandığı, hatta kültür savaşlarının filizlendiği, asli ve tek kültüre dönüş eğiliminin güç kazandığı bir siyasi-toplumsal istikamete işaret ediyor. Bu ülkelerde, bu iklimi temsil eden, aşını sağıcı faşizan-popülist siyasi partiler kuvvetli bir gelişmeler kaydediyorlar.

and Italy demonstrate that although the political order in these countries embraces the fundamental principles and mechanisms of Western democracy, society and politics produce reactive and authoritarian waves from within. These waves point to a political-social tendency in which there is a pronounced emphasis on the nation-state, the idea of multiculturalism is marginalized, where culture wars emerge, and a desire to return to an original and monolithic culture gains strength. In these countries in question, far-right fascist-populist political parties representing these tendencies are making steady progress.

There are three visibly major factors, some elements of which we outlined above, that lay down the groundwork for such developments. First among these is the global economic depression, exacerbated by the growth crisis of the loadbearing economies which then spread everywhere, energy supply crises, and the cost-push inflation. As a result of the unemployment and inequality which it fosters, the crisis causes a significant degree of class-based segregation, while fundamental expectations and demands such as a moderate welfare is left unanswered. Another factor is that as witnessed many times before in history, population migrations and cultural encounters of this size cause convulsive outcomes. The isolation fostered by such events and the resulting aversion to the “other” negatively affects the direct proportion between democratic principles and politics. The third factor consists of the rise in the discourse of acrimonious political encounters; in irrational and radical challenges. The quest for controlling the political, ideological, cultural and religious spheres, and conflicts rising from these attempts broaden the political domain of the state and the government to the detriment of the public. The ISIS wave, the constant surge of violence racking the Middle East, the Crimean crisis, the Uyghur issue, the Russia-Ukraine war, the Azerbaijan-Armenia conflict, the tensions between China and the US, and between Turkey and Greece, challenges and displays of nationalism are all instances of this third phenomenon.

Can it be assumed that Turkey isn't affected by all of these developments?

The case is quite the opposite, as Turkey is located at the heart of these developments. We live at a time when, international developments, as well as Turkey's

Bu gelişmelere zemin hazırlayan, kimi unsurları yukarıda belirttiğimiz görünür üç büyük faktör bulunuyor. Nüfus baskısı altındaki taşıyıcı ekonomilerin her yere sirayet eden büyüme krizi, enerji tedarik sarsıntıları ve maliyet enflasyonu gibi unsurlarıyla derinleşen global ekonomik bunalım bunların birincisidir. Kriz, tahrik ettiği işsizlik ve eşitsizlik halleriyle ciddi sınıfsal ayrışmalara yol açarken, ortalama refah gibi temel beklenti ve talepleri sistematik olarak karşılıksız bırakıyor. Bir diğer faktör, tarihte birçok kez görüldüğü gibi büyük göçler ve büyük kültürel karşılaşmaların sarsıcı etkilerinden oluşuyor. Bunun ürettiği içe kapanma, içe kapanmanın beslediği öteki alerjisi, demokratik ilkelere ve siyaset arasındaki doğru orantıyı olumsuz etkiliyor. Üçüncü faktör ise sert siyasal karşılaşma, irrasyonel ve radikal meydan okumaların yükselmesiyle karşımıza çıkıyor. Siyasal, ideolojik, kültürel, dinsel alan kontrolü arayışı ve bu istikameteki çatışmalar, toplum karşısında, devlet ve hükümler siyaset alanını genişletiyor. İŞİD dalgası, Ortadoğu'nun silah ve ölümler altüst oluşu, Kırım meselesi, Uygurlar sorunu, Ukrayna-Rusya savaşı, Azerbaycan-Ermenistan çatışması, Çin-ABD ya da Türkiye-Yunanistan gerilimi, meydan okumalar ve milliyetçiler bunun örnekleri arasında bulunuyor.

Türkiye'nin bu gelişmelerden payını almadığı düşünülebilir mi?

Tersine, Türkiye bu gelişmelerin tam ortasında yer alıyor. Ülke için siyaset ve toplumun ruh hali bakımından, uluslararası gelişmelerin, ülkenin dış politik imaj ve hamlelerinin ruh hali etkili bir dönemde yaşıyoruz. Bu iklim, devlet-siyaset ilişkisini de derinden etkileyerek ülkedeki siyasi iktidar bloğunu tahkim ediyor, siyasi ittifaklar düzenleri üretiyor.

Bu tabloya yakından bakmakta fayda var.

Önce konjonktürel kimi kritik girdilerin altını çizmek gerekiyor. 2013'ten sonra, Türkiye'nin ve Türk kamuoyunun şu dalgalara maruz kaldı:

1. Türkiye, Arap Baharı'dan gelen kimlikçi rüzgarlar ve otoriterleşmeye yüz tutan iktidar söylemi birlikte AB'nin yönlendirici referansından uzaklaşırken, eşanlı olarak Batı'nın da Türkiye'ye mesafesinin artması, en nihayet Suriye iç savaşıyla birlikte Ankara'dan beklentisinin göçmen bekliliğine evrilmesi.

image and movements abroad, matter, especially with regard to the psychology of politics and the public. This atmosphere thoroughly influences the relationship between the state and politics as well; it consolidates the ruling bloc, and gives rise to political alliances.

Let us take a closer look to this state of affairs.

First, we must pay attention to certain critical conjunctures. Since 2013, Turkey and the Turkish public has been subject to the following currents:

1. As the identitarian currents of the Arab Spring and the authoritarian discourse of the government took Turkey further away from the guiding principles of the EU, at the same time the West increased its distance from Turkey, and finally, with the Syrian civil war, its expectations of Ankara consisted of keeping a watch over the immigrants. 2. With the implosion of Rojava, the Kurdish issue took a new turn and became more combative; attempts at a reconciliation and peace came to an end, tensions between the government and the street arose, there came an end to the reforms and a more authoritarian brand of politics was adopted. 3. The military coup attempt took place, followed by a new alliance between the state and the conservatives, and a state of emergency which suspended the state of law. 4. New geopolitical developments unfolded in the Eastern Mediterranean, which had nationalist outcomes. 5. The waves of migration gave rise to anti-refugee sentiments. As a result of all these developments, isolationism became a political tendency, both explicitly and implicitly. Indeed, Erdoğan was supported by this tendency as he changed the political paradigm from an open society to an enclosed order. Acting opportunistically in accordance with the circumstances, he converted his foreign political actions to currency in the domestic politics. The Blue Homeland move, military presence in Libya, the power politics in the Eastern Mediterranean, the virtual invasion of Northern Syria, the Iraq policy, the intermediary role in the Russia-Ukraine war, which also valorised Turkey, and finally, the strategy and claim to be a “great power”, based on all of these developments, as well as the new nationalist discourse supporting all of these actions are in a way like the rings of a chain.

2. Rojava'nın infilakıyla Kürt sorununun kazandığı yeni ve çatışmacı boyutlar; ülkede uzlaşma ve barış arayışlarının sona ermesi, iktidar sokak gerginlikleri, reformlardan kopuş ve otoriter siyasete evrilme. 3. Askeri darbe girişimi, onu takip devlet-muhafazakar ittifakı ve hukuk devletini askıya alan olağanüstü hal düzeni, 4. Doğu Akdeniz gibi yeni jeopolitik girdiler, bunların milliyetçi etkileri. 5. Göçmen furyasıyla birlikte ortaya çıkan mülteci karşıtlığı ...

Bu girdiler hep birlikte ülkede içe kapanmayı açık ya da örtülü bir siyasi eğilim haline getirdiler. Nitekim, Erdoğan nitekim açık toplumdan kapalı düzen anlayışına giden siyasi paradigma değişikliğine bu verilerin desteğiyle ilerledi. Duruma ve koşullara uygun hamlelerle kendi iç siyasi gücünü dış politika alanında yaptığı hamlelerden devşirdi. Mavi Vatan hamlesi, Libya'da askeri varlık, Doğu Akdeniz'de izlenen güç politikası, Kuzey Suriye'nin fiili işgali, Irak siyaseti, Rus-Ukrayna savaşında arabulucu ve ülkesini valorize eden tutum; bunların üzerine bina edilmiş stratejik ve ‘büyük güç olma’ iddiası, bunu destekleyen yeni bir milliyetçi söylem bu bakımdan bir zincirin halkalarını andırırlar.

Nitekim bugün Erdoğan'ı ayakta tutan unsurlardan birisi güçlü siyasi irade algısı, ülkenin her şeyden çok buna ihtiyaç duyduğu kanaatidir. İçe kapanma hali burada önemli bir oynamıştır. Ulusalçı-muhafazakar kesimlerde ana beklentiyi kuvvete ve başarıya, güçlü siyasi iradeye arayışına yönlendirmiş, uluslararası alanda güç-başarı ilişkisi de bu arayışa karşılık oluşturmuştur. İç siyaset bakımından “bağımsız Türkiye” ve “beka” sloganlarıyla, stratejik askeri ve diplomatik adımlarla bezenen milliyetçi rüzgar, Erdoğan'a yönelik hatırı sayılır bir toplumsal meşruiyet ve destek boyutu üretmektedir. Uluslararası çatışma-gerginlik iklimi de bu algıya destek vermektedir. Türk Cumhurbaşkanının izlediği otoriter siyaset, dünyadaki gelişmelerle de kesişmekte, hatta uyumlu görünmektedir. Erdoğan'ın uluslararası arenada, değer ve şahin politikası itibarıyla öfke çekip Batı'nın simgesel ötekilerinden birisi haline gelse de, global otoriter dalganın ve esnek stratejik hamlelerin temsilci ve taşıyıcılarından birisi olarak zaman zaman gizli bir takdirle analiz edilmektedir. Bu “etki” nin sadece, AK Parti, MHP ve çevreleriyle sınırlı olmadığını söyle-

Indeed, one of the elements which currently keeps Erdoğan in power is the perception of a strong political will, and the belief that Turkey needs this more than anything else. The isolationism greatly contributed to this belief. As a result of this isolationism, the nationalist and conservative sections of society mainly came to expect power and success, and demonstrations of a strong political will; the relationship between power and success in the international arena was then formulated as an answer to this expectation. In terms of domestic politics, slogans of an “independent Turkey” and “survival” provide support to the strategic, military and diplomatic actions of a nationalist current, and this overall atmosphere engenders considerable social legitimacy and support for Erdoğan. The international atmosphere of conflict and tension also supports this perception. The authoritarian politics of the Turkish President coincides, and even fits with global developments. In the international arena, Erdoğan’s hawkish politics might attract anger, and render him as a symbolic other for the West, but as a representative and mainstay of the global authoritarian surge and its attendant flexible and strategic moves, he is sometimes analysed through an implicitly appreciative lens.

We must note that this “influence” isn’t limited to the AK Party, MHP and their immediate circles. Even if it isn’t adopted as a political discourse, the nationalist and isolationist atmosphere also surrounds the opposition, as we shall shortly consider. These considerations demonstrate that global developments are of fundamental importance to analysing and understanding current Turkish politics.

B. Social and Global Developments

We must now note “social factors” as a variable of decisive importance. Our analysis shall also include clues as to how global developments are reflected in the public and in the behavior of the opposition’s supporters, and how they shall be reflected in the future.

What are the prevailing currents and tendencies in society?

Let us underline two points, to begin with.

mek gerekir. Milliyetçi ve içe kapalı iklim, siyasi bir dile dönüşmese de, az sonra dile getireceğimiz üzere, muhalif kesimi de kuşatmaktadır.

Bu hususlar, global girdilerin mevcut Türkiye siyasetinin analizi ve anlaşılmasında birinci derecede önem taşıdığını göstermektedir.

B. Toplumsal-Siyasal Girdiler

Belirleyici bir değişken olarak “toplumsal faktör”e değinme sırası gelmiş bulunuyor. Bu değinme, global girdilerin topluma ve muhtemel seçmen davranışlarına nasıl yansıdığına ve yansıtacağına dair ipuçları da içerecektir.

Toplumsal zeminde son dönemde ne tür hareketlilik var?

İki hususun altını çizelim.

Ülkenin toplumsal tabakalaşma dinamiklerini ve fay hatlarını oluşturan başta kültürel kırılma ve diğer ayrışmaların, sınıfsal ve coğrafi unsurların belirleme gücü doğal olarak sürdürmektedir. Ancak, dikkatli bir bakış, bu unsurların düne oranla bugün aynı anda iki zıt yönde hareket ettiğini, edebildiğini gösterir. Bunlar, bugün, hem dip dalgalar olarak gerilim unsuru olmayı sürdürmekte, hem söz konusu gerilimlerin bir sonucu olarak farklı eğilimler arasında, toplumla ilgili belli bir etki gücüne sahip, görece bir ortak alan ve ortak değer oluşumuna işaret edene entegrasyon kanalları veya pistleri üremektedir. Bu iki yönlü hareketin siyasi tutumlardaki karşılığı ise, kültürel kimlikle temas ile bu kimlikten kaçış eğiliminin eşzamanlı varlığıdır.

Nitekim toplumsal hayatta kültürel kimliklerin siyasi tutum ve davranışları keskin belirme gücü düne oranla azalmış görünmektedir. Kültürel kimlik referansı (Kürt kimliği dışında) bugün daha muğlak, kimlikler arası ilişkiler etkileşime daha açıktır. Ayrıca her kimlik, bir iç değişime, kimlik içi sınıfsal, fikri, hatta kültürel bir ayrışmaya, bir heterojenleşmeye tabi olmaktadır.

Bu değişimin nedenleri de konumuz bakımından önemlidir.

İlk neden (yine Kürtler dışında) farklı toplumsal kesimler arasında, sisteme katılma ve imkanlardan istifade ve simgesel özgürlük bakımından yıllar

The decisive power of the cultural divides and other points of division, such as class-based and geographical elements, which determine the dynamics of social stratification and fault lines in Turkey naturally prevail. However, a careful glance also reveals that in contrast to the recent past, these elements are currently moving in two opposite directions; that they now have the ability to do so. Currently, these elements are both undercurrents, contributing to the tensions, and also the outcome of such tensions, formulating channels or fields of integration, which indicate the formation of shared values and space among various tendencies, and which have a certain social power. The political expression of this dual movement is the simultaneous presence of a contact with cultural identity, and the tendency to avoid this identity.

Indeed, the power of cultural identities to definitively determine political attitudes and behaviours in public life seems to have abated compared to the recent past. Apart from the Kurdish identity, all references to cultural identity are currently more ambiguous, and relations among identities are more amenable to interactions. Each identity, in itself, is subjected to an internal transformation, a class-based, intellectual and even cultural separation, a heterogenization.

The first cause is that (again, with the exception of the Kurds) there now exists a state of equalization among various social groups; the result of years of developments in participation in the system, in benefiting from various opportunities, and in symbolic freedoms. This state of affairs indicates a neutralization of the combative energies, and a tendency to normalization. The confrontation between the religious and the secular, which determined the course of roughly the last twenty-five years, brought with it natural interactions, resulting in a shared value system, placing a relative emphasis on the individual, and transmitting currents of transformation across a variety of identities. Although particular identities have preserved their existence, they have partially changed shape; shared spaces have also increased, and individuals now move within these shared spaces as much as they do in the spaces of their particular identities. All of these indicate a tendency to encounters, interactions, hybridization and transformation.

içinde yaşanan eşitleme halidir. Bu durum, çatışma enerjisinin boşalmasına ve normalleşmeye gönderme yapar. Bunun yanında son 20-25 yılı etkileyen dindar-seküler karşılaşmasının içerdiği doğal etkileşimler, ortak ve görece birey vurgulu bir değer baskısı üretirken, farklı kimliklerde değişim dalgaları oluşturmuştur. Kimlik alanlarını varlığını muhafaza ederken, kısmen kabuk değiştirmişler, bunların yanında ortak alanlar genişlemiş, bireyler kimlik alanları kadar bu ortak alanlarda hareket etmeye başlamıştır. Değişimi açıklayan bu ilk neden, karşılaşma-etkileşim-melezleşme-değişim akslarına işaret eder.

İkinci neden, 2002-2010 arası global büyüme ikliminin de desteklediği, büyük bir fiziki modernleşmenin girdileridir. Bunlar, AK Parti döneminde artan yüksek eğitim imkanlarına, kentleşmeye, ulaşım ve sağlık gibi temel kamu hizmetlerinin yaygınlaşmasına ve yükselen kalitesine işaret ederler. Erdoğan döneminde yaşanan sosyolojik görece eşitlemenin, ekonomik, sosyal ve kültürel imkanlardan faydalanma istikametinde bu girdileri topluma yaydığını ve etkilerini derinleştirdiği hatırlatmak gerekir. Bunlar toplumsal zeminin dokusunu yenilemişlerdir. Bu yenilen zemin çerçevesinde en önemli gelişme, görsel, kentsel, kültürel referansların çeşitlenmesi, çeşitliliğin ise meşrulaşmaya başlaması olmuştur. Toplumsal zemin, Anadolu'nun öbeği dahil hemen her yer yerde, farklı kültürel değerlerin giriş ve çıkışlarına iyice açılan kentlerde, çeşitli eğilim, tarz, varoluşlar arasındaki etkileşimi mümkün kılmaya başlamıştır. Dünyayla zihni etkileşim kapılarını açan teknolojik zıplamanın sonuçlarını, yüksek eğitimin yaygınlaşmasıyla ortaya çıkan eğitim burjuvazisi üzerinden doğan sınıfsal bir hareketliliği bunlara eklemek gerekir. Biraz daha derine bakınca, bu kez karşımıza, yukarıda saydığımız gelişmelerin (kimlik çatışmaları ve karşılaşmalarının ürettiği öğrenme ve deneyimle birlikte) yıllar içinde, özellikle genç nesiller bakımından bir bireyleşme dalgasını tetiklemesi çıkar. Bu dalga çerçevesinde kişi, kimliğiyle yeni bir temas biçimi geliştirmeye başlamıştır. Birey üzerindeki kuşatıcı kimlik baskısı azalmış, birey kimliğinin içine girip çıkmaya başlamış, dışarıda karşılaştığı kimliklerin kimi değerlerini kendi alanına taşımış, böylece kendi aidiyetinin sınırlarıyla oynamaya, onu

The second cause is the significant material modernization which took place between 2002 and 2010, which was also supported by the atmosphere of global growth. These developments included the increased opportunities for higher education during the AK Party era, urbanization, the expansion and increased quality of basic public services such as transportation and health during the AK Party era. It should be kept in mind that the relative social equalization which took place under Erdoğan meant that these developments were shared evenly, and that the public benefited from economic, social and cultural opportunities, which deepened their overall effect. These developments renewed the social texture. Within the framework of this renewed ground, the most important development has been the diversification of visual, urban and cultural references, and the legitimation of diversity. The social ground has begun to make possible the interaction between various tendencies, styles and existences that are open to the influence of different cultural values almost everywhere in cities, including Anatolia. We must also consider the results of the technological leap that opened the doors of mental interaction with the world, and a class mobility that emerged alongside the educational bourgeoisie that resulted from the spread of higher education. When we probe a little deeper, we see that the developments mentioned above (along with the learning and experience produced by identity conflicts and encounters) triggered a wave of individuation over the years, especially for the younger generations. Within the framework of this wave, the individual began to develop a new form of contact with his identity. The overarching pressure of identity on the individual decreased as the individual began to be able to enter and exit his identity at will, as it were; he brought home certain values of the identities he encountered abroad, thus experimenting with the limits of his own belonging, expanding and flexing it. Such developments have led to a certain degree of escape from cultural conflict and failed ideological discourses with their limited claims. In this framework, the departure of politics from the domain of identity wars has become a powerful demand, at least in this direction.

The third cause, it bears repeating, is related to global surges and their political and reactionary effects. As we discussed socio-historical determinants above, we

genişletmeye ve esnetmeye yönelmiştir. Bu tür gelişmeler, kültürel çatışmadan, başarısız ve sınırlı iddia taşıyan ideolojik söylemlerden görece bir kaçışa yol açmıştır. Bu çerçevede siyasetin kimlik savaşları ikliminden çıkması, en azından bu istikamette kuvvetli bir talep haline dönmüştür.

Üçüncü nedenin global dalgalarla, bunların siyasal ve tepkisel etkileriyle ilgili olduğunu tekrarlamak gerekiyor. Yukarıda toplumsal-tarihsel belirleyenlerinden söz ederken, kültürel bölünmeler yanında, özellikle Batı karşısında (ona özlem duyan kesimleri de içeren) tedirgin ve reaktif ortak bir kimlik hassasiyetinin altını çizmiştik. Bu özellik, son dönemdeki global girdilerle iyi aktifleşmiştir. Bu aktifleşme, Batı karşısında güç arayışı ve güç söylemini benimseme, Batı'yla gerginlik içinde Ortadoğu, Akdeniz ve Kafkaslarda genişlemeci dış politikaya destek ve talep, mülteci karşıtlığı, Kürt meselesini dış destekli ayaklanma olarak algılama, alan korumaya yönelik ulus-devlet milliyetçiliği gibi pek çok göstergıyla karşımıza çıkmaktadır. Kültürel çatışmadan, ideolojik söylemlerden kısmi kaçışa destek veren veya paralel seyreden bu gelişmeler, siyasa talebinde milliyetçilik, güçlü devlet arayışını öne çıkarmaktadır. Diğer bir ifadeyle, "kimlik" bir kez daha tayin edici bir faktördür. Ancak bu alanda bir kayma, bir iç içe girme ve yenilenme hali yaşanmaktadır. Bu, dindar, seküler, vb gibi kültürel kimlik hassasiyetlerini de içine alan, kuşatıcı ulusal-ulusçu kimlik çerçevesinin aktifleşmesi halidir. Kendine haslık, içe dönüklük, milli-devlet vurgusu, bunlarla kuşatılmış modern girdilerin beslediği evrensel değerlere kısmen mesafeli milliyetçi yeni dalga bu bakımdan belirleyicidir. Sonuç olarak sosyolojik tarlaya baktığımız zaman bir tür popüler, sıradan, kendine haslık fikrini yeniden üreten, siyasi tahayyülü çok uzun olmayan, demokratik projelerle toplum geleceği arasında her zaman doğrudan bağlantı kurmayan, güvenlikçi ve savunmacı bir refleksin filizlendiğini görürüz. Muhafız kesimde Erdoğan'ın otoriter-popülizmine, keyfileşmeye, yargının siyasallaşmasına itiraz bu durumla bir çelişki oluşturmamakta; ayrışma doz, üslup, lider tercihi üzerinden yaşanmaktadır. Bu, laik veya dindar kültürel kimlik hassasiyetlerini güçlü devlet fikriyle birleştiren bir milli kimlik şemsiyesi altına sokan bir gelişmedir. Kemalist-muhafazakar fikirdaşlığı ve

highlighted the anxious and reactive sensibility of a common identity, especially as formulated against the West (even as it encompasses the pro-Western sections in society), as well as cultural divisions. This element has come into play particularly as a result of recent global developments. Its rise is indicated by many signs, such as the quest for power and the discourse of force against the West, the support and demand for an expansionary foreign policy in the Middle East, Mediterranean and Caucasus in tension with the West, anti-refugee sentiments, the formulation of the Kurdish issue as a foreign-backed uprising, and a nation-state nationalism aimed at defending the territory. These developments, which support or parallel a partial escape from cultural conflict and ideological discourses, highlight nationalism and the search for a strong state in policy demand. In other words, “identity” is once again a determining factor. However, there is a shift, a state of integration and renewal in this area. This is the activation of the overarching national identity framework, which comprises various sensibilities of cultural identity such as religious, secular, etc. Idiosyncrasy, isolationism, an emphasis on the nation state, and a new nationalist surge partially distanced from the universal values fed by modern developments are determining in this regard. As a result, when we look at the sociological field, we see that a security-oriented and defensive reflex has become the standard, which in turn reproduces a kind of populist and ordinary idea of being unique, which does not have a long-range political imagination, and which does not always directly connect democratic projects to the future of society. The opposition to Erdoğan’s authoritarian populism, arbitrariness and politicization of the judiciary does not constitute a contradiction with this situation; distinction is experienced through dosage, style and leader preference. This is a development that brings the sensibilities of secular or religious cultural identities together, under the umbrella of a national identity that combines them with the idea of a strong state. The Kemalist-conservative consensus and alliances, a nation-state nationalism, as well as a civic identity nationalism, military activism, and the perception of politics as identical with power are the indicators of this situation. Finally, it should be noted that when the state-AK Party alliance is taken into account, there is a transition, even a unity, between the “state and politics relationship” of the new era

ittifakları, milli-devlet milliyetçiliği, yanında sivil kimlik milliyetçiliği, askeri aktivizm, güçle özdeş siyaset algısı bu durumun göstergeleridir. En nihayet şunu belirtmek gerekir: Devlet-AK Parti ittifakı dikkate alındığında, yeni dönemin “devlet-siyaset” ilişkisi ile altı çizilen “toplum-siyaset ilişkisi arasında bir geçiş, hatta bir bütünlük bulunmaktadır. Devlet faktörü de karşımıza bu çerçevede çıkmakta, global gelişme ve endişelerle otoriter istikrar modelinin unsurlarından birisi haline gelmektedir.

II. Siyasi Denge ve Aktörler

Bu toplumsal iklimin, siyasi denge ve davranışlarla ilgili gözlemlenebilir sonuçları neler?

Bir: Yeni siyasi ve sosyolojik dalgaların entegratif ve standartize edici sonuçları ayrıcı etkilerinden çok daha güçlüdür. İki: Türkiye, bugün, daha önceki yıllarda yaşadığı toplumsal çalkalanmalardan, sınıfsal, kültürel, ideolojik kökenli sert ve altüst edici değişim dalgalarından uzaktır. Ülkenin kadim kültürel gerginlikleri siyasi hayatta etkilerini sürdürmekle birlikte, bunların siyasallaşma veya siyaseti taşıma dozu görece düşmeye başlamış, tutumlarında ulusal-ulusalcı kimlik kültürel kimlikleri kuşatmaya başlamıştır. Üç: Siyasi hayatı, ayrışmaları büyük toplumsal karşılaşmalardan çok, siyasi kutuplaşmalar belirlemektedir. Kuvvetli bir zemin oluşturan kültürel ve toplumsal gerginlik ve farklılıkların bu kutuplaşmada elbette payı vardır, ancak bunlar an itibariyle asli enerji merkezi değildir.

Bu tablo temel seçmen ayrışmaları bakımından karşımıza iki büyük blok ve iki büyük siyasi tarzı çıkarır. Bir yanda güç-başarı ve güvenlik vurgulu bir toplumsal desteğe sahip popülist-otoriter bir eğilim yer alıyor. Diğer tarafta ise, farklı köklerden gelen, hukuk ve piyasa kuralları düzenine dönüş ve uzlaşma taleplerini öne çıkaran bir “itiraz ve eleştiri siyaseti” bulunuyor. Muhafız kesimin toplumsal ve kültürel kökenler heterojen olması, kutuplaşmada siyasi niteliğin altını özellikle çiziyor.

and the “society and politics relationship” which we highlighted. The state factor appears in this framework and becomes one of the elements of the authoritarian stability model in the context of global developments and concerns.

II. The Political Balances and The Actors

What are the observable outcomes of this social atmosphere with regard to political balances and behaviour?

One: The integrative and standardizing influences of the new political and socio-logical surges overshadow their divisive influences. Two: The Turkey of current day is a far cry from the social upheavals, and the class-based, cultural and ideological currents of transformation which it experienced in previous years. Although ancient cultural tensions still have an influence on political life, they have become less political as time goes on, and a national-nationalist identity has begun to prevail over cultural identities. Three: Rather than grand social confrontations, political life is determined by political polarization. Of course, cultural and social tensions and differences play some role in this polarization, but currently, they are not at its centre.

As such, there are two large blocs and political styles regarding the electorate. One follows a populist-authoritarian tendency, supported by those sections of society which favour power, success, and security. The other follows a politics of objection and criticism, diverse and multifaceted, and which highlight demands for a return to the rule of law, to the free market, and for reconciliation. That the opposition is socially and culturally diverse indicates the political quality of the polarization.

Which political parties are the representatives of these tendencies? On the opposition bloc, there is an official political alliance named the Nation Alliance among CHP, the Good Party and DP, who participate in elections together. However, this group is currently politically inactive. At the same time, there is a six-party alliance among several political parties; which, in addition to the three parties above, includes the Future Party, DEVA Party and the Felicity Party. Dialogue regarding

Bu eğilimlerin temsilcilerini adlandırarak devam edelim: Muhalif kesimde seçimlere birlikte girecek tanımlı siyasi ittifak, CHP, İYİ Parti ve DP’den oluşan ve Millet İttifakı adını taşıyan gruptur. Bu grup şu an itibarıyla siyasetten inaktif haldedir. Buna karşılık, bu üç partiye, Gelecek Partisi, DEVA ve Saadet Partisi’nin katılmasıyla oluşan Altılı Masa olarak isimlendirilen partiler arası politik bir faaliyet grubu bulunmaktadır. Adı geçen altı muhalefet partisi arasında temaslar ve ortak siyaset-strateji arayışı bu masa etrafında cereyan etmektedir. Altılı Masa, sosyal-demokrat ve seküler eğilimi (CHP), merkez sağ eğilimi (İYİ Parti) ve (DP), AK Parti’den kopan muhafazakarları (DEVA ve Gelecek Partisi), İslami siyaset geleneğinin kurucu nüvesini (Saadet Partisi) içermekte, farklı kültürel, sosyal ve sınıfsal eğilimlerin birlikteliğini, popülist-otoriter cephe karşısında güç birliğini temsil etmektedir.

Muhalif kesimin, bunun dışında bir ikinci parçası bulunmaktadır. İYİ Parti’nin dışlayıcı tavrı nedeniyle özellikle Altılı Masa’ya katılması mümkün görülmeyen HDP, bu anlamda muhalif kanadın bir ayağını, ülke sathındaki bloklaşmanın üçüncü unsurunu oluşturmaktadır.

Blokların siyasi iddia ve beklentileri ayrıntılandırmak gerekirse: Altılı Masa, esas olarak iki unsuru öne çıkarmaktadır. Birinci unsur, kültür savaşlarından uzak durmak ve ülkeyi uzlaşma ortamına taşımak olarak formüle edilebilir. İkinci unsur şahsileşmiş ve keyfi özellikler gösteren mevcut rejime, onun dayanağı olan fiili kuvvetler birliği düzenine ve cumhurbaşkanlığı sistemine yapılan ortak itirazdır. Ortak itirazın işaret ettiği ortak siyaset ise, parlamenter sisteme geri dönüş, hukuk devletinin restorasyonu, kurumlardan arınma sürecini durdurma, ekonomide rasyonaliteye ve piyasa ekonomisi kurallarına sahip çıkma kalemlerinden oluşmaktadır. Altı siyasi parti bu istikamette hazırlıklarını sürdürüyor ve cumhurbaşkanlığı seçimleri için ortak aday açıklayacaklarını ilan etmiş bulunuyorlar.

Buna karşın Cumhuriyet İttifakı veya AK Parti-MHP cephesi, arkasına aldığı devlet desteği ve kimi ulusalcı-Kemalist gruplarla birlikte, askeri aktivizme dayalı genişlemeci bir beka politikasını, disiplinli toplum, toplumsal sorunlara gü-

the search for a common vision takes place among these political parties under the umbrella of this six-party alliance. The Six-Party Alliance is comprised of the social democrat and secular CHP, the centre-right Good Party and DP; DEVA and the Future Party, conservatives which splintered from AK Party; and the Felicity Party, one of the founding political elements of the Islamic political tradition. It represents an alliance of diverse cultural, social and class tendencies, and their solidarity against the populist-authoritarian front.

There is another part of the opposition: HDP, which is unable to join the Six-Party Alliance due to the exclusionary attitude of the Good Party, represents another side of the opposition bloc, and the third element of the nation-wide political tendencies.

What are the political claims and demands of these blocs? The Six-Party Alliance highlights two elements in particular. Firstly, there is a tendency to steer clear of the culture wars, and to bring about an atmosphere of reconciliation. Secondly, a common voice of dissent is raised against the current regime, which has become personal and arbitrary, as well as to the virtual union of powers and the presidential system, both of which support the current regime. The common policies implied by this dissent are a return to the parliamentary system, the restoration of the state of law, a stop to the removal of institutions, and a return to rationality and the rules of the market economy. The six political parties are working together to this end, and have announced that they will nominate a joint candidate for the presidential elections.

At the same time, the People's Alliance or the alliance between AK Party and the MHP, supported by the state and certain nationalist-Kemalist groups, pursues an expansionist policy of survival based on military activism, and is in favour of a well-disciplined society, and a securitarian approach to social problems. Its unifying principle is the idea of a single and powerful political will, and it highlights its policies of power and success.

HDP, which appears to be the legal and legitimate representative of the Kurdish issue and the Kurdish regions, has set its main policy as democratization, and at-

venlikçi yaklaşımı şiar edinmekte, tekil ve güçlü bir siyasi irade fikri etrafında birleşmekte, güç ve başarı politikalarını öne çıkarmaktadır.

Esasen Kürt sorunu ve Kürt bölgelerinin yasal ve meşru temsilcisi görünümdeki HDP ise, ana politikasını demokratikleşme olarak belirlemiş, bu istikamette Altılı Masa'da yer almak için temaslarda bulunmuş, ama olumlu yanıt alamamıştır. Parlamento seçimlerine yalnız başına gireceğini, buna karşılık muhalif adayın belirlenmesinde yer almak istediğini açıklamıştır. Bu konuda da umut verici hiçbir gelişme bulunmamaktadır.

Mevcut siyasi dengelere, önemli bir araştırma serisi olan PANORAMATR'nun Ekim ayı raporuyla kısaca göz atalım:

“Ekim 2022 itibarıyla, kararsızlar dağıtıldıktan sonra, AK Parti yüzde 32,7; CHP 25,3, İYİ Parti 12,4; HDP yüzde 11,6; MHP yüzde 6,9; Zafer Partisi 2,7; DEVA Partisi yüzde 2,1; Yeniden Refah Partisi 2,1; Gelecek Partisi yüzde 1,8; SP yüzde 0,8 oy alıyor görünmektedir.”

Kararsız seçmen oranı ise yüzde 16,4'tür. Kararsız seçmenin yüzde 7,8'i si daha önceki seçimlerde oy vermeyen ve yaşı tutmayanlardan oluşmaktadır. Geriye kalan yüzde 8,6 oranındaki “gerçek” kararsızların yarısından fazlası (yüzde 5) AK parti seçmenidir⁽¹⁾

Bu rakamlara göre, Altılı Muhalefet yüzde 42,4 ile cumhur ittifakının (yüzde 39,6) sadece 2,9 puan önündedir. Her iki blok da mevcut halleri ile cumhurbaşkanlığı seçiminde yüzde 50 bandının geçebilecek oy oranına ulaşmamaktadır. HDP muhalefete dahil edildiğinde muhalefet bloku hem yüzde 54 ile Cumhur İttifakını yaklaşık 15 puan geçmekte hem de kazanma eşiğini aşmaktadır...

Bu tablonun seçimlere kadar büyük bir değişiklik göstermemesi kuvvetle olasıdır. Böyle bir durumda, muhalefet HDP'yle birlikte yüzde 60'la uzanan bir meclis çoğunluğuna uzanacak ve AK Parti ve MHP meclis çoğunluğu kaybedecektir. Ancak, bu durum tek başına anlam taşımaz. Mevcut anayasal düzende, Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin daha belirleyici olduğu muhakkaktır.

(1) PanoramaTR, Türkiye'nin Gündemi ve Risk Analizi, Ekim 2022, s. 28

tempted to take part in the Six-Party Alliance to this end; however, its attempts were left unanswered. HDP announced that it would participate in the parliamentary elections on its own, but that it wanted to play a role in determining the opposition's presidential candidate. No promising developments in this regard have taken place so far.

Let us take a look at the current political situation via the October report of PANORAMATR, an important research series.

“As of October 2022, after the floating voters are distributed, AK Party is estimated to receive 32,7%, CHP 25,3%, The Good Party 12,4%, HDP 11,6%, MHP 6,9%, The Victory Party 2,7%, DEVA Party 2,1%, The New Welfare Party 2,1%, The Future Party 1,8%, and the Felicity Party 0,8% of the total votes.”

“The amount of floating voters are 16,4%. 7,8% of the floating voters are those who didn't vote, or were underage in the previous elections. More than half of the remaining 8,6%, the truly 'uncertain' voters (5%) are AK Party supporters.”⁽¹⁾

According to these figures, the Six-Party Alliance is only 2,9 points ahead of the People's Alliance (39,6%) with 42,4%. Both blocs are currently short of the 50% required for the presidential election. When HDP's portion is included in the opposition, the opposition bloc both outperforms the People's Alliance by 15 points, winning a total of 54% support, and also crosses the threshold needed to win the elections.

It is highly likely that the current situation will not be much altered until the elections. If that is the case, the opposition and the HDP will gain an approximately 60% parliamentary majority, and AK Party and MHP will lose their majority in the assembly. However, in itself, this doesn't signify much. Under the current constitution, it is clear that the presidential elections are much more decisive. It behoves us to look at this issue under a separate heading, both in terms of the election results and electoral alliances, and we shall do so in the next section.

(1) PanoramaTR, Türkiye'nin Gündemi ve Risk Analizi, Ekim 2022, s. 28

Bu konu, gerek seçim sonuçları, gerek ittifaklar açısından ayrı bir başlıkta ele alınmayı gerektiriyor; takip eden başlıkta altında değineceğiz.

Bu aşamada, kadim kültürel kırılmalar ve yeni sosyolojik-politik girdiler ile siyasi parti hal ve eğilimleri arasındaki kesişme noktalarına, siyasi partiler ve seçmen ilişkileri bakımından bakmakta fayda var.

AK Parti ve Erdoğan

AK Parti seçmen dokusu bakımından geçen seçimlerden bu yana sistematik erozyon yaşıyor ve toplam kaybı 10 puana ulaşmış bulunuyor. Bu kaybın nedenleri arasında, global ve ulusal refah ve büyüme döneminin sona ermesi, parti yönetiminde yaşanan şahsileşme eğilimi, liberal kesimin ve Gülecilerin desteklerini çekilmesi ve muhafazakar anlayışta yaşanan ayrışma sayılabilir.

Bununla birlikte, AK Parti, seçmen potansiyelinin 3/4'ünü koruyan, geleneksel sağ seçmenin 1/3'ünden fazlasını kendisine çekerek Türk siyasetinde muhafazakar alanını dolduran, Türkiye'nin en yüksek oy potansiyeline sahip siyasal parti olmayı sürdürüyor. Özellikle son dönemde yaşanan ekonomik krize, geliştirdiği milliyetçi söylem ve popülist hamlelerle direnç gösteren iktidar partisi, yaşadığı kan kaybını da durdurmuş görünüyor. Kan kaybının durduran husus, daha önce AK Parti'den uzaklaşıp kararsız grubuna geçen seçmenlerinin, ekonomik gidişatı ve alternatif siyasi partileri değerlendirmeleri sonunda AK Parti'ye geri dönüşleridir. AK Parti'nin gücünü görece koruması, Erdoğan'ın partisini aşan bir oy oranıyla cumhurbaşkanlığı seçimlerini kazanma ihtimalinin hala güçlü olmasının üç görünür nedeni bulunuyor. İlk neden, ülkenin kültürel fay hatları dikkate alındığında, AK Parti iktidarında alan genişletmiş, seküler gruplarla eşitlenmiş dindar ve muhafazakar kitlelerin bu kazanımları koruma arzusu ya da kaybetme endişesine işaret etmektedir. Bir bakıma, kültürel ayrışmalar ve aidiyetlerin siyasallaşma dozu azalsa da, önemini koruduğu göstermektedir. İkinci neden global konjonktürde strateji dalgasının varlığı, hakimiyet alanı paylaşımı arayışlarının yükselmesi gibi hususlarla ilgilidir. Bunlar etrafındaki açık-giz-

Let us, then, look at the intersections between ancient cultural divisions, new sociological-political developments, and the tendencies of political parties in the context of the relationship between political parties and the electorate.

AK Party and Erdoğan

AK Party has suffered a steady decline in popular support since the last elections, and its total loss now amounts to ten percent. Among the reasons for this decline we might mention the fact that the period of national and global welfare and growth is at an end, as well as the tendency to personal rule in the party administration, the loss of the support of the liberals and the Gulenists, and the internal divisions among the conservatives.

At the same time, however, AK Party has maintained its hold on three quarters of its potential electorate and attracted more than a third of the traditional right-leaning electorate; as such, it is the leading representative of the conservatives in Turkish politics, as well as the political party with the highest amount of potential popular support in Turkey. The ruling party has resisted the financial crisis with a nationalist discourse and populist moves, and it seems to have staunched the loss of support it suffered until recently. What has staunched the loss of its lifeblood is that uncertain or floating voters who formerly left AK Party's rank have returned home after having evaluated all the options regarding the economic situation and the alternative political parties. There are three apparent reasons as to why AK Party has relatively preserved its strength, and why Erdoğan might yet win the presidential elections with a popular support surpassing that which is accorded to his party. Firstly, considering the cultural lines of division in Turkey, religious and conservative sections of society, which have expanded their sphere of influence and become the equals of seculars under AK Party's rule wish to preserve their gains, and are afraid to suffer losses. Although cultural divisions and belongings have relatively lost their political importance compared to the past, their overall importance is thus still preserved. Secondly, strategies regarding global conjunctures and the struggle for domination on the global arena also play into this state

li çatışmalar siyaset hiyerarşisinde ulusal olanı zirveye yerleştirmekte, güçlü devlet ve güçlü siyasi irade beklentisini Türkiye dahil her yerde beslemektedir. Erdoğan'ın kişiliği ve politikaları bu durumla tam uyuşma içindedir. AK Parti ve Erdoğan'ın, kültürel kimlik politikalarını ulusal kimlik şemsiyesinin altına, global faktörlerin ve yeni sosyolojik girdilerin etkisiyle başarıyla yerleştirmesi bu tabloyla iç içedir. Üçüncü neden, siyasette ve siyasi algıda güç-başarı unsurunun kazandığı önem ve Erdoğan'ın bunu temsil ettiğine dair yaygın bir kabuldür. Bu çerçevede Mavi Vatan projesi, Suriye'deki Türk bölgelerinin varlığı, demokratik ve politik bedelleri ne olursa olsun ülke içi terör olaylarında azalma, bir başarı demeti olarak tanımlanmakta ve bu kabulde rol oynamaktadır. Bunlar bir bütün olarak, kimlik temsilinin ve otoriterliğin bulunduğu toplumsal desteğe işaret etmektedir.

CHP ve Kılıçdaroğlu

Ana muhalefet partisi CHP'nin oy oranı, geçen seçimlerden bu yana sınırlı da olsa artmış bulunuyor. 3-3,5 puana denk gelen bu artış, partinin seçmen kitlesinin kendi içinde yüzde 15 civarında bir artış yaşadığına işaret etmektedir. Bu görece artış, CHP'nin kendi doğal çevresini tahkim etmesiyle, liberal kesim desteğiyle ve bunları sağlayan politik hamleleriyle ilgili olarak değerlendirilebilir.

Nitekim CHP'nin 2018 Cumhurbaşkanlığı seçimleriyle başlayan iki istikametli siyasi bir ilerleyişi söz konusudur. İlk istikamet, muhafazakar partiler dahil olmak üzere diğer siyasi partilerle ittifak ve temas arayışını önemli bir politik çaba kılmasıdır. CHP'nin, AK Partili eski cumhurbaşkanı Gül'ü 2018'de Erdoğan karşısına muhalefet adayı olarak çıkarmak için dindar siyasi anlayışın kadim merkezi Saadet Partisi ile başlattığı girişim, 2019 İstanbul yerel seçimlerinde bir yanına İYİ Parti'yi bir yanına HDP'yi alabilme becerisi, HDP'yle ilgili özgürlükçü çıkışları ve Altılı Masa'nın oluşmasında öncülük yapması, muhalefetin koordinatörü rolüne soyunması bu bakımdan kilometre taşları oluşturur. İkinci istikamet, ilkiyle uyumlu ola-

of affairs. Both overt and covert conflict surrounding these issues means that in the hierarchy of politics, that which is national becomes of the utmost importance, and that there is a demand for a strong state and a strong political will, both in Turkey and abroad. Erdoğan's personality and politics suits this state of affairs perfectly. As such, AK Party and Erdoğan successfully integrate their cultural identity politics under the umbrella of a national identity, with the help of global factors and new sociological developments. Thirdly, in politics and the perception of politics, success and strength has become increasingly important, and there's a general consensus that Erdoğan represents both. Within this framework the Blue Homeland project, the presence of Turkish zones in Syria, and the decrease in domestic terrorist incidents (notwithstanding the democratic or political costs of this decrease) are defined as successes, and contribute to the aforementioned consensus. As a whole, these indicate the social support for identity politics, and authoritarianism.

CHP and Kılıçdaroğlu

Popular support for the main opposition party CHP has increased, albeit to a limited extent, since the last elections. Amounting to 3 – 3.5 percent, this increase indicates a 15% increase within the party electorate itself. This relative increase is due to CHP's consolidation of its natural base, the support of the liberals, and the political moves which enable the first two factors.

Indeed, since the presidential elections of 2018, CHP has moved in two political directions. Firstly, it sought to establish alliances and relationships with the other political parties, including the conservative parties. Alongside the Felicity Party, a venerable representative of the religious political tradition in Turkey, CHP started an initiative to nominate the former AK Party president Gül as a presidential candidate against Erdoğan, representing the opposition in 2018. In the 2019 local elections in Istanbul, it succeeded in standing with the Good Party on the one hand, and the HDP on the other hand; it made certain liberal remarks (in a positive sense) regarding HDP and played a leading role in forming the Six-Party Alliance; and generally, it coordinated the opposition, all of which are important corner-

stones of CHP's political discourse. The fact that CHP has moved from being a mere opposition party to a party that is capable of representing the interests of the Turkish people, and that it has managed to do so in a way that is both effective and sustainable, is a testament to its political strategy and its ability to adapt to the changing political landscape. The fact that CHP has managed to do so in a way that is both effective and sustainable, is a testament to its political strategy and its ability to adapt to the changing political landscape. The fact that CHP has managed to do so in a way that is both effective and sustainable, is a testament to its political strategy and its ability to adapt to the changing political landscape.

İYİ Parti Meral Akşener

Meral Akşener liderliğindeki İYİ Parti, kurulduğu yıl olan 2017 itibaren, adım adım Türk siyasetinin kilit aktörlerinden birisi haline geldi. Akşener ve arkadaşlarının MHP'den kopmasıyla kurulan bu siyasi parti, milliyetçi

stones in this regard. Secondly, and in conjunction with the first point, CHP altered its political discourse. From the 1990s onwards, CHP had confined itself within the bounds of a “politics of objection”, which amounted to nothing more than representing the secular bloc. In this regard, too, CHP transformed itself, and set a new trajectory for itself, steering clear of the culture wars, and relocating to a more central position within society. Its objective is to gain a central stronghold, to pursue a politics which rises above identity politics, and to manufacture a discourse of reconciliation in line with average values. As well as the experience of the last 25 years, Kılıçdaroğlu’s political will also plays an important role in this move away from identity politics to a centralist discourse. A few other developments which we also must not ignore are as follows: a respect for the sensibilities of the conservatives, formulated as a democratic necessity; the need for a political alliance, and a reflexive “leftist” reaction to the regression regarding the principles of the rule of law, especially concerning the Kurdish issue. In this framework, CHP is trying to formulate a new discourse suited to a new Turkey, and which feeds from it. The global surge, the currents of isolationism and nationalism have an effect on CHP, as well. This is why, despite the individual support for HDP and the victims of the government’s Kurdish policy, CHP is not particularly favourable towards Kurdish representation in politics, and why its attitude towards foreign policy enables the government. These are the effects that the global tendencies have on a party such as the CHP. As a political party, CHP has a difficult time fulfilling the new requirements engendered by these global tendencies. Its attitude towards issues such as the relationship between the state and politics, new elements in foreign policy, and the relation between power, democracy and success renders it a poor competitor in this game. A similar attitude noticeably plagues all of the other political parties, and hampers the opposition from formulating a constitutive political vision.

The Good Party and Meral Akşener

The Good Party, led by Meral Akşener, has gradually become one of the key actors in Turkish politics since its establishment in 2017. This political party, which was

sınırları merkeze doğru çekerek büyüdü ve son yıllarda Türkiye’de en büyük oy ilerlemesini gösteren siyasi parti oldu. 2018 Cumhurbaşkanlığı seçimleri 1. turunda yüzde 7,3 oy alabilen Akşener, bugün itibarıyla, İYİ Parti’yi, anketlere göre, yüzde 11-12 ile ülkenin potansiyel üçüncü büyük partisi haline getirmiş bulunuyor.

Bu siyasi partiye yönelen ilginin temelinde, kentli seçmendeki genel bir eğilimin, merkez, merkez siyasi parti ve merkez siyaset arayışının yattığı söylenebilir. İYİ Parti’nin kurucu siyasi unsurları, Türkiye’deki yeni siyasi arayışlar etrafında merkez anlayışıyla ilgili de bir fikir verir. Öne çıkan üç unsurun altı şöyle çizilebilir. 1. Siyasi irade ve taşıyıcılık: Güç, güven, özdeşlik kurma gibi özelliklerle liderlik ve güçlü siyasi irade arayışı, siyasi kültürümüzde siyasi davranışları etkileyen asli unsurların hala başında geliyor. Bu durum, bugünün siyasi gelişmeleri ve değerleriyle de son derece uyumlu görünüyor. Meral Akşener’in siyasi kimliği ve tarzı, yarattığı “yapabilir-yönetebilir” vurgulu güçlü lider algısı, iktidar partileriyle girdiği tartışmalardaki baskın, iddialı, kafa tutan tavrı, başka bir deyişle retorik ve söylem gücü, iktidarın kurduğu gündem tuzaklarından uzak durması bu bakımdan öne çıkan ve altı çizilmesi gereken nitelikler. 2. Diğer bir unsur milliyetçilik olarak karşımıza çıkıyor. İYİ Parti’nin milliyetçilik anlayışı, MHP’ninkinden farklı olarak, uca savrulmayan, kentli, “orta sağ ve orta sol” duyarlılıklara temas eden, öfkeli olmayan bir nitelik taşıyor. Bu anlayışı, tanımsızlığa dayalı, sorunlar üzerinden alınan simgesel tavırlarla yol alan, muğlak bir milliyetçi angajman olarak ele almak mümkündür. Ancak, somut gelişmelerde somut tavırlar söz konusu olduğunda aynı anlayışın, tavizsiz, uzlaşmaya kapalı, ifade edilmemekle birlikte devlete ve Türklüğe uzanan sert, dışlayıcı ve kural koyucu biçimler alabildiğini de belirtmek gerekir. Bu biçim, İYİ Parti’nin Kürt meselesindeki tavrı ve HDP’yi yok sayan tutumuyla belirginleşmektedir. 3. Son husus, İYİ Parti’nin merkez tanımı, merkez için çizdiği sınırlardır. Akşener ve İYİ Parti, apolitik bir merkez tanımı yapmaktadır. Bu bakımdan, risk sınırlarına yaklaşmayan, bir aidiyet grubuyla veya bir siyasi sorun ya da sorunlar

founded after Akşener and his friends broke away from the MHP, grew by pulling the nationalists closer towards the political centre and went on to display the biggest increase in votes in Turkey in recent years. Akşener, who got 7.3 percent of the votes in the first round of the 2018 Presidential elections, has made the Good Party potentially the third largest party in the country with 11-12 percent of today's vote, according to the polls, The basis of the interest towards this political party is a general tendency among the urban voters, which is the search for the centre – the central political party and central politics. The founding political elements of the Good Party give an idea about the concept of the centre, as it is influenced by the new political pursuits in Turkey. Three prominent elements may be highlighted as follows. 1. Political will and leadership: the pursuit of leadership and strong political will, with characteristics such as power, trust, and identification, is still one of the main elements that affect political behaviour in our political culture. This situation seems to be very in line with current political developments and values. Meral Akşener's political identity and style, the perception regarding her of a strong leader with an emphasis on her "capacity to lead", her dominant, assertive and defiant attitude in the discussions with the ruling parties, in other words, her power of rhetoric and discourse, and her steering clear of the pitfalls of agenda, set by the government, stand out in this respect. 2. Another element is nationalism. The nationalist mentality of the Good Party, unlike the MHP, has a non-angry, urban, "centre-right and centre-left" tendency. We might see this mentality as an ambiguous nationalist engagement based on anonymity, driven by symbolic attitudes over issues. However, when it comes to concrete attitudes regarding concrete developments, it should be noted that the same mentality may take uncompromising, harsh, exclusionary and rule-making forms that extend to the state and Turkishness, although it is not implicitly expressed. This form becomes evident in the Good Party's stance on the Kurdish issue, and in the way it continues to ignore the HDP. 3. The last point is the definition of the centre as it is set by the Good Party, and the boundaries it delineates for the political centre. Akşener and the Good Party posit an apolitical centre. In this respect, the Good Party has a political approach which avoids risks, which does not fully denote a group of belonging or

öbeğiyle tam ilişki kurmayan, ortalamayı temsil eden bir siyasi yaklaşıma sahiptir. Bu üç özelliğin dikkat çekici ortak yanı şudur: İYİ Parti'nin siyasi programı, kritik temalarda politik önerilerle topluma anlattığı bir gelecek hikayesi bulunmuyor. Bu siyasi partiyi ayırdeden özelliklerin tümü, "duruş" ve "şekil"le, "ima" ve "imaj"la ilgili. İYİ Parti'nin söyleminde "görünen ve bilinen sınırlarda siyaset", "normalleşme/adalet", "merkeze dönüş", "çatışma ötesine geçme", buna paralel olarak "istikrar, güven, özgüven" unsurları öne çıkıyor. Ne var ki, partinin risk almayan, siysetsiz tavrı, özdeşlik veya özdeşlikler kurmaktan uzak tavrı ve karşısındaki AK Parti gibi rakipler, merkez alana yayılmasını ve büyümesini de engelliyor. İYİ Parti'yle ilgili belirtilmesi gereken son husus, kentleşmeden besleniyor olmasıdır. Seçmen profilini bu çerçevede AK Parti'den MHP'den ve CHP'den ona kayan kalabalıklar oluşturuyor.

HDP

HDP, 2015 Hendek olayları sonrası, Kürt meselesinin çözümünün ülkenin demokratikleşmesine bağlı olduğunu ilan etmiş bulunuyor ve bu çerçevede son dönemde demokrasiye destek ve demokratik ittifak politikalarını önceliyor. Bugün, üyeleri, milletvekilleri hakkında açılan soruşturma ve kovuşturmalar yanında, hakkında açılan kapatma davasıyla karşı karşıya olsa da bu istikamette, siyasal sistemin parçası olma çabasıyla muhalefet cephesine katılmaya gayret ediyor. Yapına gelince; Kürt meselesini temsil etmekle birlikte Türkiyelilik iddiası taşıyan bu parti, bu çerçevede, içinde bir dizi "bileşen" olarak adlandırdığı ülkeyi temsil eden temsilci, parti ve grup barındırmaktadır. Bu yapıların tümü sol eğilim ve partilerden oluşmaktadır. Öte yandan, HDP, diğerleri arasında en sert çekirdeğe sahip siyasi partidir. Kürt siyasi hareketi ve tarihinin uzantısı olan bu parti, içinde buna ilişkin resmi söylemi, bu hareketin tabu ve kutsallarını ve türlü aktörlerini barındırmaya devam ediyor. Bununla birlikte veya buna rağmen, son yıllarda yaşanan sosyolojik ve siyasi değişimler HDP'ye Kürt

a political problem, and which represents the average. The remarkable common point of these three features is that the political program of the Good Party does not have a vision of the future which it tells the public, with political suggestions regarding critical issues. All of the features that distinguish this political party are related to “stance” and “form”, “implication” and “image”. In the discourse of the Good Party, “a politics within the visible and known borders”, “normalization/justice”, “return to the centre”, “overcoming conflict” and, at the same time, a discourse of “stability, trust, self-confidence” take the centre stage. However, the party’s risk-free, non-political stance, its hesitation to form some sort of identification, and its opponents, such as the AK Party, prevent it from spreading and growing in the political centre. Finally, one last point to be noted about the Good Party is that it is fed by urbanization. In this context, its voters are formed by the masses shifting to it from the AK Party, the MHP and the CHP.

HDP

Following the urban trench warfare incidents in 2015, HDP declared that the solution of the Kurdish issue depended on the democratization of Turkey, and within this framework, it has recently prioritized the policies of support for democracy and democratic alliance. As such, currently, its members are trying to join the opposition bloc in an effort to become a part of the political system, even though they are faced with investigations and prosecutions against their deputies, as well as the closure case brought against them. As for its composition, despite representing the Kurdish issue, this party, which claims to be “of Turkey”, includes representatives, parties and groups representing Turkey as a whole, all of which it calls a series of “components” within this framework. All of these structures are composed of leftist tendencies and parties. On the other hand, HDP is the political party with the toughest core, compared to the others. This party, which is an extension of the Kurdish political movement and its history, continues to contain the official discourse, the taboos and sacred elements of its progenitor movement, as well as its various actors. However, or despite this, the sociological and political

meselesi ve hareketinde “siyasi yöntemi” taşıma misyonu vermeye başlamış, bu konuda parti içinde bir irade ve politik eğilim de oluşmuştur. Ancak bunun saf bir durum olmadığını da belirtmek gerekir. HDP’nin şiddet dışılığı temsil etmesi karşısında PKK’nın devlet güçleriyle Türkiye, Suriye ve Irak’ta çatışma içinde bulunması ve şiddet siyasetini sürdürmesi, HDP’nin alanını sınırladığı gibi, bu siyasi partiye yönelik paradokslar, gerilimler ve baskılar oluşturuyor. Şiddet dışı siyasi yöntemi temsil edip, çatışma çözümüne bu meşruiyet üzerinden ilerlemek ile PKK’yle doğal sosyolojik ve politik akrabalık, kısmen parti içindeki komiserler üzerinden varlığını sürdüren örgütsel denetim, bu baskının somut hali olarak tanımlanabilir. HDP’nin PKK’yla ilişkisi olduğuna dair Türk kamuoyunda yaygın kanaatin de bir sonucu olarak, bu iki yapı arasındaki akrabalık muhalif siyasi partiler sıkça tarafından dile getiriliyor ve HDP üzerindeki diğer bir baskıyı oluşturuyor. Siyasi dengeler bakımından; HDP şu an itibarıyla hem seçim sonuçları belirleyecek bir seçmen kitlesine sahip, hem buna rağmen iktidardan muhalefete uzanan bir hatta sistem tarafından bir siyasi parti konumunda.

HDP’nin seçmen kitlesine de değinmekte fayda var. Rawest Araştırma, Nisan ayı başlarında Doğu ve Güney Doğu’da, Kürtlerin yaşadığı illerdeki yapı, eğilimler ve tutumlar ilgili bir araştırma yayınladı. Araştırmanın öne çıkan üç bulgusu bulunuyor ve ilk bulgu kimikleşme meselesiyle ilgili. “Kürt kimliği özellikle son dönemde bu kimlik Türkiye’de nasıl bir yol almıştır” sorusuna, bulgular, “Kürt kimliği diğer kimliklerden biraz daha ayrılmıştır” yanıtını veriyor. Buna göre, Kürtler toplumsal bir grup olarak bağımsız bir değişken olma dozunu arttırıyor; sağın Kürdü, solun Kürdü gibi bir ayrışmadan çok bir bütünleşme eğilimi içine giriyor ve bu bütünleşme eğilimi Kürt meselesi söz konusu olduğunda siyasi farkları asgariye indiren bir ortak tavra dönüyor.” Bu veri, kültürel-etnik varoluşu ve bu varoluş üzerinden entegrasyon talebi dışlanan bir grubun, diğerlerinden ayrışması ve iç dokusunu aidiyet bakımından sıkılaştırmasını göstermektedir. İkinci önemli bulgu, ilkini dengeler nitelikte. Buna göre, Kürtler

changes experienced in recent years have begun to give the HDP a mission to be the representative of the “political method” in the Kurdish issue and movement, and a will and political tendency has also emerged within the party in this regard. At the same time, it should be noted that this is not an uncomplicated situation. In the face of HDP’s representation of non-violence, the PKK’s conflict with state forces in Turkey, Syria and Iraq and its continued policy of violence not only limit the HDP’s space, but also create paradoxes, tensions and pressures for this political party. The coexistence of HDP’s representation of nonviolent political means and its approach to conflict resolution through this legitimacy alongside its natural social and political kinship to the PKK, as well as the control of the PKK which partially continues through its commissars within the party, are some instances of the oppression it faces. As a result of the widespread opinion of the Turkish public that the HDP has a relationship with the PKK, the kinship between these two structures is frequently mentioned by the opposition political parties and creates another pressure on the HDP. In terms of political balances, currently, the HDP has a mass of voters that will determine the election results.

It is also useful to mention the electorate of HDP. In early April, Rawest Research published a study on the structure, trends and attitudes in Kurdish-populated provinces in the East and South East. The research has three prominent findings, and the first finding is related to the issue of identity. To the question “How has the Kurdish identity progressed in Turkey, especially in the recent period”, the answer is, “Kurdish identity is a little more differentiated from all others, compared to the other identities”. Accordingly, the Kurds as a social group are increasingly more of an independent variable. “Kurds whether they are on the right or on the left, tend to integrate and cohere as a social group rather than separate, and this tendency turns into a common attitude that minimizes political differences when it comes to the Kurdish issue.” This data shows that a group whose cultural-ethnic existence and demand for integration is denied becomes separated from the others, and becomes more tightly intertwined within its own limits. The second important finding offsets the first. Accordingly, the Kurds prefer the central areas, and not the poles, both sociologically and politically, in the regions where they live. The desire

yaşadıkları bölgelerde, gerek sosyolojik olarak gerek siyasal olarak kutupları değil, merkezi, merkezi alanı tercih ediyorlar. Kopma, radikalleşme yerine merkeze doğru hareket etme arzusu, aslında bir yönüyle, merkezde farklı gruplarla karşılaşma, birlikte olma, diyalog kurma, müzakere etme arayışını ifade eder. Nitekim araştırmaya göre, HDP’lilerin yarısından fazlası, örneğin, kendilerini merkezde konumlandırıyorlar. Araştırmaya göre, Kürtlerde milliyetçilik oranı artıyor, ancak bu milliyetçilik, siyasi bir Kürtlük vurgusundan kültürel bir Kürtlük vurgusuna dayanıyor, anadilde eğitim en birleştirici nokta olarak karşımıza çıkıyor. Üçüncü bulgu ise, kimlik içi heterojenleşme eğilimi. Tekipleşmeden çok, farklı bireysel tutumların ön plana çıkmaya başladığı bir gelişmeye işaret ediyor bu bulgu. Bunlar, Türkiye kadar bölgenin de bütün şartlara ve koşullara rağmen modernleşmeyle, kentleşmeyle, göçmenlerin varlığıyla, yaşanan çözüm sürecinin deneyimiyle, insanların içeride olmak istemesi arayışını, toplumsal dokuyla siyasallaşma arasındaki aynı doğal paralelliği gösteriyorlar. Bu eğilimler, HDP seçmeninin heterojen niteliğini ortaya koyduğu gibi, muhtemel seçim davranışla ilgili önemli ipuçları içeriyorlar.

DEVA ve Gelecek Partisi: Babacan ve Davutoğlu

Gerek Gelecek Partisi, gerek DEVA Partisi, Bir bakıma AK Parti’nin son politikalarından memnuniyetsiz olan seçmenleri çekmek, yeni bir toplumsal kabarma oluşturmak için merkez sağ eğilimli siyasi partiler olarak kuruldu. Muhafazakâr alanı yeniden tanımlamak, “siyasi merkezi ve merkez siyaseti” doldurup inşa etmek, bu siyasi partileri tanımlayan iki temel ve genel özellik olarak öne çıktı. Nitekim Gelecek Partisi ve DEVA Partisi’nin açıkladıkları programlar genel olarak açık toplum felsefesine ve çağdaş demokrasi beklentilerine uygun. Bu bakımdan metin ve açıklamalarında, özgürlükçü, sivil, rasyonel, yerel-evrensel değerler sentezine dayanan bir siyaset tanımı, insan hakları, özgürlükler, demokratik anayasal sistem, demokratik hukuk devleti, liyakat, ehliyet, serbest piyasa ve

to move towards the centre instead of breaking away and becoming radicalized expresses the wish for meeting, being together, establishing dialogue and negotiating with diverse groups in the center. As a matter of fact, according to the research, more than half of HDP supporters, for example, position themselves in the centre. According to the research, the rate of nationalism among the Kurds is increasing, but this nationalism is based on a cultural emphasis on Kurdishness rather than a political emphasis on Kurdishness, and education in the mother tongue is the most unifying issue. The third finding is the tendency for intra-identity heterogeneity. This finding points to a development where rather than uniformity, different individual attitudes have become prominent. These show the same natural parallels between modernization, urbanization, the presence of immigrants, the experience of the resolution process, people's wish to be "inside", the social fabric and politicization, despite all the conditions of the region as well as Turkey. These trends not only reveal the heterogeneous nature of the HDP voters, but also contain important clues about possible electoral behaviour.

DEVA and Future Parties: Babacan and Davutoğlu

Both the Future Party and the DEVA Party were established as centre-right political parties in order to attract voters who were dissatisfied with the AK Party's latest policies and to create a new social upheaval. Redefining the conservative space, filling in and constructing the "political centre and the politics of the centre" became prominent as the two fundamental and general features that define these political parties. As a matter of fact, the programs announced by the Future Party and DEVA Party are generally in line with the idea of an open society, and with contemporary expectations of democracy. In this regard, in the statements and documents of these political parties, a definition of politics based on liberal, civil, rational values, human rights, freedoms, a democratic constitutional system, democratic state of law, merit, competence, free market and competition, education in Kurdish mother tongue, and peaceful global politics emerge as defining features. However, more than 2 years have passed since their establishment, and these

rekabet, Kürtçe ana dilde eğitim, dünyaya açık barışçıl siyaset gibi vurgular öne çıkıyor.

Ne var ki, kurulmalarından bu yana 2 yılı aşkın süre geçmesine rağmen istedikleri güce ulaşamadılar. Babacan ve Davutoğlu'nun AK Parti geçmişleri, partilerine farklı çevrelerden oy akışını sınırlayan bir rol oynamaktadır. Muhalefette AK Parti'ye duyulan öfke, bu siyasilere siyasi bağlarıyla iç içe girmektedir. Kamuoyu araştırmalarına göre, DEVA ancak yüzde 2,5, Gelecek Partisi ise yüzde 2 civarında oy potansiyeline sahip. Bu ikilinin birlikte temsil ettikleri yüzde 4-5'lik oy, önemli ölçüde AK Parti'den kopan seçmenlerin oy olarak kabul edilebilir. Bu da, iktidarın partisinin kaybettiği seçmen oranının yarıya yakını ifade eder. Ancak bunun yanında Altılı Masada her iki siyasi liderin siyasi akıl, beceri ve deneyim bakımından bir katma değer oluşturduğunu söylemek gerekir. Muhalefetin cumhurbaşkanı adayıyla birlikte siyasi program, geçiş programı ve partilerin karar sürecine katılımı da ilan edilecektir. Örneğin Babacan'a ekonominin teslim edileceğinin açıklanması halinde bu katma değer daha yükselmeye ihtimaline sahiptir.

Zafer Partisi ve Ümit Özdağ

Son dönemde kurulan ve hızla yüzde 3'lük bir oy potansiyeline orana erişen Ümit Özdağ'ın Zafer Partisi, politikaları ile hızlı büyüme arasındaki ilişkilerle dikkati hak ediyor. Genel başkanı Ümit Özdağ, 27 Mayısçı, Milli Birlikçi bir subayın oğlu. Ülkücü kökenli bu isim, uzun yıllar MHP'nin, sonra İYİ Parti'nin içerisinde yer aldı. Siyaset bilimi profesörü olmasına rağmen siyaseti ve milliyetçiliği, eylemi ön planda tuttu. Bu parti, mülteci karşıtlığını esas alan, tek temalı bir söyleme sahip. Avrupa'daki aşırı sağ siyasi partileri andıran bir dille, reaktif bir milliyetçiliği temsil ediyor ve ajitasyon siyaseti yapıyor. Mülteciler meselesine, Türk kültürünün, milletinin saflığı terimleriyle, Türkiye'de üretilen ürünün, Türkiye'de üretilen girdinin Türklere ait olduğu iddiasıyla yaklaşıyor. Bu parti bağlamında

parties are yet to reach the degree of power to which they aspire. Babacan and Davutoğlu's background in the AK Party play a role in limiting the flow of votes from diverse groups to their parties. The anger felt towards the AK Party among the opposition is intertwined with the political baggage of these politicians. According to public opinion polls, DEVA has only 2.5 percent of the vote, while the Future Party has around 2 percent of the vote. The 4-5 percent of the votes these two represent together can be considered as the votes of those who broke away from the AK Party. This amount represents almost half of the voters lost by the ruling party. However, it should be noted that both political leaders create an added value in terms of political wisdom, skills and experience to the Six-Party Alliance. Along with the presidential candidate of the opposition, the political program, the transition program and the participation of the parties in the decision process will also be announced. For example, if it is announced that Babacan is to oversee the economy, this added value is likely to increase.

The Victory Party and Ümit Özdağ

The Victory Party, which was established recently and which rapidly reached a percent vote potential, deserves attention due to the connection between its policies and its rapid growth. Its chairman, Ümit Özdağ, is the son of a National Unionist officer who took part in the 1960 military coup. This politician of nationalist origins was a member of the MHP, and then the Good Party for many years. Despite being a professor of political science, he gave priority to politics and nationalism, as well as to action. His party has a single discourse, which is based on anti-refugee sentiment. It represents a reactive nationalism, and engages in agitation politics, using a language reminiscent of the far-right political parties in Europe. It approaches the issue of refugees in terms of the purity of Turkish culture and nation, claiming that the products produced in Turkey and the value produced in Turkey belong to the Turks. What is important in the context of this party is the social response it garnered in a short period of time. The percentage of support it swiftly gained shows that the harsh language used by this political party corre-

önemli olan kısa sürede bulduğu toplumsal karşılıktır. Hızla kazandığı yüzde destek bu siyasi partinin sert diliyle toplumun kimi kesimlerindeki mülteci karşıtı sert bakışın kesişmeye başladığını gösteriyor. Bu anlamda potansiyel oy oranı yeni partiler olarak tabir edilen DEVA'yı da Gelecek Partisi'ni de geçiyor. Bu durum, Türkiye için yeni bir girdidir. Bu parti, ülkedeki sosyolojik iklimle ilgili de ipuçları sunar.

III. Belirleyici Yarış: Cumhurbaşkanlığı

Mevcut anayasal düzene göre belirleyici yarışmanın Cumhurbaşkanlığı seçimleri olacağı açık. Bu seçimleri Erdoğan'ın mı yoksa muhalefet adayının mı önde tamamlayacağına dair bir kestirimde bulunmak bugün itibarıyla son derece zor görünüyor.

Bir taraftan dengeler oldukça yakın seyrediyor. Erdoğan'a oy vereceklerini belirten seçmenler kamuoyu araştırmalarında yüzde 40 civarında bulunuyor. Bu, yıprandığı ileri sürülen, ekonomik krizle boğuşan bir siyasi lider oldukça yüksek bir oran olarak kabul edilmelidir. Altılı Masa'nın toplam oyu yüzde ise yüzde 42 civarındadır. Bu oran ise merkez muhalefetin güç birleşme halinde bile yüzde 50'ye ulaşmadığı, Erdoğan'la başa baş gittiğini göstermektedir. Aradaki şu an itibarıyla mevcut olan 2-3 puanlık fark, çeşitli faktörlerle her an ve her istikamete doğru hareket edebilecek "oynak bir fark"tır. Nitekim, kamuoyu araştırmalarında yüzde 3-4'lük oranında Zafer Parti'sini, yüzde 2'lik bir oranla Yeniden Refah Partisi'ni tercih eden seçmenlerin davranışları, sandık başı ittifakları bile iktidar ve muhalefet arasındaki dengeleri bir anda etkileyebilecek durumdadır. HDP'nin ise yüzde 11-12 arası bir oyu bulunmaktadır. Bu oran kağıt üzerinde belirleyici görünmektedir. Ancak HDP bu seçmen kitlesinin blok olarak davranıp davranmayacağı, hangi koşullarda davranacağı veya hangi durumda, hangi eğilimler arasında bölüneceği önemlidir ve muğlaktır.

sponds to the harsh anti-refugee sentiments found in some parts of the society. In this sense, its potential vote rate exceeds both DEVA and the Future Party, which are also perceived as new parties. This situation is a new development for Turkey. The Victory Party also offers clues about the sociological climate in the country.

III. The Decisive Competition: The Presidency

Under the current constitution, the decisive competition is clearly the presidential elections. As of yet, it is very difficult to say whether Erdoğan or the opposition's candidate will win the elections.

On the one hand, the competition is fairly close. According to public opinion polls, those who say they will vote for Erdoğan are around 40 percent of the electorate. For a supposedly "worn out" political leader embattled by an economic crisis, this is a high amount of support. The total of support for the Six-Party Alliance is around 42 percent. This percentage shows that even in an alliance, the central opposition cannot reach 50 percent, and goes head-to-head with Erdoğan. The 2 to 3 percent difference might change any moment, in any direction, due to a variety of causes. According to public opinion polls, the behaviour of the electorate who is currently giving 3 to 4 percent support to the Victory Party and 2 percent support to the New Welfare Party, as well as ballot-box alliances, might affect the balances between the ruling bloc and the opposition at any moment. Support for the HDP stands at around 11 to 12 percent. On paper, this percentage seems to be of decisive importance. However, we don't know for sure whether the HDP electorate will act as a unified whole, or under which tendencies it will split.

At the same time, such elections as these, where as much as programmes and mentalities, personalities and symbols are competing with one another, and where alliances between independent voters are as important as political party alliances, where the outcome is likely to be decided in the second round, are difficult to predict ahead of time. The electoral campaign, the moment of the elections, the

Diğer taraftan program ve anlayış yarışması kadar şahıs ve simge yarışması olan, siyasi parti ittifakları kadar bağımsız seçmen ittifaklarının önemli taşıdığı ve sonucun ikinci turda belirlenme ihtimalinin yüksek olduğu bu tür seçimler subjektif ve öngörülmesi zor unsurları içerir. Siyasi davranışları belirleme ihtimali olan unsurlara, seçim kampanyası, seçim anı, aday faktörü, muhtemel dış politik durumları da eklemek gerekir.

Bu durumda, belirsizlikler üzerinden giderek bir gözlem çerçevesi sunmak daha doğru olur.

A. İlk Belirsizlik: HDP

İlk belirsizlik ittifaklarla ilgilidir ve merkezinde HDP bulunmaktadır.

Araştırmalara göre, daha önce de belirttiğimiz üzere, Erdoğan'ın karşısına HDP'nin de içinde olduğu bileşik bir muhalefet çıkarsa, kağıt üzerinde, seçimleri 1. turda kazanma şansı bulunuyor. Aksi durumda, yani HDP'nin de aday çıkarması halinde, seçimlerin ikinci tura kalması kuvvetle muhtemel. Yüzde 10'u aşan oy potansiyeliyle muhalif kesimin önemli bir kalemini oluşturan HDP'nin, Altılı muhalefete bir vesileyle, doğrudan iştirak veya dolaylı temas yoluyla katılıp katılmayacağı kağıt üzerinde belli değil. Ancak doğrudan iştirak ihtimali yok denecek kadar az. İYİ Parti, bu konuda açık bir şekilde aldığı tavrı sıkça tekrar ediyor ve HDP'yle hiçbir şekilde aynı masaya oturmayacağını, ortak bir arayış içine girmeyeceğini, belirtiyor. Hatta, yazarlar, basın, diğer siyasetçilerden, özellikle kimi CHP ileri gelenlerinden gelen imalarla, dolaylı da olsa bir telkinle karşılaştığı zaman bile, yüksek sesle, yüksek dozlu tepkiler veriyor ve bundan sonuç da alıyor. CHP milletvekili Gürsel'in bir televizyon kanalında yaptığı, "Neden HDP'li bakan olmasın" çıkışı üzerine yaşanan kriz bu konudaki son örnekti. İYİ Parti Genel Başkanı Akşener, Gürsel'in açıklaması üzerine "böyle bir cümle kurduğuna göre partisinin görüşlerini iletiyor demektir. Biz o masada İYİ Parti olarak hiçbir siyasi partinin başka siyasi partilerle nasıl ilişki kuracağına dair dayatmaya girişmedik. Bunu defa-

identity of the candidate and potential foreign policy situations all have an influence on the outcome.

As such, it would be more appropriate to focus on the indeterminate factors, and offer an observational framework accordingly.

A. The First Uncertainty: HDP

The first point of uncertainty is about the alliances, and especially the HDP.

As we noted above, according to research, if Erdoğan competes against a unified opposition that includes the HDP among its ranks, the opposition has a chance to win the elections in the first round, at least on paper. Otherwise, that is, if HDP nominates its own candidate, it is highly likely that there will be a second round of elections. HDP has more than ten percent of the total popular support, and as such, it is an important player in the opposition; however, it is yet unknown if the HDP is going to either directly or indirectly cooperate with the Six-Party Alliance in the elections. In actuality, it is very unlikely that there's going to be direct collaboration between the two. The Good Party's opposition to such a possibility is abundantly clear, as it says that it will cooperate with the HDP under no circumstances. Even when journalists, the press, other politicians, especially prominent figures in the CHP mention this possibility (mostly implicitly) the Good Party reacts loudly to such suggestions, and it gets results. An instance to this behaviour is when CHP MP Gürsel said on a TV programme, "Why not a president from the ranks of the HDP", and a crisis ensued. The chair of the Good Party, Akşener said, in answer to Gürsel's question, "he must be representing the opinions of his own party. As the Good Party, we never imposed on any political party how it should maintain its relations with the other political parties. We said this many times. Our attitude is very clear..."⁽²⁾ "We cannot sit at the same table as the HDP. HDP cannot sit at the same table with us. This is our sensitivity, and we will maintain it."⁽³⁾

(2) <https://www.ntv.com.tr/turkiye/hdpye-bakanlik-aciklamasina-aksenerden-cevap.wTzH48o5PkeHkmow6WLLlw>

(3) <https://www.cumhuriyet.com.tr/siyaset/meral-aksenerden-hdpye-bakanlik-aciklamasi-1977667>.

larca kez söyledik. Bizim tutumuzu açık net⁽²⁾... "HDP'nin olduğu masada biz olmayız. Bizim olduğumuz masada da HDP olmaz. Bu hassasiyetimiz devam edecek..."⁽³⁾ derken, bir başka konuşmasında CHP'yi ima ederek "HDP'ye aynı masaya oturmak isteyen altılı masadan kalkar" şeklinde bir beyanatta bulundu. Kriz, CHP Genel Başkanı, Gürsel'in açıklamasının şahsi olduğunu söylemesiyle sönümlendi. Kılıçdaroğlu, altılı masanın esas olduğunu, HDP meselesinin hassasiyetinin farkında olduklarını ima etti ve konu kapandı. HDP'nin altılı masayla temas yukarıda söylediğimiz gibi ihtimali yok denecek kadar az. Kaldı ki, DEVA ve Gelecek Partilerinin de Kürt meselesindeki 'ileri' pozisyonlarına rağmen, HDP konusunda ses çıkarmadan İYİ Parti'nin stratejisinin arkasına gizlendikleri söylenebilir. Dolaylı temas yoluyla HDP'yi Altılı Muhalefet'in adayına oy vermeye ikna etmek bir diğer alternatif olarak görünüyor. Ancak, kimi liderlerin defterlerinde muhtemel alternatifler arasında yer almak ötesine geçmiş bir durum yok. diğer bir ifadeyle bu ihtimalin tartışılması için siyasi şartlar olgunlaşmış değil Siyasi şartların olgunlaşmamış olmasından kasıt, özellikle, altılı masanın bir aday ismi belirlemeyi erken bulmaları ve bu konuda farklı eğilimler taşımaları. Dolayısıyla altılı masa adayının belli olmadan bu alternatifle ilgili akıl yürütmek gerçekçi görünmüyor. Şunu söylemekle yetinmek gerekiyor: Bu aday, Kürtlerde ve HDP'de tepki doğurmayacak, bir isim, örneğin Kılıçdaroğlu olursa, bu ihtimalin en azından gerekli koşulu yerine gelmiş olacaktır. Ancak nihai olarak yeterli koşulu Altılı Masa'nın eğilimi ve HDP bakışları belirleyecektir. Altılı masanın eğilimi konusunda ortada herhangi bir ipucu bulunmuyor, muhtemelen siyasi partilerin kendileri de bu konuda bir netlik içinde değiller.

(2) <https://www.ntv.com.tr/turkiye/hdpye-bakanlik-aciklamasina-aksenerden-cevap.wTzH48o5PkeHkmow6WLLlw>

(3) <https://www.cumhuriyet.com.tr/siyaset/meral-aksenerden-hdpye-bakanlik-aciklamasi-1977667>.

In another speech, she implied to the CHP, “those who want to sit at the same table as the HDP must leave the Six-Party Alliance.” The crisis ended when the CHP leader said that Gürsel’s words represented his personal opinions. Kılıçdaroğlu implied that the Six-Party Alliance was of utmost importance, and that they were aware of the sensitivities regarding the HDP, and the matter thus came to an end. As we said, the chances of a contact between the HDP and the Six-Party Alliance is almost nonexistent. Despite their “progressive” attitude on the Kurdish issue, neither DEVA nor the Future Party spoke up about the HDP, and thus hid behind the Good Party’s strategy. Another option is to persuade the HDP to support the Six-Party Alliance’s candidate through indirect contact. However, the political conditions for the discussion of that particular option are not yet ripe. In other words, the Six-Party Alliance believes that it’s too early to nominate a candidate, and there are various tendencies within the alliance regarding a candidate. Until the Six-Party Alliance nominates a candidate, it seems unrealistic to make predictions about this option. However, we must note that if the opposition’s candidate is someone like Kılıçdaroğlu, who won’t repel the Kurds and the HDP, this option would become more likely. However, in the final analysis, the Six-Party Alliance’s tendency, and attitude towards the HDP will be decisive. There is no clue as yet to the tendencies of the Six-Party Alliance, and it is likely that the political parties themselves are also not sure yet.

Politically, the HDP’s view of this uncertainty regarding itself is as important as the opinions of the Six-Party Alliance towards the HDP. HDP supporters have the power to determine the election results, whether they act as a bloc or split into several parts. This naturally leads to the questions, “How does the HDP evaluate the current conditions, how does it plan to act in the presidential elections, or at least what are the alternatives it is considering?” As we noted, the main tendency and policy of the HDP is to be part of the opposition, and to act together with the parties that make up the Six-Party Alliance, especially in the presidential elections. However, the HDP requires direct and transparent contact with itself in order to do this. HDP leaders clearly reveal these

Siyasi olarak, Altılı Masa’nın HDP’ye bakışı kadar, HDP’nin kendisiyle ilgili bu belirsizliğe bakışı da önemli. HDP seçmeninin, blok olarak hareket etse de, birkaç parçaya bölünse de, seçim sonuçlarını belirme gücü var. Bu durum, doğal olarak, “HDP, mevcut koşulları nasıl değerlendiriyor, cumhurbaşkanlığı seçimlerinde nasıl hareket etmeyi düşünüyor, veya en azından önünde duran alternatifler neler?” sorularını öne çıkarıyor. Söylendiği üzere, HDP’nin temel eğilimi ve politikası, muhalif sistemin bir parçası olmak, özellikle cumhurbaşkanlığı seçimlerinde altılı masayı oluşturan partilerle birlikte hareket etmek. Ancak bunun için kendisiyle doğrudan ve şeffaf bir teması şart koşuyor. Parti yöneticileri gerek açıklamalarında gerek adımlarında bu stratejileri açık biçimde ortaya koyuyorlar. HDP’nin 13 Temmuz 2022’de yapılan 5. Olağan Kongresi’ne de esasen bu stratejinin ilanı damga vurdu. Kongre, bu siyasi partinin nerede durduğunu ve bu koşullar karşısında karşı nasıl bir yol izleyeceğini ilan etti. Partinin eş genel başkanları Sancar ve Buldan yaptıkları kongre konuşmalarda, altılı masanın kendileriyle şeffaf, ilkesel ve kurumsal temas kurması halinde muhalefet safında yer almaya hazır olduklarını yinelediler. İktidar cephesine ise kapıların tümüyle kapalı olduğunu ilan ettiler. Mithat Sancar, ortak aday tespitine katılmaları mümkün olmazsa, HDP’nin kendi cumhurbaşkanı adayını çıkarma ihtimalinin güçlü olduğunu belirtti. O tarihten bugüne, Kasım 2022’de bu eğilimlerde değişiklik olmadı. Son olarak partisinin Denizli İl Olağan Kongresi’nde yaptığı konuşmadaki şu sözleri, partiye egemen eğilimi temsil ediyor: “Hem cumhurbaşkanlığı hem de parlamento seçiminde de HDP’nin rolü, misyonu, varlığı oldukça önemli bir yere sahiptir. Şimdi hiç kimse HDP’yle yan yana gelmek istemeyebilir, hiç kimse fotoğraf vermek istemeyebilir ama yeri ve zamanı geldiğinde kapımızı çalacaklarını biliyoruz. Kapımızı hiç kimseye kapatmadık. Özellikle cumhurbaşkanlığı seçiminde belirlenecek olan adayın HDP’nin kriterlerini, ilkelerini, misyonunu göz önünde bulunduran, bunu kabul eden olursa elbette ki diyalog ve müzakere ile seçimlerde ne yapacağımızı, bütün mekanizmalarımızla karar vereceğimizi ifade etmek isterim. HDP’yi

strategies both in their statements and in their behaviour. HDP's 5th Ordinary Congress, held on July 13 2022 was also marked by the announcement of this strategy. The congress declared where this political party stood, and how it would proceed in the face of such conditions. In their congress speeches, the co-chairs of the party, Sancar and Buldan, reiterated that they were ready to take the side of the opposition if the Six-Party Alliance established a transparent, principled and institutional contact with them. They declared that their doors were completely closed to the ruling bloc. Mithat Sancar stated that if it was not possible for the HDP to participate in the joint nomination, there is a strong possibility that HDP would nominate its own presidential candidate. Since then to November 2022, these trends have remained unchanged. Finally, Buldan's following statement at the Denizli Provincial Ordinary Congress represent the dominant tendency of the party:

"The role, mission and presence of the HDP has a very important place in both the presidential and parliamentary elections. Now, perhaps no one wants to come together with the HDP, no one wants to appear in the same picture with us, but we know that they will knock on our door when the time and place comes. In particular, I would like to say that if the candidate to be determined in the presidential election considers the HDP's criteria, principles and mission and accepts these, of course, we will decide what we will do in the elections through dialogue and negotiation, with all our mechanisms. If the HDP is ignored, then each to his own. We shall then nominate our own candidate, make quite an appearance, and gather the required amount of votes – nobody should doubt it. We are aware that a lot of responsibility falls on everyone, and we are aware of our own responsibility. All those who want the regime to change, and to get rid of these bullies must recognize their own responsibility. HDP, in particular, is the key to this change. As such, I want to ask everyone once again to get ready for the elections with collaboration and a sense of responsibility, and to make HDP take its place in the parliament with much more support and seats in the parliament than it currently has."⁽⁴⁾

(4) <https://www.cumhuriyet.com.tr/siyaset/pervin-buldandan-carpici-mesajlar-o-zaman-herkesin-yolu-acik-olsun->

yok sayan bir yerden seçimlere yaklaşırsa o zaman herkesin yolu açık olsun. O zaman, HDP kendi adayıyla ortaya çıkar, gümbür gümbür gelir ve gereken oyu da alır, bundan kimsenin şüphesi olmasın. Herkesin üzerine büyük bir sorumluluk düştüğünün farkındayız, biz bu sorumluluğu taşıyoruz. Bu ülkede bu rejimin değişmesini isteyen, bu zorbalığın gitmesini isteyen herkesin aynı sorumlulukla yaklaşması gerekir. HDP özellikle bu değişimin anahtar gücüdür. Dolayısıyla ben bir kez daha bu seçimlerde herkesin büyük bir seferberlik içerisinde ve büyük bir sorumluluk taşıyarak seçimlere hazırlanmasını, HDP'yi almış olduğu oyların çok çok üzerinde oranlar ve milletvekili sayısı ile parlamentoya taşıma hazırlığının şimdiden yapılması gerektiğini belirtmek istiyorum..."⁽⁴⁾ Bunu takiben diğer eşbaşkan Mithat Sancar, partinin izleyeceği şu sözlerle yolu netleştiriyordu: "Biz adayımızı çıkaracağız, fakat adayları ortaklaştırmak ya da ortak adayda buluşmak için açık müzakere ve doğrudan diyalog ile ilkeler üzerinden geçiş süreci mutabakat stratejimiz devam emektedir..."⁽⁵⁾

Bu eğilimin karşısında, son dönemlerde yükselmeye başlayan, Ahmet Türk gibi kimi Kürt siyasetçilerin, HDP'deki kimi sol bileşenlerin ve Türk muhalif kesiminin savunduğu başka öneriden daha söz etmek gerekir. Bu eğilim, muhalif partilerle aday konusunda ortaklaşmasa bile HDP'nin aday çıkarmaması ve cumhurbaşkanlığı seçiminin 1. Turunda Erdoğan karşısındaki altılı masa adayını desteklemesi olarak tanımlanabilir. Bu alternatifini savunanlar, esas meselenin Erdoğan'ı göndermek olduğunu ve

(4) <https://www.cumhuriyet.com.tr/siyaset/pervin-buldandan-carpici-mesajlar-o-zaman-herkesin-yolu-acik-olsun->

(5) <https://yenidentv.com/aysegul-dogan-soruyor/mithat-sancar-bolum-84>

Her co-chair, Mithat Sancar, elucidated the party's path with the following words: "We will nominate our candidate; however, in order to find a common candidate, we have a transitional strategy of consensus based on open negotiations, direct dialogue and principles."⁽⁵⁾

There's another suggestion which has recently become more popular, and which is defended by some Kurdish politicians such as Ahmet Türk, certain leftist components within the HDP, and the Turkish opposition. This is a suggestion for the HDP to not nominate any candidates, even if it cannot agree to a joint candidate with the opposition parties, and for the HDP to support the candidate of the Six-Party Alliance in the first round of the presidential elections against Erdoğan. Those who argue for this strategy say that the real issue is getting rid of Erdoğan, and that this goal can only be achieved in the first round, with a unified front. The common opinion, or rather the concern, in this group is what Erdoğan will do if there is a second round to the elections. There are concerns that in the 15-day period between the two rounds, Erdoğan might make various attempts towards manipulation, including the possibility of activating his İmralı contacts, that he might strike at the weak underbelly of the opposition parties, and that he might utilize his rhetoric of a "strong and stable Turkey" more effectively in the competition between the two candidates.

As such, the HDP faces a fundamental issue; a paradox, even. If the joint candidate strategy outlined by Mithat Sancar doesn't work, the HDP will be torn between staying true to its goal of Kurdish representation, and its responsibility to determine Turkey's political future. In other words, HDP has to make the difficult choice between prioritizing the Kurdish issue and Kurdish representation, or prioritizing the political future of Turkey and democracy; the choice will become only more difficult as time goes on. As is evident from the recent statements of the co-chairs quoted above, although the HDP tends towards the first choice, through which it can display its political power, it is also aware that there are pros and cons to either choice, and that the decision should not be rushed. The benefits of

(5) <https://yenidentv.com/aysegul-dogan-soruyor/mithat-sancar-bolum-84>

bunun ancak ilk turda ve birleşik bir cepheye gerçekleşebileceğini söylüyorlar. Bu kesimde yaygın kanaat, daha doğrusu endişe, seçimlerin ikinci tura kalması halinde Erdoğan'ın ne yapıp seçimleri kazacağı şeklinde. İki tur arasındaki 15 günlük sürede Erdoğan'ın İmralı temaslarını devreye sokması ihtimali dahil, çeşitli manipülasyon hamleleri yapabileceği, muhalif partilerin zayıf yanlarına vuracağı, güçlü ve istikrarlı Türkiye iddiasını iki aday arasındaki yarışmada daha efektif kullanabileceği kaygılar arasında.

Bu durumda, HDP'nin önünde temel bir mesele, hatta bir çelişki duruyor. Mithat Sancar'ın altını çizdiği ortak aday stratejisi karşılık bulmaz ise, HDP, Kürt temsiline sahip çıkmak sorumluluğu ile ülkenin siyasi gidişatını belirleme sorumluluğu arasında kalacaktır. Diğer bir ifadeyle, HDP, Kürt sorununu, onurunu, temsilini ikinci plana itmek ile tersini yaparak Türk siyasetinin ve demokrasinin gidişini ikinci plana itmek arasında sıkışmış durumdadır ve önümüzdeki günlerde daha da sıkışacaktır. Eş genel başkanların yukarıdaki son açıklamalarından anlaşılacağı üzere, HDP, siyasi gücünü gösterebileceği ve siyasi arenadaki iddiasını ortaya koyabileceği ilk alternatife yakın durmakla birlikte, parti yönetimi her iki alternatifin negatif ve pozitif yanlarını bulunduğunu bilerek geniş ve zamana yayılmış bir değerlendirme sürecinin içinde bulunuyor. İlk alternatif, HDP'nin siyasi belirleme gücünü göstermesi, uğradığı baskılar ve dışlanma karşısında ilkeli durması, önümüzdeki dönem parlamentoda daha etkili ve programa sahip bir pozisyonu zorlaması, ikinci tur öncesi muhalif adayın kendileriyle, gerek iktidar paylaşımı, gerek Kürt sorunuyla ilgili açık ya da kapalı temas ihtimali taşınması gibi avantajlar taşıyor. Ancak böyle bir durumda, cumhurbaşkanlığı seçiminin ilk turda bitmemesi ya da bu tür bir fırsatın kaçırılması HDP'nin sırtında bir yük olarak kalacağı söylenebilir. Ayrıca, HDP'nin aday çıkarması kendi açısından beklentileri tatmin etmekten de uzak olabilir. Nitekim ilk tur sonrası, kendisiyle ittifak veya destek için tatmin edici temas kurulmaması halinde, seçmenini ne istikamette yönlendireceği, hatta ne denli kontrol edebileceği hem soru

the first option is that it would display HDP's decisive power, allow it to take a principled stand against the oppressions and exclusion it faces, enable a more influential position in the parliament in the next term, and increase the likelihood of the opposition's candidate negotiating with the HDP regarding power-sharing and the Kurdish issue prior to the second round of elections. However, in that case, it might be a burden to the HDP that the presidential elections are not over in the first round. Also, a candidate nominated by the HDP might still not fulfill expectations fostered by its own base. Indeed; if no sufficient contact is established with the HDP for an alliance or support following the first round, it is unclear to which extent the HDP will be able to guide and influence its popular base, and this uncertainty has a bearing on the outcome of the elections. The second option is that the election is compressed into the first round, and that the opposition deploys all its capabilities to this end, entering the elections as a wholly unified front. This second option is the strongest chance the opposition has in order to win the elections, at least in theory.

At this point it must also be noted that considering the composite structure of the HDP, and the variety of oppressions it faces, it is not just a "dilemma of responsibility" which the HDP is experiencing. There are a wide array of expectations and pressures regarding the party's decision. In predominantly Kurdish regions the electorate supports the first option, while in the West, where the Turkish electorate predominates, the second option is supported, and pushed. Qandil's view of the matter is undoubtedly going to have a great amount of influence, as well. The general tendency within the party is that Qandil supports the first option. At the same time, there is the likelihood that the government might try and manipulate the situation, and in order to overcome the resulting impasse with Qandil, the HDP might have no other choice than to directly contact Öcalan. The party has taken steps to this end, and submitted a request for permission to visit Öcalan in İmralı.⁽⁶⁾

(6) <https://haber.sol.org.tr/haber/pervin-buldan-ve-mithat-sancar-imraliya-gitmek-icin-adalet-bakanligina-basvurdu-352359>

işaretidir, hem seçim sonuçları bakımında önemlidir. İkinci alternatif, seçimin ilk tura sıkıştırılması ve muhalefetin tüm olanaklarını zorlaması, tam "birleşik cephe" halinde seçime girmesi anlamını taşıyor ki, bu durum muhalefetin kazanmaya teorik olarak en yakın olduğu noktadır.

Bu noktada şunu da belirtmek gerekir: HDP'nin parçalı ve türlü baskılar altındaki yapısı dikkate alınır, karşı karşıya kaldığı mesele sadece bir "sorumluluk ikilemi"nden ibaret değildir. Parti alacağı karar konusunda, farklı beklenti ve basınçlarla da karşıya bulunmaktadır. Kürtlerin yoğun olduğu bölge seçmeni ilk alternatifi, Türk seçmenlerin yer aldığı Batı'nın ise daha çok ikinci alternatif desteklediği ve bu istikamette belli bir basınç yaptığı söylenebilir. Kandil'in bu karar bakışı ve tercihi de şüphe yok ki, önemli bir etkide bulunacaktır. Partinin genel eğilimi, Kandil'in ilk alternatifi desteklemesi olarak yorumlanabilir. Bununla birlikte iktidarın manipülasyon imkan ve ihtimali ile Kandil arasındaki sıkışıklığı aşmak, HDP için, Öcalan'la doğrudan temas yoluyla mümkün olabilir. Bu konuda parti bir adım atmış ve İmralı'ya gitme izin talep etmiş bulunuyor.⁽⁶⁾

İkinci Belirsizlik: Aday

Cumhurbaşkanlığı seçiminin en kritik yanlarından birisi şüphe yok ki, muhalefet aday veya adaylarının kim olacağıdır. Cumhur İttifakı, kendi adaylarının mevcut Cumhurbaşkanı Erdoğan olacağını açıkladı. Bugüne kadar yapılan altılı masa açıklamaları, CHP İYİ Parti, DEVA, Gelecek Partisi ve DP'nin ortak bir cumhurbaşkanı adayı çıkaracağı yönünde.

Seçim sonuçlarıyla ilgili kestirimler, Erdoğan'ın karşısına kimin çıkacağına göre değişmektedir. Ankara Belediye Başkanı Mansur Yavaş ve İstanbul Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu'nun anketlerde Erdoğan'ı yenebilecek isimler gibi gözükse de, bu kişiler kadar, güçlü bir aday isminin Kılıçdaroğlu olduğu açıktır.

(6) <https://haber.sol.org.tr/haber/pervin-buldan-ve-mithat-sancar-imraliya-gitmek-icin-adalet-bakanligina-basvurdu-352359>

The Second Uncertainty: The Candidate

Certainly, one of the most crucial points regarding the presidential elections is the matter of the opposition's candidate, or candidates. The People's Alliance has already announced that its candidate is the incumbent President Erdoğan. The Six-Party Alliance statements so far seem to indicate that the CHP, the Good Party, DEVA, the Future Party and the Democrat Party will nominate a joint candidate.

Predictions regarding the election results change according to the candidate who will run against Erdoğan. Although opinion polls indicate that Ankara Mayor Mansur Yavaş and İstanbul Mayor Erdem İmamoğlu are popular enough to potentially defeat Erdoğan, it is clear that Kılıçdaroğlu is also a strong candidate.

According to public opinion polls, "In a second round against Kemal Kılıçdaroğlu, Meral Akşener, Ekrem İmamoğlu or Mansur Yavaş, President Erdoğan receives between 33 and 40 percent of the vote. Against Yavaş and İmamoğlu, Erdoğan falls behind, while against Akşener and Kılıçdaroğlu, he comes first."⁽⁷⁾

In a recent survey, the figures which emerge are as follows:

If Erdoğan and Yavaş compete in the second round; Erdoğan is polled to receive 33,1% and Yavaş 50,1% of the vote. Those who say they are undecided are 16,8%.

If Erdoğan and İmamoğlu compete in the second round; Erdoğan is polled to receive 38,4% and İmamoğlu 41% of the vote. Those who say they are undecided are 20,6%.

If Erdoğan and Kılıçdaroğlu compete in the second round; Erdoğan is polled to receive 40% and Kılıçdaroğlu 36,2% of the vote. Those who say they are undecided are 23,8%.

If Erdoğan and Akşener compete in the second round; Erdoğan is polled to receive 50,6% and Akşener 36,2% of the vote. Those who say they are undecided are 23,8%.⁽⁸⁾

Kamuoyu araştırmalarına göre, "Cumhurbaşkanı Erdoğan; Kemal Kılıçdaroğlu, Meral Akşener, Ekrem İmamoğlu veya Mansur Yavaş ile ikinci tura kaldığında yüzde 33 ile 40 arasında oy almaktadır. Erdoğan Yavaş ve İmamoğlu senaryolarında geride kalırken, Akşener ve Kılıçdaroğlu senaryolarında yarışı önde bitirmektedir."⁽⁷⁾

Rakamlarla konuşmak gerekirse, son bir araştırmada, çıkan oranlar şu şekildedir:

2. turda Erdoğan ve Mansur'un yarıştığı durumda, Erdoğan yüzde 33,1; Mansur yüzde 50,1 oy alacak gibi görünmektedir. Kararsızlar yüzde 16,8 oranındadır.

2. Turda Erdoğan ve İmamoğlu'nun yarıştığı durumda, Erdoğan yüzde 38,4; İmamoğlu 41; oy alacak gibi görünmektedir. Kararsızlar yüzde 20,6'dır.

2. turda Erdoğan ve Kılıçdaroğlu'nun yarıştığı durumda, Erdoğan yüzde 40; Kılıçdaroğlu yüzde 36,2 oy alacak gibi görünmektedir. Kararsızlar yüzde 23,8 oranındadır.

2. turda Erdoğan ve Akşener'in yarıştığı durumda, Erdoğan yüzde 50,6; Akşener yüzde 36,2 oy alacak gibi görünmektedir. Kararsızlar yüzde 23,8 oranındadır.⁽⁸⁾

Kamuoyu eğilimini ifade eden bu tablo Türk muhalefetinin önüne bir bakıma bir yol ayrımı çıkarıyor. Bu, siyasetin içinden gelen, öngörülebilir, programatik bir siyaset anlayışını temsil eden, siyasi özellikleri bir baskın bir aday veya yönetici profiliyle, denenmemiş, ancak popülaritesi yüksek, program karşısında imajı temsil eden bir aday veya yönetici tipi arasındaki tercih meselesidir... Bu ikilemi, Erdoğan'ın muhalif kesimde yarattığı büyük alerjinin ve iki türlü cumhurbaşkanlığı seçim sistemini beslemektedir.

(7) PanoramaTR, Türkiye'nin Gündemi ve Risk Analizi, Eylül, 2022, s. 22-28

(8) PanoramaTR, Türkiye'nin Gündemi ve Risk Analizi, Eylül, 2022, s. 22-28

(7) PanoramaTR, Türkiye'nin Gündemi ve Risk Analizi, Eylül, 2022, s. 22-28

(8) PanoramaTR, Türkiye'nin Gündemi ve Risk Analizi, Eylül, 2022, s. 22-28

This picture, representative of public tendencies, presents Turkey's opposition with a decision to be made. It is the choice between a candidate who is a career politician, predictable and systematic in his understanding of politics, versus an untried yet popular figure, favoured more for his image rather than his politics. The indecision is exacerbated by the opposition's reaction to Erdoğan, and the two-round electoral system.

As for the preferences of the political parties, we note that CHP tends towards the second choice, with Kılıçdaroğlu as the preferred candidate, while the Good Party tends towards the second choice, with Mansur Yavaş as its preferred candidate. Currently, Kılıçdaroğlu's candidacy seems to be the likelier option.

In Lieu of a Conclusion

As Turkey's elections creep closer, what might affect the trajectory and balance of politics? The following five factors might have an influence on the outcome, either individually or in combination.

Firstly, inflation and the economic crisis, which is exacerbated by the irrational actions of the government, might be reflected in the ballot box to a degree not foreseen by the public opinion polls. Secondly, Erdoğan might decide to resort to manipulation regarding the Kurdish issue and İmralı in order to hurt support for the HDP. Thirdly, military operations, crises and geostrategic developments, which help identify Erdoğan with success and growth in foreign policy, might occur. Fourthly, the Six-Party Alliance's presidential candidate, the performance of the candidate in question and the unified front presented by the alliance also have a role to play. Finally, the results of the parliamentary election might have an effect on the outcome of the second round of presidential elections, which are to take place fifteen days later.

Siyasi parti eğilimlerine bakıldığı zaman, CHP'nin Kılıçdaroğlu'nun adaylığı önerisiyle ikinci tercihe, İYİ Parti'nin ise Mansur Yavaş fikriyle ikinci tercihe meylettiği söylenebilir. Bununla birlikte ilk tercih, yani Kılıçdaroğlu'nun adaylığı bugün itibariyle birkaç adım önde görünmektedir.

Sonuç Yerine

Türkiye'nin seçim öncesi son düzlüğe girmiş durumda. Son düzlükte siyasi gidişatı ve siyasi dengeler neler etkileyebilir? Tek tek ve veya birlikte sonuçlara etki edebilecek şu beş faktörün altını çizerek değerlendirmeyi bitirelim.

İlki enflasyonun, kronikleşen, iktidarın irrasyonel davranışlarıyla doğan ve azan ekonomik krizin, kamuoyu araştırmaları ötesinde sandığa yansiyabilecek etkileridir. İkincisi Erdoğan'ın Kürt meselesi, İmralı konusundaki HDP oylarını etkileyebilecek muhtemel manipülasyonlarıdır. Üçüncü ise dış politikada başarı-güç-büyüme duygusunun Erdoğan'la özleştirilmesini derinleştirebilecek, askeri hareketler, krizler, jeo-stratejik gelişmelerdir. Dördüncüsü ise Altılı Muhalefetin seçecekleri cumhurbaşkanı adayı, bu adayın performansı ve bu siyasi partilerin her anlamda bütünlüklerini korumalarıdır. Son faktör, kesinleşecek parlamento seçim sonuçlarının 15 gün sonra yapılacak muhtemel cumhurbaşkanlığı ikinci tur seçimlerini hangi istikamette etkileyeceğidir.

DPI AIMS AND OBJECTIVES

Aims and objectives of DPI include:

- To contribute to broadening bases and providing new platforms for discussion on establishing a structured public dialogue on peace and democracy building.
- To provide opportunities, in which different parties are able to draw on comparative studies, analyse and compare various mechanisms used to achieve positive results in similar cases.
- To create an atmosphere whereby different parties share knowledge, ideas, concerns, suggestions and challenges facing the development of a democratic solution in Turkey and the wider region.
- To support, and to strengthen collaboration between academics, civil society and policy-makers.
- To identify common priorities and develop innovative approaches to participate in and influence democracy-building.
- Promote and protect human rights regardless of race, colour, sex, language, religion, political persuasion or other belief or opinion.

DPI aims to foster an environment in which different parties share information, ideas, knowledge and concerns connected to the development of democratic solutions and outcomes. Our work supports the development of a pluralistic political arena capable of generating consensus and ownership over work on key issues surrounding democratic solutions at political and local levels.

We focus on providing expertise and practical frameworks to encourage stronger public debates and involvements in promoting peace and democracy building internationally. Within this context DPI aims to contribute to the establishment of a structured public dialogue on peace and democratic advancement, as well as to widen and create new existing platforms for discussions on peace and democracy building. In order to achieve this we seek to encourage an environment of inclusive, frank, structured discussions whereby different parties are in the position to openly share knowledge, concerns and suggestions for democracy building and strengthening across multiple levels.

DPI's objective throughout this process is to identify common priorities and develop innovative approaches to participate in and influence the process of finding democratic solutions. DPI also aims to support and strengthen collaboration between academics, civil society and policy-makers through its projects and output. Comparative studies of relevant situations are seen as an effective tool for ensuring that the mistakes of others are not repeated or perpetuated. Therefore we see comparative analysis of models of peace and democracy building to be central to the achievement of our aims and objectives.

DEMOKRATİK GELİŞİM ENSTİTÜSÜ'NÜN AMAÇLARI VE HEDEFLERİ

DPI'nın amaçları ve hedefleri:

- Barışın ve demokrasinin inşası üzerine yapılandırılmış bir kamusal diyalogun oluşması için gerekli olan tartışma ortamının geliştirilmesi ve genişletilmesi.
- Farklı kesimlerin karşılaştırmalı çalışmalar vesilesiyle bir araya gelerek, farklı dünya örnekleri özelinde benzer durumlarda olumlu sonuçlar elde etmek için kullanılmış çeşitli mekanizmaları incelemesine ve analiz etmesine olanak sağlamak. Farklı kesimlerin bir araya gelerek Türkiye ve daha geniş bir coğrafyada demokratik bir çözümün geliştirilmesine yönelik bilgilerini, düşüncelerini, endişelerini, önerilerini, kaygılarını ve karşılaşılan zorlukları paylaştığı bir ortam yaratmak. Akademisyenler, sivil toplum örgütleri ve karar alıcılar arasındaki işbirliğinin desteklemek ve güçlendirmek.
- Ortak öncelikleri belirlemek ve demokrasi inşası sürecini ve sürece katılımı etkileyecek yenilikçi yaklaşımlar geliştirmek. Din, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi görüş ve inanç farkı gözetmeksizin insan haklarını teşvik etmek ve korumak.

Demokratik Gelişim Enstitüsü (DPI), Türkiye'de demokratik bir çözümün geliştirilmesi için, farklı kesimlerin bir araya gelerek bilgilerini, fi-

kirlerini, kaygılarını ve önerilerini paylaştıkları bir ortamı teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Çalışmalarımız, demokratik çözümün sağlanması için kilit önem taşıyan konularda fikir birliğine varma ve uzlaşılan konuları sahiplenme yeteneğine sahip çoğulcu bir siyasi alanın geliştirilmesini desteklemektedir.

Kurum olarak güçlü bir kamusal tartışmayı; barışı ve demokrasiyi uluslararası düzeyde geliştirmeye yönelik katılımları teşvik etmek için uzmanlığa ve pratiğe dayalı bir bakış açısıyla hareket ediyoruz. Bu çerçevede barış ve demokratik ilerleme konusunda yapılandırılmış bir kamusal tartışmanın oluşturulmasına katkıda bulunmayı; barış ve demokrasi inşası tartışmaları için yeni platformlar yaratmayı ve mevcut platformları genişletmeyi amaçlıyoruz.

Bu amaçlara ulaşabilmenin gereği olarak, farklı kesimlerin demokrasinin inşası ve güçlendirmesi için bilgilerini, endişelerini ve önerilerini açıkça paylaşabilecekleri kapsayıcı, samimi ve yapılandırılmış tartışma ortamını çeşitli seviyelerde teşvik etmeye çalışıyoruz. DPI olarak farklı projelerimiz aracılığıyla akademi, sivil toplum ve karar alıcılar arasındaki işbirliğini desteklemeyi ve güçlendirmeyi de hedefliyoruz.

BOARD MEMBERS

YÖNETİM KURULU ÜYELERİ

KERİM YILDIZ

(Chief Executive Officer / İcra Kurulu Başkanı)

Kerim Yıldız is an expert in conflict resolution, peacebuilding, international human rights law and minority rights, having worked on numerous projects in these areas over his career. Yıldız has received a number of awards, including from the Lawyers Committee for Human Rights for his services to protect human rights and promote the rule of law in 1996, and the Sigrid Rausing Trust's Human Rights award for Leadership in Indigenous and Minority Rights in 2005. Yıldız is also a recipient of the 2011 Gruber Prize for Justice. He has also written extensively on international humanitarian law, conflict, and various human rights mechanisms.

Kerim Yıldız çatışma çözümü, barışın inşası, uluslararası insan hakları ve azınlık hakları konusunda uzman bir isimdir ve kariyeri boyunca bu alanlarda çok çeşitli projelerde çalışmıştır. Kerim Yıldız, 1996 yılında insan haklarının korunması ve hukuk kurallarının uygulanması yönündeki çabalarından ötürü İnsan Hakları İçin Avukatlar Komitesi Ödülü'ne, 2005'te Sigrid Rausing Trust Vakfı'nın Azınlık Hakları alanında Liderlik Ödülü'ne ve 2011'de ise Gruber Vakfı Uluslararası Adalet Ödülü'ne layık görülmüştür. Uluslararası insan hakları hukuku, insancıl hukuk ve azınlık hakları konularında önemli bir isim olan Yıldız, uluslararası insan hakları hukuku ve insan hakları mekanizmaları üzerine çok sayıda yazılı esere sahiptir.

NICHOLAS STEWART KC

(Chair / Yönetim Kurulu Başkanı)

Nicholas Stewart, KC, is a barrister and Deputy High Court Judge (Chancery and King's Bench Divisions) in the United Kingdom. He is the former Chair of the Bar Human Rights Committee of England and Wales and former President of the Union Internationale des Avocats. He has appeared at all court levels in England and Wales, before the

Privy Council on appeals from Malaysia, Singapore, Hong Kong and the Bahamas, and in the High Court of the Republic of Singapore and the European Court of Human Rights. Stewart has also been the chair of the Dialogue Advisory Group since its founding in 2008.

Tecrübeli bir hukukçu olan Nick Stewart Birleşik Krallık Yüksek Mahkemesi (Chancery and King's Bench Birimi) ikinci hâkimidir. Geçmişte İngiltere ve Galler Barosu İnsan Hakları Komitesi Başkanlığı (Bar Human Rihts Committee of England and Wales) ve Uluslararası Avukatlar Birliği (Union Internationale des Avocats) başkanlığı görevlerinde bulunmuştur. İngiltere ve Galler'de gerçekleşen ve Malezya, Singapur, Hong Kong, Bahamalar, Singapur ve Avrupa İnsan Hakları mahkemelerinin temyiz konseylerinde görüş bildirdi. Stewart, 2008'deki kuruluşundan bu yana Diyalog Danışma Grubunun başkanlığını da yürütüyor.

OWEN BOWCOTT

Journalist, was The Guardian's legal affairs and Ireland correspondent. He has previously been a general news reporter, foreign news editor and was Ireland correspondent during The Troubles. He studied history at Birmingham University and journalism at Cardiff University. He started off working for the Birmingham Post and later joined the BBC, working as a researcher and producer for BBC News and the current affairs programme Panorama. He has also been a reporter on The Daily Telegraph. He is co-author of a book, Beating the System, about the early years of computer hacking and the criminalisation of online activity.

The Guardian Gazetesi'nin eski hukuki işler ve İrlanda muhabiridir. Kuzey İrlanda'daki Sıkıntı Yılları ('The Troubles') boyunca gazetenin İrlanda muhabirliğini yapan Bowcott, daha önce de genel haber muhabiri ve dış haber editörü olarak çalışmıştır. Bowcott, Birmingham Üniversitesi'nde tarih ve Cardiff Üniversitesi'nde gazetecilik okumuştur. İş hayatına Birmingham Post'da başlayan konuşmacımız, daha sonra BBC'de araştırmacı ve programcı olarak BBC News ve güncel meseleler hakkında bir program olan Panorama'ya katkıda bulunmuştur. Bowcott ayrıca The Daily Telegraph'da muhabir olarak da çalışmıştır. Erken dönem bilgisayar hekleme ve çevrimiçi faaliyetinin suç sayılması konusunda 'Sistemi Yenme' ('Beating the System') başlıklı kitabın eş yazarı.

PRISCILLA HAYNER

Priscilla Hayner is co-founder of the International Center for Transitional Justice and is currently on the UN Department of Political Affairs Standby Team of Mediation Experts. She is a global expert on truth commissions and transitional justice initiatives and has authored several books on these topics, including *Unspeakable Truths*, which analyses truth commissions globally. Hayner has recently engaged in the recent Colombia talks as transitional justice advisor to Norway, and in the 2008 Kenya negotiations as human rights advisor to former UN Secretary-General Kofi Annan and the United Nations-African Union mediation team. Hayner has also worked significantly in the implementation stages following a peace agreement or transition, including Sierra Leone in 1999 and South Sudan in 2015.

Geçiş Dönemi Adaleti için Uluslararası Merkez'in (International Center for Transitional Justice) kurucularından olan Priscilla Hayner, aynı zamanda BM Kıdemli Arabuluculuk Danışmanları Ekibi'ndedir. Hakikat komisyonları, geçiş dönemi adaleti inisiyatifleri ve mekanizmaları konusunda küresel bir uzman olan Hayner, hakikat komisyonlarını küresel olarak analiz eden Unspeakable Truths (Konulmayan Gerçekler) da dahil olmak üzere, alanda pek çok yayına sahiptir. Hayner, yakın zamanda Kolombiya barış görüşmelerinde Norveç'in geçiş dönemi adaleti danışmanı olarak ve 2008 Kenya müzakerelerinde eski BM Genel Sekreteri Kofi Annan ve Birleşmiş Milletler-Afrika Birliği arabuluculuk ekibinin insan hakları danışmanı olarak görev yapmıştır. Hayner, 1999'da Sierra Leone ve 2015'te Güney Sudan da dahil olmak üzere birçok ülkede, barış anlaşması ve geçiş sonrası uygulamaları konularında çalışmalar yapmıştır.

ARILD HUMLEN

Arild Humlen is a lawyer and Director of the Norwegian Bar Association's Legal Committee. He is widely published within a number of jurisdictions, with emphasis on international civil law and human rights, and he has lectured at the law faculty of several universities in Norway. Humlen is the recipient of the Honor Prize of the Bar Association of Oslo for his work on the rule of law and in 2015 he was awarded the Honor Prize from the international organisation Save the Children for his efforts to strengthen the legal rights of children.

Hukukçu olan Arild Humlen aynı zamanda Norveç Barosu Hukuk Komitesi'nin direktörüdür. Uluslararası medeni hukuk ve insan hakları gibi yargı alanları üzerine çok sayıda yazısı yayınlanmış, Norveç'te bir dizi hukuk fakültesinde ders vermiştir. Oslo Barosu bünyesinde Sığınmacılık ve Göçmenlik Hukuku Davaları Çalışma Grubu başkanı olarak yaptığı çalışmalarından dolayı Oslo Barosu Onur Ödülü'ne layık görülmüştür.

JACKI MUIRHEAD

Jacki Muirhead was appointed Chambers Administrator at Devereux Chambers, London, UK, in November 2015. Her previous roles include Practice Director at FJ Cleveland LLP, Business Manager at Counsels' Chambers Limited and Deputy Advocates Clerk at the Faculty of Advocates, UK.

Şu anda Devereux Chambers isimli hukuk firmasında üst düzey yönetici olarak görev yapan Jacki Muirhead bu görevinden önce Cleveland Hukuk Firması çalışma direktörü, Counsel's Chambers Limited isimli hukukçular odasında şef katip ve Avukatlar Fakültesi'nde (Faculty of Advocates) pazarlama müdürü olarak çalışmıştır.

ANTONIA POTTER PRENTICE

Antonia Potter Prentice is currently the Director of Alliance 2015-a global network of humanitarian and development organisations. Prentice has extensive experience on a range of humanitarian, development, peacemaking and peacebuilding issues through her previous positions, including interim Senior Gender Adviser to the Joint Peace Fund for Myanmar and providing technical advice to the Office of the Special Envoy of the UN Secretary General to the Yemen peace process. Prentice has also been involved in various international organisations including UN Women, Dialogue Advisory Group, and Centre for Humanitarian Dialogue. Prentice co-founded the Athena Consortium as part of which she acts as Senior Manager on Mediation Support, Gender and Inclusion for the Crisis Management Initiative (CMI) and as Senior Adviser to the European Institute for Peace (EIP).

Antonia Potter Prentice, insani yardım kuruluşlarının ve kalkınma örgütlerinin küresel ağı olan İttifak 2015'in direktörüdür. Prentice, Myanmar için Ortak Barış Fonu'na geçici Kıdemli Cinsiyet Danışmanı ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Yemen Özel Elçisi Ofisi'ne teknik tavsiyeler vermek de dahil olmak üzere insancıl faaliyetler, kalkınma, barış yapma ve barış inşa-

sı gibi konularda sivil toplum bünyesinde 17 yıllık bir çalışma tecrübesine sahiptir. BM Kadınları, Diyalog Danışma Grubu ve İnsani Yardım Diyalogu Merkezi gibi çeşitli uluslararası örgütlerde görev yapan Prentice, kurucuları arasında yer aldığı Athena Konsorsiyomu Arabuluculuk Desteği, Toplumsal Cinsiyet ve Kaynaştırma için Kriz Yönetimi İnsiyatifi'nde yöneticilik ve Avrupa Barış Enstitüsü'ne (EIP) başdanışmanlık yapmaktadır.

CATHERINE WOOLLARD

Catherine Woollard is the current Secretary General for ECRE, the European Council for Refugees and Exiles, a pan-European alliance of 96 NGOs protecting and advancing the rights of refugees, asylum seekers and displaced persons. Previously she served as the Director of the Brussels Office of Independent Diplomat, and from 2008 to 2014 she was the Executive Director of the European Peacebuilding Liaison Office (EPLO)-a Brussels-based network of not-for-profit organisations working on conflict prevention and peacebuilding. She also held the positions of Director of Policy, Communications and Comparative Learning at Conciliation Resources, Senior Programme Coordinator (South East Europe/CIS/Turkey) at Transparency International and Europe/Central Asia Programme Coordinator at Minority Rights Group International. Woollard has additionally worked as a consultant advising governments on anti-corruption and governance reform, as a lecturer in political science, teaching and researching on the EU and international politics, and for the UK civil service.

Catherine Woollard, Avrupa Mülteci ve Sürgünler Konseyi (ECRE) Genel Sekreteri'dir. ECRE, Avrupa ülkelerinin ittifakına dayalı ve uluslararası koruma alanında çalışan yaklaşık 96 sivil toplum kuruluşunun üye olduğu bir ağıdır. Geçmişte Bağımsız Diplomatlar Grubu'nun Brüksel Ofis Direktörü olarak çalışan Woollard 2008-2014 yılları arasında çatışmanın önlenmesi ve barışın inşası üzerine çalışan sivil toplum kuruluşlarının oluşturduğu bir ağ olan Avrupa Barış İnşası İrtibat Bürosu'nun direktörü olarak görev yapmıştır. Conciliation Resources'da Siyaset, İletişim ve Karşılaştırmalı Öğrenme Birimi Direktörü, Transparency International'da Güneydoğu Avrupa ve Türkiye Kıdemli Program Koordinatörü, Minority Rights Group'da Avrupa ve Orta Asya Program Koordinatörü olarak görev yapmıştır. Hükümetlere yolsuzluk konusunda danışmanlık hizmeti vermiş, akademisyen olarak Birleşik Krallık'taki kamu kurumu çalışanlarına siyaset bilimi, AB üzerine eğitim ve araştırma ve uluslararası politika alanlarında dersler vermiştir.

COUNCIL OF EXPERTS UZMANLAR KURULU ÜYELERİ

BERTIE AHERN

Bertie Ahern is the former Taoiseach (Prime Minister) of Ireland, a position to which he was elected following numerous Ministerial appointments as well as that of Deputy Prime Minister. A defining moment of Mr Ahern's three terms in office as Taoiseach was the successful negotiation of the Good Friday Agreement in April 1998. Mr Ahern held the Presidency of the European Council in 2004, presiding over the historic enlargement of the EU to 27 member states. Since leaving Government in 2008 Mr Ahern has dedicated his time to conflict resolution and is actively involved with many groups around the world. Current roles include Co-Chair of The Inter Action Council; Member of the Clinton Global Initiative; Member of the International Group dealing with the conflict in the Basque Country; Honorary Adjunct Professor of Mediation and Conflict Intervention in NUI Maynooth; Member of the Kennedy Institute of NUI Maynooth; Member of the Institute for Cultural Diplomacy, Berlin; Member of the Varkey Gems Foundation Advisory Board; Member of Crisis Management Initiative; Member of the World Economic Forum Agenda Council on Negotiation and Conflict Resolution; Member of the IMAN Foundation; Advisor to the Legislative Leadership Institute Academy of Foreign Affairs; Senior Advisor to the International Advisory Council to the Harvard International Negotiation Programme; and Director of Co-operation Ireland.

Tecrübeli bir siyasetçi olan Bertie Ahern bir dizi bakanlık görevinden sonra İrlanda Cumhuriyeti Başbakanı olarak görev yapmıştır. Bertie Ahern'in başbakanlık yaptığı dönemdeki en belirleyici gelişme 1998 yılının Nisan ayında Hayırlı Cuma Anlaşması'yla sonuçlanan barış görüşmesi müzakerelerinin başlatılması olmuştur. Ahern, 2004 yılında Avrupa Konseyi başkanlığı görevini yürütürken Avrupa Birliği'nin üye ülke sayısının 27'ye çıktığı tarihsel süreçte payı olan en önemli isimlerden biri olmuştur. 2008 yılında aktif siyasetten çekilen Bertie Ahern o tarihten bu yana bütün zamanını çatışma çözümü çalışmalarına ayırmakta ve bu amaçla pek çok grupla temaslarda bulunmaktadır. Ahern'in hali hazırda sahip olduğu ünvanlar şunlardır: The

Inter Action Council Eşbaşkanlığı, Clinton Küresel İnisiyatifi Üyeliği, Bask Ülkesindeki Çatışma Üzerine Çalışma Yürüten Uluslararası Grup Üyeliği, İrlanda Ulusal Üniversitesi Arabuluculuk ve Çatışmaya Müdahale Bölümü Fahri Profesörlüğü, Berlin Kültürel Diplomasi Enstitüsü Üyeliği, Varkey Gems Vakfı Danışma Kurulu Üyeliği, Kriz İdaresi İnisiyatifi Üyeliği, Dünya Ekonomik Forumu Müzakere ve Çatışma Çözümü Forumu Konsey Üyeliği, Harvard Uluslararası Müzakere Programı Uluslararası Danışmanlar Konseyi Başkanlığı.

DERMOT AHERN

Dermot Ahern is a former Irish Member of Parliament and Government Minister and was a key figure for more than 20 years in the Irish peace process, including in negotiations for the Good Friday Agreement and the St Andrews Agreement. He also has extensive experience at the EU Council level, including as a key negotiator and signatory to the Constitutional and Lisbon Treaties. In 2005, he was appointed by the then UN Secretary General Kofi Annan, to be a Special Envoy on the issue of UN Reform.

Geçmişte İrlanda Parlamentosu milletvekilliği ve kabinede bakanlık görevlerinde bulunan Dermot Ahern, 20 yıldan fazla bir süre İrlanda barış sürecinde anahtar bir rol oynamıştır ve bu süre içinde Belfast Anlaşması (Hayırlı Cuma Anlaşması) ve St. Andrews Anlaşması için yapılan müzakerelere dahil olmuştur. AB Konseyi seviyesinde de önemli tecrübeleri olan Ahern, AB Anayasası ve Lizbon Antlaşmaları sürecinde de önemli bir arabulucu ve imzacı olmuştur. 2005 yılında dönemin Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan tarafından BM Reformu konusunda özel temsilci olarak atanmıştır.

Prof. Dr. MEHMET ASUTAY

Professor Dr. Mehmet Asutay is a Professor of Middle Eastern and Islamic Political Economy & Finance at the Durham University Business School, UK. He researches, teaches and supervises research on Islamic political economy and finance, Middle Eastern economic development and finance, the political economy of the Middle East, including Turkish and Kurdish political economies. He is the Director of the Durham Centre for Islamic Economics and Finance and the Managing Editor of the Review of Islamic Economics, as well as Associate Editor of the American Journal of Islamic

Social Science. He is the Honorary Treasurer of the BRISMES (British Society for Middle Eastern Studies); and of the IAIE (International Association for Islamic Economics).

Dr. Mehmet Asutay, İngiltere'deki Durham Üniversitesi'nin İşletme Fakültesi'nde Ortadoğu'nun İslami Siyasal Ekonomisi ve Finansı alanında profesör olarak görev yapmaktadır. Asutay Türk ve Kürt siyasal ekonomisi, İslami siyasal ekonomi, ve Ortadoğu'da siyasal ekonomi konularında dersler vermekte, araştırmalar yapmakta ve yapılan araştırmalara danışmanlık yapmaktadır.

ALİ BAYRAMOĞLU

Ali Bayramoğlu is a writer and political commentator. Since 1994, he has contributed as a columnist for a variety of newspapers. He is currently a columnist for daily Karar. He is a member of the Wise Persons Committee in Turkey, established during the peace process between 2013-2015.

Ali Bayramoğlu, yazar ve siyasi yorumcudur. 1994 yılından bu yana çeşitli gazetelerde köşe yazarlığı yaptı. Halen, günlük Karar gazetesinde köşe yazmaya devam etmektedir. Türkiye'de 2013-2015 yılları arasında gerçekleşen Çözüm Sürecinde Akil İnsanlar Heyeti üyesidir.

Prof. CHRISTINE BELL

Professor Christine Bell is a legal expert based in Edinburgh, Scotland. She is Professor of Constitutional Law and Assistant Principal (Global Justice) at the University of Edinburgh, Co-director of the Global Justice Academy, and a member of the British Academy. She was chairperson of the Belfast-based human rights organization, the Committee on the Administration of Justice, from 1995-7, and a founder member of the Northern Ireland Human Rights Commission established under the terms of the Belfast Agreement. In 1999 she was a member of the European Commission's Committee of Experts on Fundamental Rights. She is an expert on transitional justice, peace negotiations, constitutional law and human rights law. She regularly conducts training on these topics for diplomats, mediators and lawyers, has been involved as a legal advisor in a number of peace negotiations, and acted as an expert in transitional justice for the UN Secretary-General, the Office of the High Commissioner for Human Rights, and UNIFEM.

İskoçya'nın başkenti Edinburgh'ta faaliyet yürüten bir hukukçudur. Edinburgh Üniversitesi'nde Anayasa hukuku profesörü olarak ve aynı üniversite bünyesindeki Küresel Adalet Projesinde Müdür yardımcısı olarak görev yapmaktadır. İngiliz Akademisi üyesi de olan Bell, 1995-1997 yılları arasında Belfast merkezli İnsan Hakları örgütü Adalet İdaresi Komisyonu başkanı ve Belfast Anlaşması şartları çerçevesinde kurulan Kuzey İrlanda İnsan Hakları Komisyonu kurucu üyesi olarak görev yaptı. 1999'da ise Avrupa Komisyonu Temel Haklar Uzmanlar Komitesi üyeliğinde bulundu. Temel uzmanlık alanları Geçiş Dönemi Adaleti, Barış Müzakereleri, Anayasa Hukuku ve İnsan Hakları olan Prof. Bell, aynı zamanda bu konularda diplomat, arabulucu ve hukukçulara eğitim vermekte, BM Genel Sekreterliği, İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Ofisi ve UNIFEM'in de dahil olduğu kurumlarda hukuk danışmanı olarak görev yapmaktadır.

ORAL ÇALIŞLAR

Oral Çalışlar completed his studies at the Ankara University Faculty of Political Sciences. Was President of the Club of Socialist Thought at the university, as well as Secretary-General of the Ankara University Student Union. Wrote for Türk Solu journal which was launched in 1967 and for the Aydınlık journal which was launched in 1968. Was member of the editorial board of Aydınlık journal. Was arrested after the 12th of March 1971 military coup. Remained imprisoned for three years until the Amnesty law adopted in 1974. Was Editor in Chief for the Aydınlık daily newspaper launched in 1978. Was arrested again after the 12th of September 1980 military coup and released in August 1988 after four years in prison. Lived in Hamburg between 1990 and 1992 upon the invitation of the Senate of Hamburg. Worked for Cumhuriyet daily between 1992 and 2008. Broadcast television programmes on different channels, including TRT, 24TV, 360, and SKYTÜRK. Transferred from Cumhuriyet daily to Radikal daily in 2008. Between 2004-2007, he was in board of Turkish Journalists Association. He has a permanent press card. Became Editor in Chief for Taraf daily in 2013. Was part of the Wise People Committee in the same year. Later had to leave Taraf daily alongside Halil Berktaş, Alper Görmüş, Vahap Coşkun, Erol Katırcıoğlu, Mithat Sancar, and Yıldırım Oğur, among others, after the intervention of the Gülen Congregation. Returned to Radikal daily. Started writing for Posta daily after 2016, when Radikal was discontinued. Continues work as a commentator on TV news channels. Has 20 published

books, including The Leaders' Prison, Hz. Ali, Mamak Prison from the 12th of March to 12th of September, The Kurdish Issue with Öcalan and Burkay, My 68 Memoirs, The Alevis, When Deniz and Friends Were Executed, My Childhood in Tarsus, The History of Gulenism. Recipient of a large number of journalism and research awards. Married (1976) to author and journalist İpek Çalışlar. Father of author Reşat Çalışlar.

Oral Çalışlar Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde eğitimini tamamladı. Üniversitede Sosyalist Fikir Kulübü başkanlığını ve Ankara Üniversitesi Öğrenci Birliği genel sekreterliğini yaptı. 1967'de kurulan Türk Solu ve 1967'de kurulan Aydınlık dergileri için yazdı. Ayrıca Aydınlık dergisinin yayın kurulu üyesiydi. 12 Mart 1971 darbesinden sonra tutuklandı ve 1974'te af yasası çıkana kadar üç yıl cezaevinde kaldı. 1978 yılında çıkan Aydınlık Gazetesi'nin yazı işleri müdürlüğünü yaptı. 12 Eylül 1980 darbesi sonrasında tekrardan tutuklandı ve dört yıl cezaevinde kaldıktan sonra Ağustos 1988'de tahliye edildi. Hamburg Senato'sunun daveti üzerine gittiği Hamburg'da 1990-1992 yılları arasında yaşadı. 1992 ve 2008 yılları arasında Cumhuriyet Gazetesi'nde çalıştı. TRT, 24TV, 360 ve SKYTÜRK de dâhil olmak üzere çeşitli kanallarda televizyon programı yaptı. 2008 yılında Cumhuriyet'ten Radikal Gazetesi'ne geçiş yaptı. 2004-2007 yılları arasında Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Yönetim Kurulu'ndaydı. Kendisinin sürekli basın kartı bulunmaktadır. 2013 yılında Taraf Gazetesi Yazı İşleri Müdürü oldu. Aynı yıl Âkil İnsanlar Heyeti'nde yer aldı. Daha sonra, Gülen Cemaati'nin müdahalesi sonucunda, Halil Berktaş, Alper Görmüş, Vahap Coşkun, Erol Katırcıoğlu, Mithat Sancar, Yıldırım Oğur ve diğerleriyle birlikte Taraf'tan ayrıldı. Radikal'e geri dönüş yaptı. Radikal Gazetesi kapandıktan sonra, 2016 yılında Posta Gazetesi için yazmaya başladı. Televizyon programlarına siyaset yorumcusu olarak katılmaya devam etmektedir. 20 kitap yayınlamıştır. Bunların arasında 'Liderler Hapishanesi', 'Hz. Ali', 'Mamak Askeri Cezaevi', 'Öcalan ve Burkay'la Kürt Sorunu', '68 Anılarım', 'Aleviler', 'Denizler İdama Giderken', 'Çocukluğumun Tarsus'u' ve 'Fetullahçılığın Tarihi' de bulunmaktadır. Gazetecilik ve araştırma alanlarında birçok ödüle sahiptir. 1976'dan beri yazar ve gazeteci İpek Çalışlar ile evlidir. Yazar Reşat Çalışlar'ın babasıdır.

CENGİZ ÇANDAR

Cengiz Çandar is currently a columnist for Al-Monitor, a widely respected online magazine that provides analysis on Turkey and the Middle East. He is a former war correspondent and an expert on the Middle East. He served

as a special adviser to the former Turkish president, Turgut Ozal. Cengiz Çandar is a Distinguished Visiting Scholar at the Stockholm University Institute for Turkish Studies (SUITS).

Kıdemli bir gazeteci ve köşe yazarı olan Çandar uzun yıllar Radikal gazetesi için köşe yazarlığı yapmıştır. Al Monitor haber sitesinde köşe yazarlığı yapmaktadır. Ortadoğu konusunda önemli bir uzman olan Çandar, bir dönem savaş muhabiri olarak çalışmış ve Türkiye eski Cumhurbaşkanı merhum Turgut Özal'a özel danışmanlık yapmıştır.

ANDY CARL

Andy Carl is an independent expert on conflict resolution and public participation in peace processes. He believes that building peace is not an act of charity but an act of justice. He co-founded and was Executive Director of Conciliation Resources. Previously, he was the first Programme Director with International Alert. He is currently an Honorary Fellow of Practice at the School of Law, University of Edinburgh. He serves as an adviser to a number of peacebuilding initiatives including the Inclusive Peace and Transition Initiative at the Graduate Institute in Geneva, the Legal Tools for Peace-Making Project in Cambridge, and the Oxford Research Group, London.

Andy Carl çatışma çözümü ve barış süreçlerine kamusal katılımın sağlanması üzerine çalışan bağımsız bir uzmandır. Barışın inşasının bir hayırseverlik faaliyetinden ziyade adaletin yerine getirilmesi çabası olduğuna inanan Carl, çatışma Çözümü alanında çalışan etkili kurumlardan biri olan Conciliation Resources'un kurucularından biridir. Bir dönem Uluslararası Uyarı (International Alert) isimli kurumda Program Direktörü olarak görev yapan Carl, halen Edinburgh Üniversitesi Hukuk Fakültesi bünyesinde Fahri Bilim Kurulu Üyesi olarak görev yapmaktadır. Barış inşası üzerine çalışan Cenevre Mezunlar İnsiyatifi bünyesindeki Barış ve Geçiş Dönemi İnsiyatifi, Cambridge'te yürütülen Barışın İnşası için Yasal Araçlar Projesi ve Londra'da faaliyet yürüten Oxford Araştırma Grubu gibi bir dizi kurum ve oluşuma danışmanlık yapmaya devam etmektedir.

Dr. VAHAP COŞKUN

Dr. Vahap Coşkun is a Professor of Law at University of Dicle in Diyarbakır where he also completed his bachelor's and master's degrees in law. Coşkun received his PhD from Ankara University Faculty of Law. He has written for Serbestiyet and Kurdistan24 online newspaper. He has published

books on human rights, constitutional law, political theory and social peace. Coşkun was a member of the former Wise Persons Commission in Turkey (Central Anatolian Region).

Dr. Vahap Coşkun Diyarbakır'da, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde öğretim üyesidir. Lisans ve lisansüstü eğitimini Dicle Üniversitesi'nde tamamladıktan sonra Ankara Üniversitesi'nde Hukuk Doktoru tamamlamıştır. Serbestiyet ve Kurdistan 24 online gazetesinde makale yazan Coşkun, insan hakları, anayasa hukuku, siyaset teorisi ve toplumsal barış konulu kitaplar yayınlamıştır. Coşkun, Akil İnsanlar Komisyonu'nun İç Anadolu bölgesi üyesiydi.

AYŞEGÜL DOĞAN

Ayşegül Doğan is a journalist who has conducted interviews, created news files and programmes for independent news platforms. She studied at the Faculty of Cultural Mediation and Communications at Metz University, and Paris School of Journalism. As a student, she worked at the Ankara bureau of Agence-France Presse (AFP), the Paris bureau of Courier International and at the Kurdish service of The Voice of America. She worked as a programme creator at Radyo Ekin, and as a translator-journalist for the Turkish edition of Le Monde Diplomatique. She was a lecturer at the Kurdology department of National Institute of Oriental Languages and Civilizations in Paris. She worked on political communications for a long time. From its establishment in 2011 to its closure in 2016, she worked as a programmes coordinator at IMC TV. She prepared and presented the programme "Gündem Müzakere" on the same channel.

Bağımsız haber platformlarına özel röportaj, haber dosyası ve programlar hazırlayan gazeteci Ayşegül Doğan; Metz Üniversitesi Medyasyon Kültürel ve İletişim Fakültesi'nin ardından eğitimine Paris Yüksek Gazetecilik Okulu'nda devam etti. Okul yıllarında, Fransız Haber Ajansı-AFP'nin Ankara, Courier International'ın Paris bürosunda ve Amerika'nın Sesi Kürtçe servisinde gazeteciliği deneyimledi. Radyo Ekin'de programcı, Le Monde Diplomatique Türkçe'de çevirmen gazeteci olarak çalıştı. Paris'te yaşadığı süre içinde Doğu Dilleri ve Medeniyetleri Enstitüsü Kürdoloji bölümünde okutmanlık yaptı. Uzunca bir süre siyaset iletişimi ile ilgilendi. 2011'de kurulan IMC TV 2016'da kapatılana dek; program koordinatörü olarak çalıştı. Aynı kanalda "Gündem Müzakere" programını hazırladı ve sundu. Halen ülkesindeki pek çok meslektaş gibi etik ilkelere bağlı; bağımsız bir gazeteci olarak çalışma arayışı, istek ve heyecanını koruyor.

VEGARD ELLEFSEN

Vegard is a Norwegian diplomat who retired 31 August 2019 from the foreign service when he left his last posting as ambassador to Ankara. He has been twice posted to NATO both as Permanent representative on the North Atlantic Council and deputy to the same position. He has earlier been posted to the Norwegian mission to the U.N. in New York and to the Embassy in Ottawa. In the Norwegian Ministry of foreign affairs he has been Political Director, Director General for the Regional division, Director of the Minister's secretariat and special envoy to the Sudan peace talks and special envoy to Syria and Iraq. Mr. Ellefsen has a Master in Political Science from the University of Oslo.

Norveçli bir diplomat olan Vegard, 31 Ağustos 2019'da dışişlerinden emekli olduğunda Ankara'da büyükelçi olarak görev yapmaktaydı. İki kere NATO'ya atanan Vergard, Kuzey Atlantik Konseyi Daimi Temsilcisi ve Daimi Temsilci Yardımcısı olarak görev yapmıştır. Daha öncesinde de New York'ta Norveç Birleşmiş Milletler Daimi Temsilciliği'nde ve Ottawa Büyükelçiliği'nde bulundu. Norveç Dış İşleri Bakanlığı'nda Siyasi İşler Direktörü, Bölgesel Bölünme Genel Müdürü, bakanın Özel Kalem Müdürlüğü Direktörü, Sudan barış müzakereleri özel temsilcisi ve Suriye ve Irak özel temsilcisi olarak görev aldı. Ellefsen Oslo Üniversitesi'nde Siyaset Bilimi yüksek lisansını yapmıştır.

Prof. Dr. FAZIL HÜSNÜ ERDEM

Dr. Fazıl Hüsnü Erdem is Professor of Constitutional Law and Head of the Department of Constitutional Law at Dicle University, Diyarbakır. In 2007, Erdem was a member of the commission which was established to draft a new constitution to replace the Constitution of 1982 which was introduced following the coup d'etat of 1980. Erdem was a member of the Wise Persons Committee in Turkey, established by then Prime Minister Erdoğan, in the team that was responsible for the South-eastern Anatolia Region.

Fazıl Hüsnü Erdem Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı Başkanıdır. 2007'de, 1980 darbesinin takiben yürürlüğe giren 1982 darbe anayasasını değiştirmek üzere kurulan yeni anayasa hazırlama komisyonunda yer almıştır. Erdem, 2013'de Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından Demokratik açılım ve çözüm süreci kapsamında oluşturulan Akil İnsanlar Heyeti üyesidir.

Prof. Dr. SALOMÓN LERNER FEBRES

Professor Dr. Salomón Lerner Febres holds a PhD in Philosophy from Université Catholique de Louvain. He is Executive President of the Center for Democracy and Human Rights and Professor and Rector Emeritus of Pontifical Catholic University of Peru. He is former President of the Truth and Reconciliation Commission of Peru. Prof. Lerner has given many talks and speeches about the role and the nature of university, the problems of scholar research in higher education and about ethics and public culture. Furthermore, he has participated in numerous conferences in Peru and other countries about violence and pacification. In addition, he has been a speaker and panellist in multiple workshops and symposiums about the work and findings of the Truth and Reconciliation Commission of Peru. He has received several honorary doctorates as well as numerous recognitions and distinctions of governments and international human rights institutions.

Prof. Salomón felsefe alanındaki doktora eğitimini Belçika'daki Université Catholique de Louvain'de tamamlamıştır. Peru'daki Pontifical Catholic Üniversitesi'nin onursal rektörü sıfatını taşıyan Prof. Salomón Lerner Febres, aynı üniversite bünyesindeki Demokrasi ve İnsan Hakları Merkezi'nin de başkanlığını yapmaktadır. Peru Hakikat ve Uzlaşma Komisyonu eski başkanıdır. Üniversitenin rolü ve doğası, akademik çalışmalarda karşılaşılan zorluklar, etik ve kamu kültürü konulu çok sayıda konuşma yapmış, şiddet ve pasifizm konusunda Peru başta olmak üzere pek çok ülkede yapılan konferanslara konuşmacı olarak katılmıştır.

Prof. MERVYN FROST

Professor Mervyn Frost teaches International Relations, and was former Head of the Department of War Studies, at King's College London, UK. He was previously Chair of Politics at the University of Natal, Durban, South Africa and was President of the South African Political Studies Association. He currently sits on the editorial boards of International Political Sociology and the Journal of International Political Theory, among others. He is an expert on human rights in international relations, humanitarian intervention, justice in world politics, democratising global governance, the just war tradition in an era of New Wars, and ethics in a globalising world.

Londra'daki King's College'in Savaş Çalışmaları bölümünün başkanlığını yapmaktadır. Daha önce Güney Afrika'nın Durban şehrindeki Natal Üniversitesi'nde Siyaset Bilimi bölümünün başkanlığını yapmıştır. Güney Afrika Siyaset Çalışmaları Enstitüsü Başkanlığı görevinde de bulunan Profesör Frost, İnsan Hakları ve Uluslararası İlişkiler, İnsancıl Müdahale, Dünya Siyasetinde Adalet, Küresel Yönetimin Demokratikleştirilmesi, Yeni Savaşlar Döneminde Adil Savaş Geleneği ve Küreselleşen Dünyada Etik gibi konularda uzman bir isimdir.

DAVID GORMAN

David has more than 25 years of experience in the field of peacemaking. He started his career in the Middle East and he went on to work for international organisations on a wide range of conflicts around the world. David has been based in the Philippines, Indonesia, Liberia, Bosnia as well as the West Bank and Gaza and has been working in Eurasia for the last several years. He graduated from the London School of Economics, was featured in the award winning film 'Miles and War' as well as several publications and has published several articles on mediation.

David'in barış inşası alanında 25 yıldan fazla deneyimi bulunmaktadır. David kariyerine Orta Doğu'da başladı ve daha sonra uluslararası kurumlarda, dünyanın çeşitli yerlerinde olan çatışmalar üzerinde çalıştı. Kendisi Filipinler, Endonezya, Liberya, Bosna, Batı Şeria ve Gazze'de bulundu. Son birkaç yıldır da Avrasya bölgesinde çalışmaktadır. David London School of Economics'den mezun oldu, ödüllü 'Miles and War' filminde ve çeşitli yayınlarda yer aldı ve arabuluculukla ilgili çeşitli makaleler yayımladı.

MARTIN GRIFFITHS

Martin Griffiths is a senior international mediator and currently the UN's Under-Secretary-General for Humanitarian Affairs and Emergency Relief Coordinator, Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) after previously serving as the UN's Envoy to Yemen. From 1999 to 2010 he was the founding Director of the Centre for Humanitarian Dialogue in Geneva where he specialised in developing political dialogue between governments and insurgents in a range of countries across Asia, Africa and Europe. He is a co-founder of Inter Mediate, a London based NGO devoted to conflict resolution, and has worked for international organisations including UNICEF, Save the Children, Action Aid, and the European Institute

of Peace. Griffiths has also worked in the British Diplomatic Service and for the UN, including as Director of the Department of Humanitarian Affairs (Geneva), Deputy to the Emergency Relief Coordinator (New York), Regional Humanitarian Coordinator for the Great Lakes, Regional Coordinator in the Balkans and Deputy Head of the Supervisory Mission in Syria (UNSMIS).

Kıdemli bir uluslararası arabulucu olan eski Birleşmiş Milletler Yemen Özel Temsilcisi Martin Griffiths, Birleşmiş Milletler İnsani Yardım Koordinasyon Ofisi'nde (OCHA) İnsani Yardım ve Acil Durum Yardımı Koordinatörü Genel Sekreter Başyardımcısı olarak görev yapmaktadır. Asya, Afrika ve Avrupa kıtalarındaki çeşitli ülkelerde hükümetler ile isyancı gruplar arasında siyasi diyalog geliştirilmesi üzerine çalışan Cenevre'deki İnsani Diyalog Merkezi'nin (Centre for Humanitarian Dialogue) kurucu direktörü olan Martin Griffiths 1999-2010 yılları arasında bu görevi sürdürmüştür. Çatışma çözümü üzerine çalışan Londra merkezli Inter Mediate'in kurucuları arasında bulunan Griffiths, UNICEF, Save the Children ve Action Aid isimli uluslararası kurumlarda da görev yapmıştır. İngiltere Diploması Servisi'ndeki hizmetlerinin yanı sıra Birleşmiş Milletler bünyesinde Cenevre Ofisi'nde İnsani Faaliyetler Bölümü'nde yönetici, New York ofisinde Acil Yardım Koordinatörü yardımcılığı, Büyük Göller (Great Lakes) bölgesinde İnsani Yardım Koordinatörü, Balkanlarda BM Bölgesel Koordinatörü ve BM eski Genel Sekreteri Kofi Annan'ın BM ve Arap Birliği adına Suriye özel temsilciliği yaptığı dönemde kendisine baş danışmanlık yapmıştır.

KEZBAN HATEMİ

Kezban Hatemi holds an LL.B. from Istanbul University and is registered with the Istanbul Bar Association. She has worked as a self employed lawyer, as well as Turkey's National Commission to UNESCO and a campaigner and advocate during the Bosnian War. She was involved in drafting the Turkish Civil Code and Law of Foundations as well as in preparing the legal groundwork for the chapters on Religious Freedoms and Minorities and Community Foundations within the Framework Law of Harmonization prepared by Turkey in preparation for EU accession. She has published articles on women's, minority groups, children, animals and human rights and the fight against drugs. She is a member of the former Wise Persons Committee in Turkey, established by then Prime Minister Erdoğan, and sits on the Board of Trustees of the Technical University and the Darulacaze Foundation.

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun olduktan sonra İstanbul Barosuna kayıtlı olarak avukatlık yapmaya başlamıştır. Serbest avukatlık yapmanın yanı sıra UNESCO Türkiye Milli Komisyonu'nda hukukçu olarak görev yapmış, Bosna savaşı sırasında sürdürülen savaş karşıtı kampanyalarda aktif olarak yer almıştır. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyelik süreci gereği hazırlanan Uyum Yasaları Çerçeve Yasasının Dini Özgürlükler, Azınlıklar ve Vakıflar ile ilgili bölümlerine ilişkin hukuki çalışmalarda yer almış, Türk Ceza Kanunu ve Vakıflar Kanunu'nun taslaklarının hazırlanmasında görev almıştır. İnsan hakları, kadın hakları, azınlık hakları, çocuk hakları, hayvan hakları ve uyuşturucu ile mücadele konularında çok sayıda yazılı eseri vardır. Recep Tayyip Erdoğan'ın başbakanlığı döneminde oluşturulan Akil İnsanlar Heyetinde yer almıştır. Bunun yanı sıra İstanbul Üniversitesi ile Darülaceze Vakfı Mütevelli heyetlerinde görev yapmaktadır.

Dr. EDEL HUGHES

Dr. Edel Hughes is a Lecturer in Law at the School of Law, National University of Ireland, Galway. Prior to joining NUI Galway, Dr. Hughes was a Senior Lecturer in Law at Middlesex University and previously worked at the University of East London and the University of Limerick. She was awarded an LL.M. and a PhD in International Human Rights Law from the National University of Ireland, Galway, in 2003 and 2009, respectively. Her research interests are in the areas of international human rights law, public international law, and conflict transformation, with a regional interest in Turkey and the Middle East. She has published widely on these areas.

Dr. Edel Hughes, Ulusal İrlanda Galway Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde öğretim üyesidir. Daha önce Middlesex Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde kıdemli öğretim üyesi olarak görev yapmış ve ayrıca Doğu Londra Üniversitesi Hukuk Fakültesi ve Limerick Üniversitesi'nde çalışmıştır. Hughes, yüksek lisans ve doktorasını 2003-2009 yılları arasında İrlanda Ulusal Üniversitesi'nde Uluslararası İnsan Hakları Hukuku alanında tamamlamıştır. Hughes'un birçok yayınının da bulunduğu çalışma alanları içinde, Orta Doğu'yu ve Türkiye'yi de kapsayan şekilde, uluslararası insan hakları hukuku, uluslararası kamu hukuku ve çatışma çözümü yer almaktadır.

KADİR İNANIR

Kadir Inanir was born in 1949 Fatsa, Ordu. He is an acclaimed actor and director, and has starred in well over a hundred films. He has won several awards for his work in Turkish cinema. He graduated from Marmara University Faculty of Communication. In 2013 he became a member of the Wise Persons Committee for the Mediterranean region.

Ünlü oyuncu ve yönetmen Kadir İnanır, 100'ü aşkın filmde rol almış ve Türk sinemasına katkılarından dolayı pek çok ödüle layık görüşmüştür. 1949 senesinde Ordu, Fatsa'da doğan İnanır, Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo-Televizyon Bölümünden mezun olmuştur. 2013 senesinde barış sürecini yönetmek amacıyla kurulan Akil İnsanlar Heyeti'ne Akdeniz Bölgesi temsilcisi olarak girmiştir.

Prof. Dr. AHMET İNSEL

Professor Ahmet İnsel is a former faculty member of Galatasaray University in Istanbul, Turkey and Paris 1 Panthéon Sorbonne University, France. He is Managing Editor of the Turkish editing house, İletişim, and member of the editorial board of monthly review, Birikim. He is a regular columnist at Cumhuriyet newspaper and an author who published several books and articles in both Turkish and French.

İletişim Yayınları Yayın Kurulu Koordinatörlüğünü yürüten Ahmet İnsel, Galatasaray Üniversitesi ve Paris 1 Panthéon-Sorbonne Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak görev yapmıştır. Birikim Dergisi yayın kolektifi üyesi ve Cumhuriyet Gazetesinde köşe yazarıdır. Türkçe ve Fransızca olmak üzere çok sayıda kitabı ve makalesi bulunmaktadır.

ALEKA KESSLER

Aleka Kessler works as Project Officer at the Centre for Humanitarian Dialogue (HD). Having joined HD in 2017 to work on Syria, Aleka has been coordinating mediation project in complex conflict settings. Previously, Aleka also worked with Médecins Sans Frontières and the United Nations Association Mexico. She holds a degree in International Relations from the University of Geneva and a Master's degree in Development Studies from the Graduate Institute of International and Development Studies in Geneva, where she specialized in humanitarian affairs, negotiation and conflict resolution.

Aleka Kessler İnsani Diyalog Merkezi'nde (HD) proje sorumlusu olarak çalışmaktadır. Suriye üzerinde çalışmak için 2017 yılında HD'ye katılan Kesslerler, karmaşık çatışma ortamlarında arabuluculuk projesini yürütmektedir. Kessler daha önce Sınır Tanımayan Doktorlar ve Meksika Birleşmiş Milletler Derneği'nde çalışmıştır. Lisans eğitimini Cenevre Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde tamamlayan Kessler, daha sonra yüksek lisansını yine Cenevre'de bulunan Uluslararası ve Kalkınma Çalışmaları Yüksek Lisans Enstitüsü'nde (IHEID) Kalkınma Çalışmaları alanında yaptı. Kessler insanı yardım, arabuluculuk ve çatışma çözümü alanlarında uzmanlaşmıştır.

AVILA KILMURRAY

Avila Kilmurray is a founding member of the Northern Ireland Women's Coalition. She was part of the Coalition's negotiating team for the Good Friday Agreement and has written extensively on community action, the women's movement and conflict transformation. She serves as an adviser on the Ireland Committee of the Joseph Rowntree Charitable Trust as well as a board member of Conciliation Resources (UK) and the Institute for British Irish Studies. She was the first Women's Officer for the Transport & General Workers Union for Ireland (1990-1994) and from 1994-2014 she was Director of the Community Foundation for Northern Ireland, managing EU PEACE funding for the re-integration of political ex-prisoners in Northern Ireland as well as support for community-based peace building. She is a recipient of the Raymond Georis Prize for Innovative Philanthropy through the European Foundation Centre. Kilmurray is working as a consultant with The Social Change Initiative to support work with the Migrant Learning Exchange Programme and learning on peace building.

Avila Kilmurray, Kuzey İrlanda Kadın Koalisyonu'nun kurucusudur ve bu siyasi partinin temsilcilerinden biri olarak Hayırlı Cuma Anlaşması müzakerelerine katılmıştır. Toplumsal tepki, kadın hareketi ve çatışmanın dönüşümü gibi konularda çok sayıda yazılı eseri vardır. Birleşik Krallık ve İrlanda'da aralarında Conciliation Resources (Uzlaşma Kaynakları), the Global Fund for Community Foundations (Toplumsal Vakıflar için Küresel Fon), Conflict Resolution Services Ireland (İrlanda Çatışma Çözümü Hizmetleri) ve the Institute for British Irish Studies (Britanya ve İrlanda çalışmaları Enstitüsü) isimli kurumlarda yönetim kurulu üyesi olarak görev yapmaktadır. 1990-94 yılları arasında Ulaşım ve Genel İşçiler Sendikası'nda Kadınlardan Sorumlu Yönetici olarak çalışmış ve bu görevi yerine getiren ilk kadın olmuştur. 1994-

2014 yılları arasında Kuzey İrlanda Toplum Vakfı'nın direktörlüğünü yapmış ve bu görevi sırasında eski siyasi mahkumların yeniden entegrasyonu ile barışın toplumsal zeminde yeniden inşasına dair Avrupa Birliği fonlarının idaresini yürütmüştür. Avrupa Vakıflar Merkezi tarafından verilen Yenilikçi Hayırseverler Raymond Georis Ödülü'nün de sahibidir.

Prof. RAM MANIKKALINGAM

Professor Ram Manikkalingam is founder and director of the Dialogue Advisory Group, an independent organisation that facilitates political dialogue to reduce violence. He is a member of the Special Presidential Task Force on Reconciliation in Sri Lanka and teaches politics at the University of Amsterdam. Previously, he was a Senior Advisor on the Sri Lankan peace process to then President Kumaratunga. He has served as an advisor with Ambassador rank at the Sri Lanka Mission to the United Nations in New York and prior to that he was an advisor on International Security to the Rockefeller Foundation. He is an expert on issues pertaining to conflict, multiculturalism and democracy, and has authored multiple works on these topics. He is a founding board member of the Laksham Kadirgamar Institute for Strategic Studies and International Relations, Colombo, Sri Lanka.

Amsterdam Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümü'nde misafir Profesör olarak görev yapmaktadır. Sri Lanka devlet başkanına barış süreci için danışmanlık yapmıştır. Danışmanlık görevini hala sürdürmektedir. Uzmanlık alanları arasında çatışma, çokkültürlülük, demokrasi gibi konular bulunan Prof. Ram Manikkalingam, Sri Lanka'daki Laksham Kadirgamar Stratejik Çalışmalar ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü'nün kurucu üyesi ve yönetim kurulu üyesidir.

BEJAN MATUR

Bejan Matur is a renowned Turkey-based author and poet. She has published ten works of poetry and prose. In her writing she focuses mainly on Kurdish politics, the Armenian issue, minority issues, prison literature and women's rights. She has won several literary prizes and her work has been translated into over 28 languages. She was formerly Director of the Diyarbakır Cultural Art Foundation (DKSV). She is a columnist for the Daily Zaman, and occasionally for the English version, Today's Zaman.

Türkiye'nin önde gelen şair ve yazarlarından biridir. Şiir ve gazetecilik alanında yayımlanmış 10 kitabı bulunmaktadır. 2012 yılının başına kadar yazdığı

düzenli köşe yazılarında Kürt siyaseti, Ermeni sorunu, gündelik siyaset, azınlık sorunları, cezaevi yazıları ve kadın sorunu gibi konuları işlemiştir. Yapıtları 28 değişik dile çevrilen Matur, çok sayıda edebiyat ödülü sahibidir. Diyarbakır Kültür ve Sanat Vakfı Kurucu Başkanlığı görevinde bulunmuştur.

Prof. MONICA MCWILLIAMS

Professor Monica McWilliams teaches in the Transitional Justice Institute at Ulster University in Northern Ireland. She currently serves on a three-person panel established by the Northern Ireland government to make recommendations on the disbandment of paramilitary organisations in Northern Ireland. During the Northern Ireland peace process, Prof. McWilliams co-founded the Northern Ireland Women's Coalition political party and was elected as a delegate to the Multi-Party Peace Negotiations, which took place in 1996 to 1998. She was also elected to serve as a member of the Northern Ireland Legislative Assembly from 1998 to 2003. Prof. McWilliams is a signatory of the Belfast/Good Friday Agreement and has chaired the Implementation Committee on Human Rights on behalf of the British and Irish governments. For her role in delivering the peace agreement in Northern Ireland, Prof. McWilliams was one recipient of the John F. Kennedy Leadership and Courage Award.

Prof. Monica McWilliams, Ulster Üniversitesi'ndeki Geçiş Dönemi Adaleti Enstitüsü'ne bağlı Kadın Çalışmaları Bölümü'nde öğretim üyesidir. 2005- 2011 yılları arasında Kuzey İrlanda İnsan Hakları Komisyonu Komiseri olarak Kuzey İrlanda Haklar Beyannamesi için tavsiyeler hazırlamaktan sorumlu olarak görev yapmıştır. Kuzey İrlanda Kadın Koalisyonu'nun kurucularından olan Prof. McWilliams 1998 yılında Belfast (Hayırlı Cuma) Barış Anlaşması'nın imzalanmasıyla sonuçlanan Çok Partili Barış Görüşmeleri'nde yer almıştır.

HANNE MELFALD

Hanne Melfald worked with the Norwegian Ministry of Foreign Affairs for eight years including as the Senior Adviser to the Secretariat of the Foreign Minister of Norway before she became a Project Manager in HD's Eurasia office in 2015. She previously worked for the United Nations for six years including two years with the United Nations Assistance Mission in Afghanistan as Special Assistant to the Special Representative of the Secretary-General. She has also worked for the United Nations Office for the

Coordination of Humanitarian Affairs in Nepal and Geneva, as well as for the Norwegian Refugee Council and the Norwegian Directorate of Immigration. Melfald has a degree in International Relations from the University of Bergen and the University of California, Santa Barbara, as well as a Master's degree in Political Science from the University of Oslo.

Hanne Melfald, başdanışmanlık dahil olmak üzere 8 yıl boyunca Norveç Dışişleri Bakanlığı bünyesinde çeşitli görevlerde bulunmuş, 2015 yılından itibaren İnsani Diyalog için Merkez isimli kurumun Avrasya biriminde Proje Müdürü olarak çalışmaya başlamıştır. Geçmişte Birleşmiş Milletler bünyesinde görev almış, bu görevi sırasında 2 yıl boyunca Birleşmiş Milletler'in Afganistan Yardım Misyonunda BM Genel Sekreteri Özel Temsilcisi olarak görev yapmıştır. Ayrıca Birleşmiş Milletler Cenevre Yerleşkesi bünyesinde bulunan Nepal İnsani Yardım Koordinasyon Ofisinde de görev almıştır. Bir dönem Norveç Sığınmacılar Konseyi ve Norveç Göçmenlik İşleri Müdürlüğünde çalışan Hanna Melfald Norveç'in Bergen ve ABD'nin Kaliforniya Üniversitelerinde aldığı Uluslararası İlişkiler eğitimini Oslo Üniversitesinde aldığı Siyaset Bilimi yüksek lisans eğitimiyle tamamlamıştır.

ROELF MEYER

Meyer is currently a consultant on international peace processes having advised parties in Northern Ireland, Sri Lanka, Rwanda, Burundi, Iraq, Kosovo, the Basque Region, Guyana, Bolivia, Kenya, Madagascar, and South Sudan. Meyer's experience in international peace processes stems from his involvement in the settlement of the South African conflict in which he was the government's chief negotiator in constitutional negotiations with the ANC's chief negotiator and current South African President, Cyril Ramaphosa. Negotiating the end of apartheid and paving the way for South Africa's first democratic elections in 1994, Meyer continued his post as Minister of Constitutional Affairs in the Cabinet of the new President, Nelson Mandela. Meyer retired as a Member of Parliament and as the Gauteng leader of the National Party in 1996 and co-founded the United Democratic Movement (UDM) political party the following year. Retiring from politics in 2000, Meyer has since held a number of international positions, including membership of the Strategy Committee of the Project on Justice in Times of Transition at Harvard University.

Roelf Meyer, Güney Afrika'daki barış sürecinde iktidar partisi Ulusal Parti adına başmüzakereci olarak görev yapmıştır. O dönem Afrika Ulusal Kongresi (ANC) adına başmüzakereci olarak görev yapan ve şu an Güney Afrika devlet başkanı olan Cyril Ramaphosa ile birlikte yürüttüğü müzakereler sonrasında Güney Afrika'daki ırkçı apartheid rejim sona erdirilmiş ve 1994 yılında ülkedeki ilk özgür seçimlerin yapılması sağlanmıştır. Yapılan seçim sonrası yeni devlet başkanı seçilen Nelson Mandela kurduğu ilk hükümette Roelf Meyer'e Anayasal İlişkilerden Sorumlu Bakan olarak görev vermiştir. Roelf Meyer 2011-2014 yılları arasında Güney Afrika Savunma Değerlendirme Komitesine başkanlık yapmış, aynı zamanda aktif olan bazı barış süreçlerine dahil olarak Kuzey İrlanda, Sri Lanka, Ruanda, Burundi, Irak, Kosova, Bask Bölgesi, Guyana, Bolivya, Kenya, Madagaskar ve Güney Sudan'da çatışan taraflara danışmanlık yapmıştır.

MARK MULLER QC

Mark Muller, QC, is a senior advocate at Doughty Street Chambers (London) and the Scottish Faculty of Advocates (Edinburgh) where he specialises in public international law and human rights. Muller is also currently on the UN Department of Political Affairs Standby Team of Mediation Experts and is the UN Special Envoy to Syria in the Syrian peace talks. He has many years' experience of advising numerous international bodies, such as Humanitarian Dialogue (Geneva) and Inter-Mediate (London) on conflict resolution, mediation, confidence-building, ceasefires, power-sharing, humanitarian law, constitution-making and dialogue processes. Muller also co-founded Beyond Borders and the Delfina Foundation.

Mark Muller Londra merkezli Doughty Street Chambers Hukuk Bürosu'na ve Edinburg'daki İskoç Avukatlar Birliği'ne bağlı olarak çalışan tecrübeli bir hukukçudur. Uluslararası kamu hukuku ve insan hakları hukuku alanında uzman olan Muller, Afganistan, Libya, Irak ve Suriye gibi çeşitli çatışma alanlarında uzun seneler çatışma çözümü, arabuluculuk, çatışmasızlık ve iktidar paylaşımı konusunda danışmanlık hizmeti vermiştir. 2005'den bu yana İnsani Diyalog için Merkez (Centre for Humanitarian Dialogue), Çatışma Ötesi (Beyond Borders) ve Inter Mediate (Arabulucu) isimli kurumlara kıdemli danışmanlık yapmaktadır. Harvard Hukuk Fakültesi üyesi olan Muller bir dönem İngiltere ve Galler Barosu İnsan Hakları Komisyonu başkanlığı ve Barolar Konseyi Hukukun Üstünlüğü Birimi başkanlığı görevlerini de yürütmüştür. Kültürel diyalog yoluyla barışı ve uluslararası anlayışı teşvik etme amacıyla

İskoçya'da kurulan Sınırlar Ötesi (Beyond Borders) isimli oluşumun kurucusu olan Muller halen BM Siyasal İlişkiler Birimi bünyesindeki Arabulucular Destek Ekibinde Kıdemli Arabuluculuk Uzmanı olarak görev yapmaktadır.

AVNI ÖZGÜREL

Mehmet Avni Özgürel is a Turkish journalist, author and screenwriter. Having worked in several newspapers such as Daily Sabah and Radikal, Özgürel is currently the editor in chief of the daily Yeni Birlik and a TV programmer at TRT Haber. He is the screenwriter of the 2007 Turkish film, Zincirbozan, on the 1980 Turkish coup d'état, Sultan Avrupa'da (2009), on Sultan Abdülaziz's 1867 trip to Europe; and Mahpeyker (2010): Kösem Sultan, on Kösem Sultan. He is also the screenwriter and producer of 2014 Turkish film, Darbe (Coup), on the February 07, 2012 Turkish intelligence crisis. In 2013 he was appointed a member of the Wise Persons Committee in Turkey established by then Prime Minister Erdoğan.

Gazeteci-yazar Avni Özgürel, uzun yıllar Milliyet, Akşam, Sabah ve Radikal gibi çeşitli gazetelerde haber müdürlüğü ve köşe yazarlığı yaptı. 2013 yılında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından Demokratik açılım ve çözüm süreci kapsamında oluşturulan Akil İnsanlar Heyeti üyesidir. 1980 darbesini konu eden belgesel film Zincirbozan (2007), Sultan Abdülaziz'in 1867'de Avrupa'ya yaptığı yolculuğu konu eden Sultan Avrupa'da (2009), Mahpeyker: Kösem Sultan (2010) ve 7 Şubat Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT) operasyonunun anlatıldığı "Darbe" filmleri senaristliğini ve yapımcılığını üstlendiği projeler arasındadır. Özgürel, şu anda Yeni Birlik gazetesinin sahibi ve genel yayın yönetmenidir. Ayrıca TRT Haber'de program yapmaktadır.

Prof. JOHN PACKER

Professor John Packer is Associate Professor of Law and Director of the Human Rights Research and Education Centre (HRREC) at the University of Ottawa in Canada. Prof. Packer has worked for inter-governmental organisations for over 20 years, including in Geneva for the UN High Commissioner for Refugees, the International Labour Organisation, and for the UN High Commissioner for Human Rights. From 1995 to 2004, Prof. Packer served as Senior Legal Adviser and then the first Director of the Office of the OSCE High Commissioner on National Minorities in The Hague. In 2012-2014, Prof. Packer was a Constitutions and Process Design Expert on the United Nation's

Standby Team of Mediation Experts attached to the Department of Political Affairs, advising in numerous peace processes and political transitions around the world focusing on conflict prevention and resolution, diversity management, constitutional and legal reform, and the protection of human rights.

Dr. John Packer Kanada'da Ottawa Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde doçent ve İnsan Hakları Araştırma ve Eğitim Merkezi (Human Rights Research and Education Centre) müdürüdür. 20 yıl boyunca Packer BM Mülteciler Yüksek Komiserliği, Uluslararası Çalışma Örgütü ve BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği gibi Cenevre'de bulunan hükümetler arası örgütlerde çalışmıştır. 1995'ten 2004'e kadar Lahey'de Packer Kıdemli Hukuk Danışmanı, ardından da Ulusal Azınlıklar Yüksek Komiserliği birinci müdürü olarak görev almıştır. 2012-2014 yıllarında Packer BM Arabuluculuk Uzmanlar Ekibi siyasi ilişkiler biriminde Anayasa ve Süreçlerin Tasarımı Uzmanı olarak yer aldı. Dünyadaki birçok barış süreci ve siyasi geçişler konusunda danışmanlık yapan Pecker, çatışma önleme ve çözümü, çeşitlilik yönetimi, anayasa ve hukuk reformları ve insan hakları korumasına odaklanmıştır.

JONATHAN POWELL

Jonathan Powell is the founder and CEO of Inter Mediate, an NGO devoted to conflict resolution around the world. In 2014, Powell was appointed by former Prime Minister David Cameron to be the UK's Special Envoy to Libya. He also served as Tony Blair's Chief of Staff in opposition from 1995 to 1997 and again as his Chief of Staff in Downing Street from 1997 to 2007. Prior to his involvement in British politics, Powell was the British Government's chief negotiator on Northern Ireland from 1997 to 2007 and played a key part in leading the peace negotiations and its implementation.

Ortadoğu, Latin Amerika ve Asya'da yaşanan çatışmaların çözümü üzerine çalışan ve devletten bağımsız arabuluculuk kurumu olan Birleşik Krallık merkezli Inter Mediate'in kurucusudur ve İcra Kurulu Başkanıdır. 2014 yılında Birleşik Krallık Başbakanı David Cameron tarafından Libya konusunda Özel Temsilci olarak atanmıştır. 1995-2007 yılları arasında Birleşik Krallık eski Başbakanı Tony Blair kabinesinde Başbakanlık Personel Daire Başkanlığı görevinde bulunmuş, 1997 yılından itibaren Kuzey İrlanda sorununun çözümü için yapılan görüşmelere Britanya adına başmüzakereci olarak katılmıştır. 1978-79 yılları arasında BBC ve Granada TV için gazeteci olarak çalışmış, 1979-1994 yılları arasında ise Britanya adına diplomatlık yapmıştır.

Sir KIERAN PRENDERGAST

Sir Kieran Prendergast is a former British diplomat who served as the Under-Secretary General for Political Affairs at the United Nations from 1997 to 2005 and as High Commissioner to Kenya from 1992 to 1995 and to Zimbabwe from 1989 to 1992. During his time at the UN, Prendergast stressed the human rights violations and ethnic cleansing that occurred during the War in Darfur and was involved in the 2004 Cyprus reunification negotiations. Since his retirement from the UN, he has conducted research at the Belfer Center for Science and International Affairs (United States) and is a member of the Advisory Council of Independent Diplomat (United States). Prendergast also holds a number of positions, including Chairman of the Anglo-Turkish Society, a Trustee of the Beit Trust, and Senior Adviser at the Centre for Humanitarian Dialogue.

Birleşik Krallık Dışişleri Bakanlığı bünyesinde aralarında Kıbrıs, Türkiye, İsrail, Hollanda, Kenya ve ABD'de diplomat olarak çalışmıştır. Birleşik Krallık Dışişleri ve Milletler Topluluğu Bürosu'nun (Foreign and Commonwealth Office) Güney Afrika'daki Apartheid rejimi ve Namibya konularıyla ilgilenen birimine başkanlık etmiştir. Bir dönem BM Siyasal İlişkiler Biriminde Müsteşar olarak çalışmış, BM Genel Sekreteri'nin Barış ve Güvenlik konulu yönetim kurulu toplantılarının düzenleyiciliğini yapmış, Afganistan, Burundi, Kıbrıs, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Doğu Timor gibi bölgelerde barış çabalarına dahil olmuştur.

RAJESH RAI

Rajesh Rai was called to the Bar in 1993 with his areas of expertise including human rights law, immigration and asylum law, and public law. He has been treasurer of 1MCB Chambers (London) since 2015 and has also been a Director of an AIM-listed investment company where he led their renewable energy portfolio. Rai is a frequent lecturer on a wide variety of legal issues, including immigration and asylum law and freedom of experience (Bar of Armenia), minority linguistic rights (European Parliament), and women's and children's rights in areas of conflict (cross-border conference to NGOs working in Kurdish regions). He is also Founder Director of HIC, a community centred NGO based in Cameroon.

1993 yılında İngiltere ve Galler Barosu'na kaydolmuştur. İnsan Hakları Hukuku, Göçmenlik ve Sığınma Hakkı hukuku ile Kamu Hukuku temel uzmanlık alanlarıdır. Kamerun'daki HIC isimli sivil toplum örgütü ile Uganda'daki Human Energy isimli şirketin kurucusudur. Bir dönem The Joint Council for the Welfare of Immigrants-JCWI-(Göçmenlerin Refahı için Ortak Konsey) direktörlüğünü yapmıştır. Başta İngiltere ve Galler Barosu İnsan Hakları Komisyonu adına olmak üzere uluslararası alanda özellikle Avrupa, Asya, Afrika, ABD ve Hindistan'da çok çeşitli hukuki konular üzerine seminerler ve dersler vermiştir.

Sir DAVID REDDAWAY

Sir David Reddaway is a retired British diplomat currently serving as Chief Executive and Clerk of the Goldsmiths' Company in London. During his previous career in the Foreign and Commonwealth Office, he served as Ambassador to Turkey (2009-2014), Ambassador to Ireland (2006-2009), High Commissioner to Canada (2003-2006), UK Special Representative for Afghanistan (2002), and Charge d'Affaires in Iran (1990-1993). His other assignments were to Argentina, India, Spain, and Iran, where he was first posted during the Iranian Revolution.

Halen çeşitli özel şirket ve üniversitelere danışman, yönetim kurulu üyesi ve konsültasyon uzmanı olarak hizmet etmektedir. 2016 yılının Ocak ayından bu yana Londra Üniversitesi bünyesindeki Goldsmith Koleji'nde Konsey üyesi ve Goldsmith şirketinde yönetici katip olarak görev yapmaya başlamıştır. Bir dönem Birleşik Krallık adına Türkiye ve İrlanda Cumhuriyeti Büyükelçisi olarak görev yapan Reddaway bu görevinden önce Birleşik Krallık adına Kanada'da Yüksek Misyon Temsilcisi, Afganistan'da Özel Temsilci, İran'da ise Diplomatik temsilci olarak görev yapmıştır. Bu görevlerinin yanı sıra İspanya, Arjantin, ve Hindistan'da diplomatik görevler üstlenmiştir.

Prof. NAOMI ROHT-ARRIAZA

Professor Naomi Roht-Arriaza is a Distinguished Professor of Law at the Hastings College of Law, University of California (San Francisco) and is renowned globally for her expertise in transitional justice, international human rights law, and international humanitarian law. She has extensive knowledge of, and experience in, post-conflict procedures in Latin America and Africa. Roht-Arriaza has contributed to the defence of human rights through legal and social counselling, her position as academic chair, and her published academic works.

Prof. Naomi Roht-Arriaza Amerika Birleşik Devletleri'nin San Francisco şehrindeki UC Hastings College of the Law isimli Hukuk okulunda öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Geçiş Dönemi Adaleti, İnsan Hakları İhlalleri, Uluslararası Ceza Hukuku ve Küresel Çevre Sorunları gibi konular uzmanlık alanına girmektedir.

Dr. MEHMET UFUK URAS

Mehmet Ufuk Uras is a co-founder and member of social liberal Greens and the Left Party of the Future, founded as a merger of the Greens and the Equality and Democracy Party. He was previously a former leader of the now-defunct University Lecturers' Union (Öğretim Elemanları Sendikası) and was elected the chairman of Freedom and Solidarity Party in 1996. Ufuk resigned from the leadership after the 2002 general election. Ufuk ran a successful campaign as a "common candidate of the Left", standing on the independents' ticket, backed by Kurdish-based Democratic Society Party and several left-wing, environmentalist and pro-peace groups in the 2007 general election. He resigned from the Freedom and Solidarity Party on 19 June 2009. After the Democratic Society Party was dissolved in December 2009, he joined forces with the remaining Kurdish MPs in the Peace and Democracy Party group. On 25 November 2012, he became a co-founder and member of social liberal Greens and the Left Party of the Future, founded as a merger of the Greens and the Equality and Democracy Party. Ufuk is a member of the Dialogue Group and is the writer of several books on Turkish politics.

Dr. Mehmet Ufuk Uras İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde lisans, yüksek lisans ve doktora öğrenimini tamamladıktan sonra, milletvekili seçilene kadar İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde yardımcı doçent doktor olarak görev yapmıştır. 22 Temmuz 2007 genel seçimlerinde İstanbul 1. Bölge'den bağımsız milletvekili aday olmuştur. Seçimlerin sonucunda %3,85 oranıyla yani 81.486 oy alarak İstanbul 1. Bölge'den bağımsız milletvekili olarak 23. dönem meclisine girmiştir. Seçimler öncesinde liderliğinden ayrıldığı Özgürlük ve Dayanışma Partisi (ÖDP) Genel başkanlığına 11 Şubat 2008'de yapılan 5. Olağan Kongresi'ni takiben geri dönmüştür. 17 Haziran 2009 tarihinde, partinin dar grupçu bir anlayışa kaydığı düşüncesi ve sol siyasetin daha geniş bir yelpazeye ulaşması iddiasıyla bir grup

arkadaşıyla Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nden istifa etmiştir. ÖDP'den ayrılışıyla birlikte Eşitlik ve Demokrasi Partisi kuruluş sürecine katılmıştır. DTP'nin 19 kişiye düşüp grupsuz kalmasından sonra, Kürt sorununun parlamentoda çözülmesi gerektiğini savunarak Barış ve Demokrasi Partisi (BDP) grubuna katılmıştır. Ufuk Uras, seçim sürecinde, kuruluş çağrısını yaptığı Eşitlik ve Demokrasi Partisi'ne üye olmuştur. 25 Kasım 2012'de kurulan Yeşiller ve Sol Gelecek Partisinin kurucularındandır ve aynı zamanda PM üyesidir. Uras'ın çok sayıdaki yayınları arasında "ÖDP Söyleşileri", "İdeolojilerin Sonu mu?" (Marksist Araştırmaları Destek Ödülü), "Sezgiciliğin Sonu mu?", "Başka Bir Siyaset Mümkün", "Kurtuluş Savaşında Sol", "Siyaset Yazıları" ve "Alternatif Siyaset Arayışları" "Sokaktan Parlamente'ye" "Söz Meclisten Dışarı" ve "Meclis Notları" adlı kitapları da bulunmaktadır.

Prof. Dr. SEVTAP YOKUŞ

Professor Dr Sevtap Yokuş is a Law Faculty Member at İstanbul Altınbaş University in the Department of Constitutional Law. She holds a PhD in Public Law from the Faculty of Law, İstanbul University, awarded in 1995 for her thesis which assessed the state of emergency regime in Turkey with reference to the European Convention on Human Rights. She is a widely published expert in the areas of Constitutional Law and Human Rights and has multiple years' experience of working as a university lecturer at undergraduate, postgraduate and doctoral level. She also has experience of working as a lawyer in the European Court of Human Rights.

Prof. Dr. Sevtap Yokuş İstanbul Altınbaş Üniversitesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı öğretim üyesidir. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kamu Hukuku Doktora Programı bünyesinde başladığı doktorasını "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Türkiye'de Olağanüstü Hal Rejimine Etkisi" başlıklı tezle 1995 yılında tamamlamıştır. Akademik görevi sırasında lisans, yüksek lisans ve doktora aşamasında dersler veren Prof. Dr. Yokuş özellikle Anayasa Hukuku ve İnsan hakları Hukuk alanında uzmanlaşmıştır. Ayrıca Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvuruda pratik avukatlık deneyimi de bulunmaktadır.

11 Guilford Street London WC1N 1DH
United Kingdom
+44 (0) 207 405 3835

democraticprogress.org

info@democraticprogress.org

[@DPLUK](https://twitter.com/DPLUK)

[DemocraticProgressInstitute](https://www.facebook.com/DemocraticProgressInstitute)